

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI
İKTİSAT BİLİM DALI

**KREDİ GARANTİ FONUNUN MAKROEKONOMİK
ETKİLERİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ**

MUHAMMED AHMET ÖZDOĞAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
PROF. DR. SELİM KAYHAN

KONYA – 2023

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin	Adı Soyadı	Muhammed Ahmet ÖZDOĞAN		
	Numarası	21810901001		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	İktisat/İktisat		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	☒	
		Doktora	☐	
Tezin Adı	Kredi Garanti Fonunun Makroekonomik Etkileri: Türkiye Örneği			

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Muhammed Ahmet ÖZDOĞAN

ÖZET

Öğrencinin	Adı Soyadı	Muhammed Ahmet ÖZDOĞAN		
	Numarası	22810901001		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	İktisat Anabilim Dalı / İktisat Bilim Dalı		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Selim KAYHAN		
Tezin Adı	Kredi Garanti Fonunun Makroekonomik Etkileri: Türkiye Örneği			

Bu tez, kredi garanti sistemlerinin önemini ve etkisini incelemektedir. Kredi, modern ekonomilerin vazgeçilmez bir unsuru olup, bireylerin ve işletmelerin finansal ihtiyaçlarını karşılamasına imkân tanır. Bu bağlamda, kredi, ekonomik aktiviteyi canlandırarak üretkenliğin ve toplumsal refahın yükseltilmesinde katkı sağlamaktadır. Krediyeye erişimin zorlaştığı durumlarda, kredi garanti sistemleri devreye girerek bu erişimi kolaylaştırarak ekonomik canlanmayı destekler. Türkiye'deki Kredi Garanti Fonu (KGF), ekonomik büyümeyi desteklemenin yanı sıra, işletmelerin finansal dalgalanma ve belirsizliklerden minimum etkilenmesini sağlama ve her ölçekteki işletmeye eşit finansman erişimi sunma konularında kritik bir rol oynamaktadır. Çalışmada, Türkiye'de KGF'nin 2017-2023 dönemine ait aylık verilerle makroekonomik göstergelere nasıl bir etkide bulunduğu incelenmiştir. Sanayi üretimi, ihracat ve reel döviz kuru gibi temel ekonomik değişkenler üzerindeki KGF kredilerinin kısa ve uzun dönemli etkileri, ekonometrik modelleme teknikleriyle araştırılmıştır. Bu analiz sonucunda, KGF'nin makroekonomik istikrarı destekleyici bir etkisinin olabileceğini, ancak tek başına yeterli olmadığını göstermektedir. Çalışma, konu hakkında literatüre katkıda bulunmayı amaçlamaktadır ve bu alanda yapılan diğer çalışmalarla karşılaştırıldığında Türkiye özelinde önemli bir referans noktası oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kredi Garanti Sistemleri, KGF, Türkiye Ekonomisi, Sanayi Üretimi, İhracat

ABSTRACT

Author' s	Name and Surname	Muhammed Ahmet ÖZDOĞAN		
	Student Number	22810901001		
	Department	Department of Economics		
	Study Programme	Master's Degree (M.A.)	X	
		Doctoral Degree (Ph.D.)		
	Supervisor	Prof. Dr. Selim KAYHAN		
Title of the Thesis/Dissertation	Macro Economic Effects of Credit Guarantee Fund: The Case of Türkiye			

This master's thesis investigates the significance and impact of credit guarantee systems. Credit is an indispensable component of modern economies, facilitating the financial needs of individuals and businesses. In this context, credit revitalizes economic activity, contributing to increased productivity and societal well-being. When access to credit becomes constrained, credit guarantee systems intervene to simplify this access, supporting economic revival. The Credit Guarantee Fund (KGF) in Turkey plays a critical role in promoting economic growth, mitigating the effects of financial volatility and uncertainties on businesses, and providing equal financing opportunities to enterprises of all scales. This master's thesis analyzes the influence of the KGF on macroeconomic indicators using monthly data from Turkey for the period 2017-2023. The short and long-term effects of KGF loans on key economic variables such as industrial production, exports, and real exchange rate have been explored using econometric modeling techniques. The analysis suggests that the KGF can have a stabilizing effect on macroeconomic stability, but it is not sufficient on its own. This master's thesis aims to contribute to the literature on the subject and, when compared with other research in the field, stands as a significant reference point specific to Turkey.

Keywords: Credit Guarantee Systems CGF (Credit Guarantee Fund) Turkish Economy Industrial Production Exports

Simgeler ve Kısaltmalar Listesi

ACGSF	: Tarımsal Kredi Garanti Fonu
AECM	: Avrupa Teminat Kuruluşları Birliği
AI	: Yapay Zekâ
ASSOCONFIDI	: İtalyan Teminat Birlikleri Birliği
BCH	: Borçlu Cari Hesap
BPI France	: Fransız Devlet Yatırım Bankası
COSME	: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler için Avrupa Programı
COMFIDI	: İşletmeler için Kredi ve Finansman Kuruluşu
CSBF	: Kanada Küçük İşletme Finansman Programı
DEK	: Döviz Endeksli Kredi
ELÜS	: Elektronik Ürün Senedi
IIoT	: Endüstriyel Nesnelerin İnterneti
IPI	: Sanayi Üretim Endeksi
ISMEA	: İtalya Tarım ve Gıda Pazarı Hizmetleri Enstitüsü
KGF	: Kredi Garanti Fonu
KOBİ	: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
KOSGEB	: Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
MEKSA	: Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayii Destekleme Vakfı
NÖBEG	: Aşağı Avusturya Garanti ve Katılım Şirketi
OAİB	: Orta Anadolu İhracatçı Birlikleri
OECD	: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
REER	: Reel Efektif Döviz Kuru
SBA	: Amerika Küçük İşletmeler İdaresi
SFGLS	: Küçük İşletmeler Kredi Garanti Programı

SIAGI	: Kk İŖletmeler İçin KarŖılıklı Teminat Ŗirketi
SKA	: ek / Senet KarŖılıđı Kredi
SOCAMA	: Zanaatkarlar İçin KarŖılıklı Teminat Ŗirketi
TBB	: Türkiye Bankalar Birliği
TCMB	: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TDK	: Türk Dil Kurumu
TEKMER	: Teknoloji GeliŖtirme Merkezleri
TESK	: Türkiye Esnaf ve Sanatkrlar Konfederasyonu
TOSYÖV	: Türkiye Küçük ve Orta lekli İŖletmeler
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TTGV	: Türkiye Teknoloji GeliŖtirme Vakfı
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik AraŖtırma Kurumu
YTB	: Yatırım TeŖvik Belgesi

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo No: No:	Sayfa
Tablo 3.1. KGF'nin Ortaklık Yapısı	47
Tablo 3.2. Kredi Garanti Fonu Fon Kaynakları	50
Tablo 3.3. KOSGEB KOBİ Finansman Kredilerinden Yararlanma Koşulları	53
Tablo 3.4. COSME Kredilerinden Yararlanma Koşulları.....	53
Tablo 3.5. Eximbank Kredilerinden Yararlanma Koşulları.....	54
Tablo 3.6. KOSGEB Geri Ödemeli Desteklerinden Yararlanma Şartları.....	54
Tablo 3.7. T.C. Teknoloji ve Sanayi Bakanlığı Desteklerinden Yararlanma Şartları.....	55
Tablo 3.8. TTGV Kobi Desteklerinden Yararlanma Şartları	55
Tablo 3.9. Sektör Bazında Limitler.....	56
Tablo 3.10. 200 Milyar TL'lik Hazine Destekli Krediden Yararlanma Koşulları.....	57
Tablo 3.11. KOBİ Değer Kredisi-1'den Yararlanma Koşulları.....	57
Tablo 3.12. KOBİ Değer Kredisi-2'den Yararlanma Koşulları.....	58
Tablo 3.13. Ekonomi Değer Kredisi: Yararlanma Koşulları.....	58
Tablo 3.14. Kefalet Limiti ve Kefalet Oranları.....	59
Tablo 3.15. Küçük İşletmeler Can Suyu Kredisi: Yararlanma Koşulları.....	59
Tablo 3.16. TOBB Nefes Kredisi: Yararlanma Koşulları.....	59
Tablo 3.17. Eximbank Stok Finansman Kredi Destek Paketi Yararlanma Koşulları..	60
Tablo 3.18. Eximbank Kredi Destek Paketi Yararlanma Koşulları	60
Tablo 3.19. Yatırım-Proje Finansmanı Destek Paketi Yararlanma Koşulları.....	61
Tablo 3.20. EYT Destek Paketi Yararlanma Koşulları.....	62
Tablo 3.21. İmalat Sanayii Destek Paketi Yararlanma Koşulları.....	62
Tablo 3.22. 6 Şubat Depremleri İşletme Giderleri Destek Paketi Yararlanma Koşulları.	63
Tablo 3.23. 6 Şubat Depremleri Yatırım Destek Paketi Yararlanma Koşulları.....	64

Tablo 3.24. Bölgesel Odaklı Kobi Destek Paketi Yararlanma Koşulları.....	64
Tablo 3.25. Döviz Kazandırıcı Faaliyetleri Destek Paketi Yararlanma Koşulları.....	65
Tablo 3.26. Girişimci Destek Paketi Yararlanma Koşulları.....	66
Tablo 3.27. Kadın Girişimci Destek Paketi Yararlanma Koşulları.....	66
Tablo 3.28. Yeşil Dönüşüm ve Enerji Verimliliği Destek Paketi Yararlanma Koşulları.....	67
Tablo 3.29. Teknoloji Destek Paketi Yararlanma Koşulları	68
Tablo 3.30. Dijital Dönüşüm Destek Paketi Yararlanma Koşulları	68
Tablo 3.31. Dijital Dönüşüm Destek Paketi Yararlanma Koşulları	69
Tablo 3.32. İşletme Giderleri Destek Paketi Yararlanma Koşulları.....	70
Tablo 3.33 KGF Kredilerinin Sektörel Dağılımı.....	73
Tablo 4.1 Tanımlayıcı İstatistikler.....	78
Tablo 4.2. Korelasyonlar.....	79
Tablo 4.3. ADF (1981) Birim Kök Testi Sonuçları.....	80
Tablo 4.4. ARDL (3,3,2,1) Sınır Testi Sonuçları.....	82
Tablo 4.5. ARDL (3,3,2,1) Kısa Dönem Sonuçlar.....	83
Tablo 4.6. ARDL (3,3,2,1) Uzun Dönem Sonuçlar.....	84
Tablo 4.7. Otokorelasyon Sonuçları.....	84
Tablo 4.8. Değişen Varyans Sonuçları.....	85
Tablo 4.9. Ramsey Reset Test Sonuçları.....	85
Tablo 4.10. ARDL (1,1,0,0) Sınır Testi Sonuçları.....	86
Tablo 4.11. ARDL (1,1,0,0) Kısa Dönem Sonuçlar.....	87
Tablo 4.12. ARDL (1,1,0,0) Uzun Dönem Sonuçlar.....	88
Tablo 4.13. Otokorelasyon Sonuçları.....	86
Tablo 4.14. Değişen Varyans Sonuçları.....	89
Tablo 4.15. Ramsey Reset Test Sonuçları.....	89

Şekiller Listesi

Şekil No:	Sayfa No:
Şekil 3.1. KGF'nin Organizasyon Şeması.....	48
Şekil 3.2. KGF Kredileri Kümülatif Gerçekleşmeleri	71
Şekil 4.1. Model 1 için ARDL Modeli Seçim Sonuçları.....	81
Şekil 4.2. Model 1 için CUSUM ve CUSUMQ Testi.....	85
Şekil 4.3. Model 2 için ARDL Modeli Seçim Sonuçları.....	86
Şekil 4.4. Model 2 için CUSUM ve CUSUMQ Testi.....	89

Ön Söz ve Teşekkür

Bu tez çalışması süresince yardımlarını ve zamanını hiçbir zaman esirgemeyen değerli hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. Selim KAYHAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca tez çalışmama kıymetli tavsiyeleriyle rehberlik eden Prof. Dr. Ahmet ŞAHBAZ ve Doç. Dr. İbrahim ÖZMEN'e teşekkür ederim.

Hayatımın her anında daima yanımda olan ve bana inanan sevgili aileme şükranlarımı sunarım.

Muhammed Ahmet ÖZDOĞAN
Ekim 2023

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	vii
TABLolar LİSTESİ	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	xi
ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR	xii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM KREDİ KAVRAMI

1.1. Kredi: Tanımlama	3
1.2. Kredinin Unsurları	4
1.3. Kredinin Fonksiyonları	5
1.4. Kredi Kullanırma İlkeleri.....	6
1.4.1. Güvenlik (Emniyet) İlkesi	6
1.4.2. Seyyaliyet (Akışkanlık) İlkesi	6
1.4.3. Verimlilik İlkesi	6
1.5. Kredilerin Sınıflandırması	7
1.5.1. Mahiyeti Açısından Krediler	7
1.5.1.1. Nakdi Krediler	7
1.5.1.2. Gayri Nakdi Krediler	10
1.5.2. Vadeleri Açısından Krediler	11
1.5.3. Teminatları Açısından Krediler	12
1.5.4. Kullanım Amacı Açısından Krediler	12
1.5.5. Kullanırılan Sektörler Açısından Krediler	13
1.5.6. Kaynakları Açısından Krediler	14
1.6. Tüketici Kredisi	14
1.6.1. Kavram.....	14
1.6.2. Tüketici Kredisinin Kısa Geçmişi ve Ülkemizdeki Düzenlemeler.....	14
1.6.3. Tüketici Kredisinin Türleri	15
1.6.3.1. Bireysel Krediler	15
1.6.3.2. Kredi Kartları.....	16

1.6.3.3. Araç Kredileri	16
1.6.3.4. Konut Kredileri	17
1.7. Tarımsal Krediler	17
1.7.1. Vadelerine Göre Tarımsal Krediler	18
1.7.2. Kullanım Amacına Göre Tarımsal Krediler	18
1.7.3. Konusuna Göre Tarımsal Krediler.....	18
1.8. Finansal Kiralama (Leasing).....	19
1.8.1. Finansal Kiralama İşleminin Basamakları	20
1.8.2. Finansal Kiralama İşleminin Bazı Özgünlükleri	20
1.9. Ticarî Krediler.....	21
1.9.1. “Ticaret” Kavramı.....	21
1.9.2. Ticarî Kredi: Tanım	21
1.9.3. Ticarî Kredi Müşterileri	21
1.9.3.1. İmalâtçılar	21
1.9.3.2. Toptancı Müesseseler	22
1.9.3.3. Perakendeciler.....	22
1.9.4. Ticarî Kredilerin Sınıflandırılması.....	22
1.10. Bölüm Değerlendirmesi	23

İKİNCİ BÖLÜM

KREDİ GARANTİ SİSTEMİ

2.1. “Kredi Garanti” Kavramı.....	25
2.2. Kredi Garanti Sisteminin Başarı Koşulları	25
2.2.1. Dâhilî Etmenler.....	26
2.2.2. Haricî Etmenler.....	26
2.1.3. Kredi Garanti Programlarının İlkeleri ve Uygulama Süreçleri.....	27
2.1.3.1. Taraflar.....	28
2.1.3.2. Kredi Garanti Sisteminin İşlevleri	28
2.1.3.3. Fon Kaynakları	29
2.1.3.4. Risk Paylaşımı ve Kaldıraç	30
2.2. Kredi Garanti Sisteminin Ekonomiye Olumlu Etkileri.....	31
2.2.1. Finansal Sürdürebilirlik	31
2.2.2. İlâve Kaynak Yaratması.....	31
2.2.3. Teminata Bağlılığı Azaltması	31
2.2.4. Risk Paylaşımı, Katsayı ve Vadelendirme Etkisi	32

2.2.5. Diğer Üstünlükler	32
2.2.5.1. Sosyal ve Ekonomik Üstünlükler	32
2.2.5.2. Olanak Eşitliği	33
2.2.5.3. Danışmanlık ve Fiyatlama Üstünlükleri	33
2.3. Kredi Garanti Fonlarının Tarihsel Gelişimi ve Uygulamaları	33
2.3.1. Avrupa: Seçilmiş Bazı Örnekler	34
2.3.1.1. Almanya.....	34
2.3.1.2. Fransa.....	35
2.3.1.3. İngiltere	35
2.3.1.4. İtalya	35
2.3.1.5. Avusturya.....	36
2.3.1.6. Belçika	37
2.3.1.7. Çekya	37
2.3.1.8. Macaristan.....	38
2.3.2. Asya: Seçilmiş Bazı Örnekler.....	39
2.3.2.1. Japonya	39
2.3.2.2. Güney Kore.....	39
2.3.2.3. Çin Halk Cumhuriyeti.....	40
2.3.2.4. Endonezya.....	40
2.3.2.5. Hindistan.....	40
2.3.3. Kuzey Amerika: Seçilmiş Bazı Örnekler.....	41
2.3.3.1. Amerika Birleşik Devletleri.....	41
2.3.3.2. Kanada	41
2.3.3.3. Meksika.....	42
2.3.4. Afrika: “Nijerya” Örneği	42
2.4. Bölüm Değerlendirmesi	42

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE KREDİ GARANTİ FONU UYGULAMALARI

3.1. KGF: Temel Bilgiler ve İşleyişi.....	44
3.1.1. KGF’nin Amacı, Ortaklık ve Organizasyon Yapısı.....	44
3.1.1.1. KGF’nin Kuruluş Amacı	44
3.1.1.1. Ortaklık Yapısı.....	45
3.1.1.2. Organizasyon Yapısı.....	46

3.1.2. Kredi Garanti Fonu'nun Kısa Tarihçesi.....	46
3.1.3. Kredi Garanti Fonu'nun Tâbi Olduğu Ayrıcalıklar ve İstisnalar.....	47
3.1.4. Kredi Garanti Fonu'nun Kaynakları	47
3.1.5. Kredi Garanti Fonu'nun Kefalet Sağladığı Kurumlar ve Kuruluşlar	48
3.2. Kredi Garanti Fonu'nun Kefalet Çeşitleri	49
3.2.1. Portföy Garanti Sistemi: PGS	49
3.2.2. Portföy Limit Sistemi: PLS.....	49
3.2.3. Doğrudan Kefalet.....	49
3.3. Kredi Garanti Fonu'nun Kefalet Ürünleri	50
3.3.1. Özkaynak Kefaletleri	50
3.3.1.1. KOSGEB KOBİ Finansman Destek Kredisi	50
3.3.1.2. COSME Kredileri	51
3.3.1.3. Eximbank Kredileri.....	51
3.3.3. Doğrudan Krediler	52
3.3.3.1. KOSGEB Geri Ödemeli Destek Kredileri	52
3.3.3.2. T.C. Teknoloji ve Sanayi Bakanlığı Destekleri	52
3.3.3.3. Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı (TTGV) Kobi Destekleri	53
3.3.4. Hazine Destekli Kefaletler.....	53
3.3.4.1. 200 Milyar TL'lik ve 55 Milyar TL'lik Paketler.....	54
3.3.4.2. KOBİ Değer Kredisi-1	55
3.3.4.3. KOBİ Değer Kredisi-2	56
3.3.4.4. Ekonomi Değer Kredisi	56
3.3.4.5. Küçük İşletmeler Can Suyu Kredisi	57
3.3.4.6. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Nefes Kredisi.....	57
3.3.4.7. Eximbank Stok Finansman Kredi Destek Paketi.....	58
3.3.4.8. Eximbank Kredi Destek Paketi.....	58
3.3.5. Güncel Hazine Destekli Kefalet Paketleri	58
3.3.5.1. Yatırım-Proje Finansmanı Destek Paketi	59
3.3.5.2. EYT Destek Paketi.....	59
3.3.5.3. İmalat Sanayii Destek Paketi	60
3.3.5.4. 6 Şubat Depremleri İşletme Giderleri Destek Paketi.....	60
3.3.5.5. 6 Şubat Depremleri Yatırım Destek Paketi.....	61
3.3.5.6. Bölgesel Odaklı Kobi Destek Paketi	62
3.3.5.7. Döviz Kazandırıcı Faaliyetleri Destek Paketi.....	62
3.3.5.8. Girişimci Destek Paketi	63

3.3.5.9. Kadın Girişimci Destek Paketi	64
3.3.5.10. Yeşil Dönüşüm ve Enerji Verimliliği Destek Paketi	64
3.3.5.11. Teknoloji Destek Paketi	65
3.3.5.12. Dijital Dönüşüm Destek Paketi.....	66
3.3.5.13. Eğitim Destek Paketi	67
3.3.5.14. İşletme Giderleri Destek Paketi	67
3.3.6. KGF Kredileri Kümülatif Gerçekleşmeler	68
3.3.7. KGF Kredilerinin Sektörel Dağılımı	69
3.4. Bölüm Değerlendirmesi	71

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

EKONOMETRİK MODEL: TÜRKİYE'DE KGF KREDİLERİ İLE İMALAT SANAYİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

4.1. Literatür Taraması.....	72
4.2. Modelin Teorik Temeli	72
4.3. Veri ve Tanımlayıcı İstatistikler	76
4.3.1. Model 1	76
4.3.2. Model 2	84
4.4. Bölüm Değerlendirmesi	89
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	89
KAYNAKÇA.....	92

GİRİŞ

İşletmelerin, üretim, yatırım, pazarlama benzeri faaliyetleri için öz sermayeye veya yabancı kaynağa gereksinimleri vardır. Küçük ölçekli işletmelerde ve orta ölçekli işletmelerde bu gereksinim daha fazladır. Asimetrik enformasyon, temerrüt olasılığı, yetersiz teminat yapısı gibi olumsuz şartlar, finansmana ulaşılmasına engel olabilmektedir. Ülkeler, bu zorluklara karşı farklı fonlama metotları uygulamaktadırlar. Bu yöntemlerin başında doğrudan borç verme programı ve desteklemeler gelmektedir. Bu metotlarda etkinlik açısından bazı sorunlar oluşmaktadır. Kredi garanti yöntemleri ise diğer metotlara göre daha etkindir. Bu fonlarda mülkiyet, ekseriyetle kamuya ait ya da kamu-özel sektör iş birliği şeklindedir. Fon sahipleri kâr amacıyla kurulan fonlar olduğu gibi, kâr gütmeyen kuruluşlar da olabilmektedir. Kredi garanti fonları, firmaların bankalar veya finansal kuruluşlardan alacakları kredilerde riskin belirli bir kısmını risk paylaşımı esasıyla müteselsil kefil olarak garanti ederler. Krediler için gereken likidite, bankalarca sağlanmaktadır. Fon, firmaların temerrüde düşmeleri durumunda devreye girmektedir.

Kredi garanti fonları, gelişmiş ülkelerde uzun süredir faaliyet göstermekte olup gelişmekte olan ülkelerde son dönemde etkinliğini artırmaktadır. Son 20 yılda dünya çapında yaşanan ekonomik bunalımlar dolayısıyla, kredi garanti fonu sayısında artışlar yaşanmıştır. Türkiye’de ise Kredi Garanti Fonu (KGF), 1991 yılında kurulmuştur.

Bu tez, 2017-2023 yılları arasında Türkiye’de KGF kredilerinin makroekonomik etkilerini derinlemesine incelemeyi hedeflemektedir. Bu bağlamda, bu dönemde KGF kredilerinin imalat sanayi sektörü üzerindeki etkisi ne olmuştur? Ayrıca, KGF kredileri ile ihracat hacmi arasındaki ilişki nasıl bir dinamik göstermektedir? İmalat sanayi üretim endeksi üzerinde KGF kredilerinin kısa ve uzun vadeli etkileri nelerdir? Bu dönemde reel efektif döviz kuru ve ihracatla KGF kredileri arasında bir nedensellik ilişkisi bulunmakta mıdır? KGF kredileri ile reel efektif döviz kuru arasında nasıl bir etkileşim söz konusudur? İmalat sanayi üretim endeksi ile KGF kredileri arasında belirgin bir korelasyon var mıdır? Ve son olarak, bu dönem içerisinde ekonomik yapıda KGF kredilerinin etkisiyle herhangi bir yapısal kırılma gözlemlenebilir mi?

2017-2023 yılları arasında Türkiye'de KGF kredilerinin makroekonomik etkilerini inceleyen bu tez, belirli sınırlamalarla gerçekleştirilmiştir. Öncelikle, analiz sadece belirtilen zaman aralığını kapsamaktadır ve bu zaman aralığı dışındaki veriler çalışmanın dışında tutulmuştur. Ayrıca, çalışma özellikle KGF kredilerinin imalat sanayi sektörü üzerindeki etkisine yoğunlaşmıştır, bu nedenle diğer sektörlerin etkileri bu analizde ele alınmamıştır. Ek olarak, makroekonomik göstergeler açısından, çalışma imalat sanayi üretim endeksi, ihracat ve reel efektif döviz kuru gibi belirli değişkenleri temel alarak KGF kredilerinin etkisini değerlendirmiştir. Diğer potansiyel göstergeler bu analizin kapsamı dışında bırakılmıştır. Son olarak, KGF'nin sektörel bazda belirlediği kredi limitleri ve destek paketlerine ilişkin şartlar, tezde detaylı olarak ele alınmış olup, bu bilgiler belirtilen zaman aralığında geçerli olan durumu yansıtmaktadır. Ancak bu limitler ve şartlar zamanla değişiklik gösterebileceği unutulmamalıdır. Bu sınırlamalar ışığında, tezde ele alınan konuların derinlemesine incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu tezin birinci bölümünde "Kredi Kavramı" üzerine yoğunlaşmıştır. Bölümde, kredinin tanımı, işlevleri ve sınıflandırmaları detaylı bir şekilde ele alınmıştır. İkinci bölüm, "Kredi Garanti Sistemi" üzerine odaklanmıştır. Bölümde, Kredi garanti kavramının tanımı, sistemin önemi, başarısı, tarafları, fonksiyonları ve fon kaynakları gibi konular detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Ayrıca, global ölçekte kredi garanti sistemlerinin tarihsel gelişimi ve uygulamaları da incelenmiştir. Üçüncü bölümde, Türkiye'de KGF sistemi üzerine yoğunlaşmıştır. Bu bölümde, fonun temel bilgileri, işleyişi, geçmişi ve kefalet türleri hakkında detaylı bir analiz sunulmuştur. Bölüm, diğerlerinin yanı sıra özkaynak kefaletleri, doğrudan krediler ve hazine destekli kefaletler dahil üzere KGF tarafından sunulan çeşitli kefalet ürünlerini incelenmiştir. Tezin son bölümünde ise, 2017-2023 dönemine ait verilerle Türkiye'de KGF kredileri ile imalat sanayi ve ihracat arasındaki ilişki ekonometrik modelleme yöntemleriyle incelenmiştir. Bu bölümde, KGF'nin ekonomiye katkısı, işletmelerin üretim miktarındaki etkisi ve imalat sanayi ihracatındaki değişimler ele alınmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KREDİ KAVRAMI

Kredi, modern ekonominin temel bir parçasıdır. Bireylerin ve işletmelerin faaliyetlerini finanse etmek için borç para almalarını sağlar ve sermaye akışında hayati bir rol oynar.

Bu bölümde kredinin tanımı, unsurları, işlevleri, ilkeleri ve sınıflandırması hakkında bilgi verilecektir. Ayrıca tüketici kredisi, tarım kredisi ve ticari kredi gibi bazı kredi türleri incelenecektir. Bu bölüm, kredi kavramının genel bir anlayışını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

1.1. Kredi: Tanımlama

Kredi kavramıyla alakalı çok çeşitli tanımlamalar bulunmaktadır. Parasız'a (2005;219) göre, bir banka tarafından, yasalara ve iç prensiplere uygun olarak belirli bir teminat karşılığında veya teminatsız olarak gerçek veya tüzel kişilere para, teminat veya destek sağlama imkânı tanıyan limit, kredi olarak tanımlanmaktadır.

Kredi kelimesi, köken olarak güvenmek anlamına gelen *credere* kelimesinden türetilmiştir. Dilimizde malî itibar, güven anlamlarında kullanılır. Kredi, belirli bir zaman diliminde ödenmek üzere mal, hizmet veya alım gücü sağlanmasıdır. Kredi, bir varlığın belirli bir süre sonra geri alınmak şartıyla verilmesi veya verilen bir varlığın geri ödemesine kefil olunmasıdır (Şakar, 2015: 2). İşletmeler, sıkıntılı dönemlerinde, büyümek istediklerinde, öz sermaye yetersizliği durumunda ve diğer bir takım finansman gereksinimlerinde genellikle kredilerden faydalanmak isterler.

İşletmelerin finansman gereksinimleri, işletmelerin faaliyetlerini sürdürmek, büyümek, yatırım yapmak ve kâr elde etmek için ihtiyaç duydukları para miktarını ifade etmektedir. Öztürk'e (2015; 17) göre, işletmelerin finansman gereksinimlerinin başlıca nedenleri şunlardır;

- * Hızla büyüyen firmaların finansman ihtiyacı,
- * Zarar eden veya karlılığı düşük olan firmaların fon talebi,
- * Yüksek miktarda kâr payı dağıtan veya büyük fon çıkışı yapan firmaların gereksinimi,
- * Mevsimsel dalgalanmaların finansmanı,
- * Spekülatif hedefler için kredi talepleri,
- * Mevcut borçların geri ödenmesi ihtiyacı,
- * Sermaye taahhütlerinin yerine getirilmesi gerekliliği,
- * Menkul veya gayrimenkul varlık edinme finansmanı,
- * Mevsimsel işletme sermayesi gereksiniminin karşılanması,
- * Uzun vadeli işletme sermayesi oluşturma ihtiyacı,
- * Sabit varlık yatırımları finansmanı,
- * Peşin satın alma yerine vadeli ödeme finansmanı,
- * Beklenmeyen olağanüstü harcamaların finansmanı.

1.2. Kredinin Unsurları

Kredi, finansal ilişkilerde önemli bir araçtır ve kredi işleminin başarılı olabilmesi için birtakım unsurları içermesi gerekmektedir. İlk olarak, krediyi alan taraf yani borçlu ve krediyi veren taraf yani alacaklının bulunması gerekir (Kavcıoğlu, 2003).

Öztürk (2015), krediyi bankanın doğal veya tüzel kişilere teminat karşılığında veya teminatsız olarak para, mal veya kefalet sağlama veya sınırlandırma yeteneği veya sınırı olarak tanımlanmaktadır. Kredinin dört temel unsuru vardır: zaman, güven, risk ve gelir. Zaman, kredinin belirlenen vade sonunda geri ödenmesi gerektiği için

önemlidir. Vade uzadıkça gelecekteki belirsizlikler nedeniyle risk de artar. Kredi ilişkisi, kredi veren ve kredi alan arasında temelde saygınlık ve güvenilirlik unsurlarına dayanır. Kredi veren ile kredi alan arasında güven oluşmadan kredi ilişkisi gerçekleşmez. Risk, kredinin tahsil edilememesi veya teminatın yerine getirilmemesi gibi tehlikelerden kaynaklanır. Bankacılık faaliyetleri riskli olduğundan, risk yönetimine özel dikkat gösterilmelidir. Gelir, bankaların varlıklarını sürdürebilmek ve geliştirebilmek için faiz, komisyon ve benzeri gelirlere ihtiyaç duyarlar. Bankalar ayrıca topladıkları mevduatlardan dolayı tasarruf sahiplerine karşı sorumluluklarını yerine getirmeli ve banka ortaklarına kâr sağlamalıdır (Öztürk, 2015: 17).

1.3. Kredinin Fonksiyonları

Kredi, ekonomik faaliyeti teşvik etmek, üretkenliği ve refahı artırmak için önemli bir araçtır. İktisadi faaliyetlerin sürdürülmesi ve genişlemesi için kaynak yetersizliği yaşayan işletmeler, genellikle yabancı kaynak ihtiyacını bankalardan kredi şeklinde karşılarlar (İşipek, 2005). Kredi, sadece işletmelerin değil aynı zamanda bireylerin de finansal ihtiyaçlarını karşılamak için başvurduğu bir finansman aracıdır. Bu araçla bireyler, konut, araç veya eğitim gibi büyük harcamalarını finanse edebilirken, işletmeler de yeni fikirlerin hayata geçirilmesi ve girişimcilik faaliyetlerinin desteklenmesi için kredi kullanabilirler.

Kredi, finansal sistemde önemli role sahip olan bir araçtır ve bankaların ekonomik faaliyetlerin sürdürülmesi ve büyüme için önemli bir finansman kaynağıdır. Akkaya'ya (2012) göre kredinin işlevleri;

Kredi, bir dolaşım aracı olarak ekonomide para taşıma ve nakli işlemlerini azaltırken ticari işlemlerin daha hızlı gerçekleştirilmesini sağlar. Ekonomik faaliyetlerin genişlemesine katkıda bulunur, fon açığı olan birimlere fon aktarımıyla tasarruf hacmini artırır ve yeni iş alanlarının açılmasına olanak tanır. Ayrıca, sermaye birikimini artıran bir faktör olarak da işlev görür. Girişimcilerin özkaynakları yetersiz olduğunda krediye başvurarak yeni yatırımlar yapmalarını sağlar. Bununla birlikte, kredinin diğer işlevleri arasında milli gelirin artması ve kişilerin gelecekte harcamayı planladıkları parayı bugünden ekonomiye kazandırmaları bulunur.

1.4. Kredi Kullandırma İlkeleri

Kredi kullandırma ilkeleri, finansal kurumlar ve kredi sağlayıcıları tarafından kredi işlemlerinde uygulanan önemli prensipleri ifade eder. Bu ilkeler, kredi verenlerin kredi alıcılarına sağladıkları finansal kaynakları yönetirken dikkate aldıkları temel değerlerdir. Kavcıoğlu'na (2003:17-19) göre, aşağıda listelenen ilkeler doğrultusunda kredi kullandırma süreci şekillenir.

1.4.1. Güvenlik (Emniyet) İlkesi

Güvenlik ilkesi, kredi kullandırım sürecinde en önemli ilkelerin başında gelmektedir. Geri ödeme, kredi verme fonksiyonunun sürdürülebilirliğinin baz şartıdır. Firmanın mali yapısı, itibarı, geçmişi ve etik değerleri ile ilgili araştırmalar yapılarak, mali tahlil raporu oluşturulur. Kredi limiti oluşturulmadan, şirketin faaliyeti sonucunda elde edilecek fonlar ile kredinin geri ödenebileceği konusunda güven oluşması şarttır (Şakar, 2015: 12). Bu ilke kredi verenin kredi alacaklarını güvence altına almak için uyguladığı politikaları kapsar.

1.4.2. Seyyaliyet (Akışkanlık) İlkesi

Kredinin, ödeme süresi içerisinde zamanında geri ödenmesini ifade etmektedir. Kısa dönemli krediler, daha *akışkan* yani daha nakit olan kredilerdir (Şakar, 2015: 13). Kredi veren kuruluşların kredinin donuk hale gelmesini önlemesini yani borçluların krediyi zamanında ve düzenli olarak geri ödemesini sağlaması gerektiği anlamına gelir. Bankalar ayrıca kredi ihtiyacı olan yeni borçlulara borç para vermelidirler. Bu sayede bankalar farklı borçlulara kredi vererek paranın akışkanlığını sağlayabilir ve ekonomiyi destekleyebilir (Şenel, 2020: 813). Akışkanlık ilkesi, kredinin belirlenen vadede mutlaka geri dönmesi gerektiğini vurgular ve bu nedenle kredi veren kuruluşların kredi tahsilat süreçlerini düzenli olarak takip etmelerini gerektirir. Böylelikle, dönem geldikten sonra bir daha kullanılabilir.

1.4.3. Verimlilik İlkesi

Verimlilik ilkesi; kredi kullandırım sürecinin etkili ve verimli olarak yönetilmesini kapsar. Kredi veren finans kuruluşunun kaynaklarını verimli bir şekilde kullanması gerekir. Kredinin faiz gelirlerinin yanı sıra komisyon ve bankacılık hizmet

kazançlarından yararlanılacak şekilde kullanılmalıdır. Kredi maliyetlerinin minimize edilmesi de verimlilik ilkesi kapsamında yer alır. Bunun için, kredi faiz oranları ve diğer maliyet unsurları (komisyon, işlem ücretleri vb.) en uygun şekilde belirlenmelidir. Böylece, şirket hem ihtiyacı olan finansmanı sağlar hem de kredi geri ödeme yükümlülüklerini en verimli şekilde yönetebilir (Şenel, 2020: 813). Bankanın maliyet yapısına dikkat ederek ve güvenlik ilkesine uygun olarak en yüksek geliri elde etmek, verimlilik ilkesinin gereğidir (Şakar, 2015: 13).

1.5. Kredilerin Sınıflandırması

Kredilerin sınıflandırılması, finansal piyasalarda kredi çeşitliliğini anlamak ve kredi sağlayıcıların müşterilere daha iyi hizmet sunmalarını sağlamak için önemli bir yaklaşımdır. Krediler farklı özelliklere ve kullanım amaçlarına sahip olabilir. Mahiyeti açısından krediler, kredinin nakdi veya gayri nakdi oluşuna göre ayrılabilir. Vadeleri açısından kredilerin geri ödeme süreleri farklılık gösterebilirken, teminatları açısından kredinin güvence altına alınması farklı yöntemlerle sağlanabilir. Kredilerin kullanım amacı, kullanıldığı sektör ve kaynakları da kredi çeşitliliğini belirleyen diğer faktörlerdir.

1.5.1. Mahiyeti Açısından Krediler

Krediler, mahiyetlerine göre farklı sınıflandırmalara tabi tutulabilir. Bu sınıflandırma, kredilerin özelliklerini ve kullanım amaçlarını belirlemeye yardımcı olur. Kredi türlerini anlamak, kredi sağlayıcıların müşterilere daha iyi hizmet sunmalarını ve riskleri yönetmelerini sağlar. Mahiyet açısından krediler genellikle iki ana gruba ayrılır: nakdi krediler ve gayri nakdi krediler.

1.5.1.1. Nakdi Krediler

Nakdi krediler, bankaların müşterilerine nakit olarak kullandıkları kredilerdir. Genellikle faiz ve komisyon gibi ek ücretler karşılığında verilirler. Bireysel tüketici kredileri, işletme kredileri ve konut kredileri gibi çeşitli alt kategorileri vardır. Bu krediler, belirli bir süre içinde geri ödenir ve genellikle ödeme planı oluşturulur. Bankalar, kredi verirken müşterilerinin kredi ödeme geçmişi, gelir durumu, finansal durumu ve kredi notu gibi faktörleri dikkate alır ve bu bilgiler

doğrultusunda kredi tahsisinde bulunur. Nakdi krediler, bankaların en yaygın verdiği kredi türüdür (Nurçin ve Akçakanat, 2020: 83).

Nakdi kredi türleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

Borçlu Cari Hesap (BCH) Kredileri; Gereksinim sahibi gerçek veya tüzel şahısların, istedikleri zaman, istedikleri tutarda kullanabildikleri, istenilen zamanda ve istenilen tutarda ödeme yapılabilmesini sağlayan bir kredi türüdür. Bu kredi türünde ödemeler, genellikle 3 aylık dönemlerle gerçekleştirilir. Bu tür kredilerde, ilgili periyotlara göre faiz tahakkuk ettirilmektedir (Kaban, 2017: 198–199).

İskonto/İştira Kredileri; Vadesi gelmemiş senetlerin nakde dönüşümünü sağlayan kredi çeşididir. İşletmeler, bu sayede, ellerinde bulunan çekleri ya da senetleri likit varlıklara dönüştürerek, finansman sağlayabilmektedirler (Kaban, 2017: 199).

Çek/ Senet Karşılığı Avans (SKA) Kredileri; bir işletmenin alacak hesaplarındaki senetleri bankaya devretmesi karşılığında kısa vadeli bir kredi almasını sağlayan bir kredi türüdür. SKA kredileri, işletmelerin nakit akışlarını yönetmelerine yardımcı olurken, bankaların da risklerini minimize etmelerine yardımcı olur. Ancak, kredi faiz oranları diğer kredi türlerine göre daha yüksek olabilir ve işletmelerin finansal durumlarının sağlam olması gerekmektedir.

Aylık Eşit Taksitli (AET) Ticari Krediler; kredi alınan tutarın belirli bir süre içinde eşit taksitler halinde geri ödendiği ve işletmelerin nakit akışlarını daha iyi yönetmelerine yardımcı olan bir kredi türüdür. Faiz oranlarına ek olarak ödeme planlarını önceden belirlemeyi gerektirirler ve işletmelerin finansal durumlarına göre değişen faiz oranlarına sahip olabilirler (www.halkbank.com.tr, 2022)

Rotatif Krediler; işletmelerin günlük faaliyetlerini yürütmek için ihtiyaç duydukları fonlar olan işletme sermayesi ihtiyaçlarını finanse etmek için kullanabilecekleri bir kredi türüdür. Sabit bir tutarı ve sabit bir geri ödeme planı olan vadeli kredilerin aksine, rotatif kredilerin belirlenmiş bir vade tarihi yoktur ve borçlunun krediyi banka tarafından belirlenen bir kredi limiti dâhilinde istediği kadar kullanmasına ve geri ödemesine izin verir. Bu tür bir kredi, öngörülemez veya

mevsimsel nakit akışları olan ve farklı zamanlarda farklı amaçlar için paraya ihtiyaç duyan işletmeler için faydalıdır (Vurucu ve Arı, 2017: 91).

Spot Krediler; Spot krediler, sabit tutarı, vadesi ve faiz oranı olan nakdi kredilerdir. Kısa vadeli finansman için kullanılır. Kredi tutarı, vadesi ve faiz oranı, kredi verildiğinde belirlenir ve dönem sonunda tam olarak geri ödenir (Vurucu ve Arı, 2017: 97).

Gün İçi Krediler; işletmelerin belirli bir gün içinde karşılamaları gereken nakit ihtiyaçlarını karşılamak için kullandıkları bir tür kredidir. Bu kredi türü, genellikle gün içinde birkaç saat veya bir gün içinde geri ödenir. Gün içi krediler, işletmelerin nakit akışını yönetmelerine ve maliyetleri kontrol etmelerine yardımcı olur (www.vakifbank.com.tr, 2022).

Döviz Endekli Kredi (DEK); kredi geri ödemelerinin kredinin kullanıldığı güne ait döviz kuruna göre hesaplandığı bir tür kredidir. Bu kredilerde, borçlu taksitleri döviz kuru değişimlerine göre öder. Döviz endekli kredilerde döviz kuru riski yüksek olabilir ve kur dalgalanmaları nedeniyle geri ödeme tutarları tahmin edilenden daha yüksek olabilir (Vurucu ve Arı, 2017: 110).

Nakit Yönetimi Kredileri; işletmelerin kredi limiti dâhilinde, finansal kuruluşun aracılık ettiği kurum ve fatura ödemelerinden sağladığı valör kazancının bir kısmını işletme ile paylaşmasıdır. İşletmenin krediyi vade gününde tam olarak kapatması gerekmektedir (www.ziraatbank.com.tr, 2022).

İhracat Kredileri; ihracat yapan işletmelerin ihracatın öncesinde ya da sonrasında nakit akışlarını yönetmelerine yardımcı olmak için kullanılan bir tür kredidir. Bu krediler, işletmelerin yurt dışındaki müşterilerine daha esnek ödeme koşulları sunmalarını sağlayarak ihracat hacimlerini artırmalarına yardımcı olur. İhracat kredileri, bankaların kredi vermesi, hükümetler tarafından sağlanan ihracat kredi sigortaları veya kefaletleri yoluyla sunulabilir (Vurucu ve Arı, 2017: 120-121).

1.5.1.2. Gayri Nakdî Krediler

Gayri nakdî krediler doğrudan para ödünç verme işlemi içermezler. Bu anlamda nakdi kredilerden farklıdır. Banka, müşterisinin taahhüt ettiği bir yükümlülüğünü yerine getirememesi sonucu ortaya çıkacak zararı karşılayacağını müşterisinin muhatabı olan tarafa garanti eder (Karadeniz, 2015). Gayri nakdî krediler, aşağıdaki gibi farklı türlerde olabilmektedir:

Teminat Mektupları (Geçici, Kesin, Avans, Serbest konulu teminat mektupları); Teminat mektubunda üç taraf bulunur: banka, lehtar ve muhatap. İşletmelerin yaptıkları sözleşmelerde veya taahhütlerde yerine getirme taahhüdünde bulunmalarına karşılık olarak alıcı veya satıcının talebi üzerine finans kuruluşunca düzenlenen bir garantidir. Verilen taahhüdün yerine getirilmemesi durumunda muhataba teminat mektubunun garanti ettiği tutara kadar ödeme yapılabilir (Vurucu ve Arı, 2017: 112-113). Bu garantiler, özellikle büyük işlemler için kullanılır ve işletmelerin karşı tarafın güvenini kazanmalarına yardımcı olur.

Referans Mektupları; bankalar tarafından müşterilerin hesaplarının ve kredilerinin durumunu gösteren mektup çeşididir. Müşterilerle iş yapmak isteyebilecek diğer şirketlere veya kurumlara hitap ederler (www.ziraatkatilim.com.tr, 2022).

Niyet Mektupları, belirli bir taahhüt içermeyen ve finansal destek sağlanabileceği yönünde firmalara yapılan bildirimlerdir. Bu mektuplar, bankanın ilgili firmayı ön incelemeye tabi tutarak finansal destek sağlama konusunda niyetli olduğunu ifade ettiği bir belgedir. Ancak, niyet mektupları kesin bir taahhüt içermez ve ilgili firmaya herhangi bir yükümlülük getirmez (www.vakifbank.com.tr, 2022)

Çek Taahhüt Kredisi, Çek taahhüt kredisi, geri ödemesi kesin olarak taahhüt edilen bir kredi türüdür. Bu nedenle, çek karnesi kredisini sağlayan banka, bu krediye karşılık olarak hesap sahibinden ek bir teminat talep edebilir. Bu teminat, kanunlar tarafından belirlenmemiş olsa da banka tarafından istenebilir ve hesap sahibi bunu kabul etmek zorundadır (Hacıömeroğlu ve Topçu, 2019).

Akreditifler, bankaların bir satıcıdan mal veya hizmet satın almak isteyen müşterilerine düzenledikleri koşullu taahhüttür. Bu taahhütler, alıcının belirtilen şartları yerine getirmemesi halinde bankanın satıcıya belirli bir miktar para ödeyeceğini belirtir. Koşullar, teslimat kanıtı sağlamayı, belge sunmayı veya kalite standartlarını karşılamayı içerebilir (Vurucu ve Arı, 2022).

Prefinansman Kredileri, Prefinansman, ihracatçı firmaların ihracat sürecinde yurt dışından sağladıkları kredilerdir. Bu krediler, ihracat öncesinde finansman ihtiyaçlarını karşılamak ve ihracat işlemlerini gerçekleştirmek için kullanılmaktadır. İhracatçılar, üretim maliyetlerini, nakliye maliyetlerini veya ihracatla ilgili diğer giderleri prefinansman kredileriyle finanse edebilirler. Prefinansman kredileri, ihracatçı firmaların ihracat yapmaları ve işlemleri tamamlamaları için önemli bir kaynak sağlar (TCMB, 2018: 32).

Post Finansman Kredileri; şirketlerin ithalatlarını ödemek için yabancı satıcılardan veya uluslararası pazarlardan alabilecekleri bir kredi türüdür. Kredi, satıcı için akreditif açan bir banka aracılığıyla kullanılır. Banka tarafından satıcıya yapılan ödeme, şirket için kredi vadesinin ve faiz oranının başlangıcıdır. İşletme, krediyi kararlaştırılan şartlara göre bankaya geri ödemek zorundadır. İşletmelerin kendi fonlarını kullanmadan ithalatlarını finanse etmelerine yardımcı olur (Vakıfbank, 2022).

Kabul ve Aval Kredileri; Kabul kredileri, uluslararası ticaretteki mallar için ödeme yapmanın bir yoludur. Satıcı, malları kararlaştırıldığı gibi gönderir, alıcıyla veya bankasıyla bir poliçe yapar ve poliçeyi ve nakliye belgelerini gönderir. Alıcı veya bankası poliçeyi kabul eder ve daha sonra ödemeyi kabul eder. Poliçe süresi alıcı ve satıcı tarafından seçilebilir (Vurucu ve Arı, 2022).

1.5.2. Vadeleri Açısından Krediler

Öker (2007), krediler vadeleri açısından üç başlıkta incelenir;

Kısa Vadeli Krediler; vadeleri 12 aydan kısa olan kredilerdir. Kısa vadeli krediler genellikle nakit akışını düzenlemek, envanteri yenilemek veya kısa vadeli

projeleri finanse etmek gibi daha kısa vadeli finansman ihtiyaçlarını karşılamak için kullanılır.

Orta Vadeli Krediler; vadeleri 12 ay ile 5 yıl arasında olan kredilerdir. Orta vadeli krediler, yeni ekipman satın almak veya işi genişletmek için yatırım yapmak gibi işletmelerin orta vadeli finansman ihtiyaçlarını karşılamak için kullanılır.

Uzun Vadeli Krediler; vadeleri 5 yıldan daha fazla olan kredilerdir. Uzun vadeli krediler, yeni bir fabrika inşa etmek veya arazi satın almak gibi büyük ölçekli yatırımlar için kullanılır.

1.5.3. Teminatları Açısından Krediler

Öker'e (2007) göre, teminatları açısından krediler ikiye ayrılmaktadır;

Teminatsız Krediler; bir maddi teminat ile desteklenmeyen kredilerdir. Bu, borç veren bankanın yalnızca borçlunun krediyi geri ödeme vaadine güvendiği anlamına gelir. Yalnızca krediye başvuranın kredibilitesine güvenerek ve ek teminat istemeden kullanılan kredilerdir.

Teminatl ı Krediler; bir maddi teminatla desteklenen kredilerdir. Borçlunun krediyi temerrüde düşürmesi durumunda borç verenin teminatı alabileceği anlamına gelir. Teminatl ı krediler genellikle teminatsız kredilerden daha düşük faiz oranlarına sahiptir, çünkü borç veren daha az risk almaktadır. Kredinin güveni için bankalar, ilâve teminatlar alabilmektedirler.

1.5.4. Kullanım Amacı Açısından Krediler

Şakar (2015), kullanım amacı açısından krediler üç başlıkta toplanmıştır;

Yatırım Kredileri; arazi, bina ve ekipman gibi sabit varlıkların alımını finanse etmek için kullanılan kredilerdir. Yatırım kredileri tipik olarak uzun vadeli kredilerdir ve geri ödeme koşulları 5 ila 10 yıldır. Yatırım kredileri, borç verene ve borçlunun kredibilitesine bağılı olarak teminatl ı veya teminatsız olabilmektedir.

İşletme Kredileri; bir işletmenin günlük olarak faaliyet göstermesi gereken para olan işletme sermayesini finanse etmek için kullanılan kredilerdir. İşletme kredileri kısa vadeli veya uzun vadeli olabilmektedir.

Üretim Kredileri; mal veya hizmet üretimini finanse etmek için kullanılan kredilerdir. Üretim kredileri kısa vadeli veya uzun vadeli olabilmektedir.

1.5.5. Kullanılan Sektörler Açısından Krediler

Öker (2007), sektörler açısından krediler 6 başlıkta incelenmektedir;

Ticari Krediler: Bu krediler tipik olarak işletme sermayesi, envanter veya ekipman alımları için finansmana ihtiyaç duyan işletmelere verilir. Ticari krediler teminatlı veya teminatsız olabilir ve faiz oranı ve geri ödeme koşulları borçlunun kredibilitesine ve kredinin amacına bağlı olarak değişecektir.

Sanayici Kredileri: Bu krediler, imalat veya işleme ile uğraşan işletmelere verilmektedir. Sanayi kredileri teminatlı veya teminatsız olabilir ve faiz oranı ve geri ödeme koşulları borçlunun kredibilitesine ve kredinin amacına bağlı olarak değişkenlik gösterebilmektedir.

İhracat Kredileri: Bu krediler, mal veya hizmet ihraç eden işletmelere verilmektedir. İhracat kredileri, malların üretimini, malların pazarlanmasını veya malların taşınmasını finanse etmek için kullanılabilir. İhracat kredileri devlet destekli veya özel sektör kredileri olabilmektedir.

Tarımsal Krediler: Bu krediler, çiftçilere ve çiftçilere faaliyetlerini finanse etmeleri için verilmektedir. Tarımsal krediler teminatlı veya teminatsız olabilir ve faiz oranı ve geri ödeme koşulları borçlunun kredibilitesine ve kredinin amacına bağlı olarak değişebilmektedir.

Konut Kredileri: Bu krediler, tüketicilerin konut alımını finanse etmeleri için verilmektedir. Konut kredileri sabit faizli veya ayarlanabilir faizli krediler olabilir ve faiz oranı ve geri ödeme koşulları borçlunun kredibilitesine ve kredinin türüne bağlı olarak değişebilmektedir.

Tüketici Kredileri: Bu krediler, mal veya hizmet alımını finanse etmek için bireylere verilmektedir. Tüketici kredileri teminatl  veya teminatsız olabilir ve faiz oranı ve geri ödeme koşulları borçlunun kredibilitesine ve kredinin amacına bağlı olarak değişebilmektedir.

1.5.6. Kaynakları Açışından Krediler

şakar (2015), kaynakları açışından krediler iki grupta incelenmektedir;

Banka Kaynaklı Krediler: Bankalar, mevduatlar,  zkaynaklar ve diğer bankalardan alınan krediler dahil olmak üzere çeşitli kaynaklardan fon elde eder. Bankalar, bu fonları müşterilerine araç satın almak, ev sahibi olmak veya iş kurmak gibi farklı amaçlar için borç vermek amacıyla kullanabilirler.

Banka Dışı Kaynaklı Krediler: KGF, Eximbank, TCMB gibi banka dışı finans kuruluşları tarafından sağlanan kredilerdir. Banka dışı finansal kurumlar, mevduat, öz sermaye ve diğer finansal kurumlardan alınan krediler dahil olmak üzere çeşitli kaynaklardan fon sağlamaktadır.

1.6. Tüketici Kredisi

1.6.1. Kavram

Tüketici kredisi, bankalar ve finansal kuruluşlar tarafından bireylere ve tüzel şahışlara kredi, finansal yardım veya avans olarak önceden anlaşılan zaman ve koşullar erevesi içinde ile ticari olmayan amaçlar için tahsis edilen kredi şeklinde tanımlamak mümkündür ( ztek, 2008).

1.6.2. Tüketici Kredisinin Kısa Geçmişi ve  lkemizdeki Düzenlemeler

Tarihsel olarak, kredi kavramı uzun bir geçmişe sahiptir. Mil ttan önce 2000'li yıllarda ıkarılan Hammurabi Kanunlarında borç-alacak ilişkileri yer almış, fakat din olgusunun sosyal tesirinin artması ile gerilemiştir. Çünkü hem Hristiyanlıkta hem İşl miyet'te faiz haram kılınmıştır. Bilhassa kilise, gücünü kaybetmemek için, faiz ile para alışverişini kesin biçimde yasaklamıştır. Sanayi Devrimi ile kredi anlayışı, giderek daha fazla önem kazanmıştır. Tüketici kredileriyle ilgili olarak, farklı yaklaşımlar da gündeme gelmiştir. Bu taktik, başlangıçta *Singer* dikiş makineleri

tarafından gerçekleştirilen bir kampanya ile etkili bir şekilde hayata geçirilmiştir. Şirket, "şimdi satın al, taksitlerle ödeme imkânı" şeklindeki kampanyasıyla tüketici kredisi uygulamasına ilk adımı atmıştır. Tüketici kredisi fikri, 2. Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle önemli bir gelişme göstermiştir. 1960 yılında, Katolik Kilisesi'nin faizli borç verme yasağını kaldırması, tüketici kredileri için tetikleyici olmuştur (Akipek, 1998).

Türkiye'de tüketici kredisi alanında mevzuat düzenlemeleri Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile olmuştur. Temerrüt faizlerini engellemek ve tüketiciyi himaye etmek amacıyla, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da, 4822 Sayılı Yasa ile kapsamlı değişiklikler yapılmıştır (RG. 14.03.2003, 25048). Türkiye'de tüketici kredileri ilk olarak 1988 yılında kullanılmış olup, devam eden yıllarda kamu ve özel bankalar tarafından kullanımı yaygınlaşmıştır. 2000'li yıllardan itibaren faiz oranlarının düşmesiyle birlikte tüketici kredilerinin cazibesini artırmıştır. Bu yıllarda kredilerin vadeleri artırılmış ve faiz oranları düşürülmüştür (Arı, 2010).

1.6.3. Tüketici Kredisinin Türleri

1.6.3.1. Bireysel Krediler

Kredi veren ile tüketici arasında özel bir irtibat doğuran tüketici kredisi, başlangıçta basit taksitli satım olarak gelişmiştir. Bireysel krediler; bankalar veya finans kurumları tarafından tüketicilere serbest krediler ve bağlı krediler olmak üzere farklı biçimlerde verilmektedir.

Serbest Tüketici Kredileri

Tüketicinin aldığı krediyi herhangi bir amaç veya ihtiyacını karşılamak için istediği şekilde kullanabileceği kredi çeşididir. Serbest tüketici kredi türleri doğrudan nakit verilen tüketici kredileri ve kredili mevduatı hesabı olarak ikiye ayrılmaktadır.

Doğrudan Nakit Verilen Tüketici Kredileri; tüketiciye nakit olarak sağlanır ve kredi veren kurumun, hangi malın veya hangi markanın alınacağına müdahale etmediği bir kredi türüdür. Tüketici, bu krediyi tamamen kendi tercihleri doğrultusunda kullanma özgürlüğüne sahiptir.

Kredili Mevduat Hesabı; kredi veren kurum tarafından, mal veya hizmet alımı için herhangi bir açıklama talep etmeksizin müşteriye sağlanan kredidir. Müşteri, önceden belirlenmiş bir üst sınırı aşmamak kaydıyla, hesabını eksi bakiyeye çevirerek kredili mevduat hesabını "kredi" olarak kullanabilir (Birkan, 1970: 251).

Bağlı Tüketici Kredileri

Kredinin hangi amaçlar doğrultusunda kullanılacağı konusunda kredi veren kuruma hesap verilmesinin gerekli olduğu kredilerdir (Kapağan, 2004: 26). Taşıt kredileri ve konut kredileri, bu kredi çeşidine örnektir (Sılacı, 2013: 32).

Tüketici bağlı sözleşme kapsamında kullandığı krediyi yalnızca belirli bir malı satın almak veya belirli bir hizmetten yararlanmak amacıyla kullanabilmektedir.

1.6.3.2. Kredi Kartları

Bankalar tarafından sunulan limitler dahilinde, para kullanmadan mal ve hizmet satın alma veya nakit çekme imkânı sağlayan ödeme yöntemidir. Geçerli, güvenilir, süratli, etkin bir ödeme aracına olan ihtiyaçlardan dolayı ortaya çıkmıştır (Kırdaban, 2005: 17).

Kredi kartı; bütün dünyada geçerliliğe sahip, kullanımı pratik, modern, güvenilir, evrensel bir ödeme aracıdır. Bankacılık sektöründe yaşanan yoğun rekabet, kredi kartlarının ödeme aracı olarak ortaya çıkmasına ve süratle yaygınlaşmasına neden olmuştur (Güvel, 1995).

1.6.3.3. Araç Kredileri

Bu krediler, müşterilerin "binek otomobil, motosiklet" gibi ulaşım araçları satın alırken nakit ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla kullanılmaktadır. Bu tür araçların satın alınmasını finanse etmek için özel olarak tasarlanmışlardır ve genellikle taşıt kredileri veya araç kredileri olarak adlandırılırlar. Bu tür kredilerde fon sağlayıcı kuruluş, araç üzerine rehin tesis ederek, borcun geri ödenmesini güvence altına alma amacını güder (Arı, 2010: 14).

Taşıt kredilerinde kullanılan kredi, banka ya da finansal kuruluş tarafından doğrudan satıcı hesabına yapıldığından alıcıya dolaylı finansman imkânı sağlar. Finansman kuruluşu tarafından satın alınan taşıt üzerine rehin tesis ederek maddi teminat sağlanmaktadır. Alıcı, kullanılan krediyi önceden belirlenen faiz oranı ve vadelerde geri ödemektedir. Kredi tamamen geri ödendiğinde, araç üzerindeki rehin kaldırılarak kredi yükümlülüğü sona ermektedir (Vurucu ve Arı, 2022).

1.6.3.4. Konut Kredileri

Bu tür krediler, müşterilerin konut alımı planlarında ortaya çıkan nakit ihtiyaçlarını finanse etmek amacıyla sunulan finansal araçlardır (Arı, 2010: 12). Konut kredisi, tüketici kredileri arasında en uzun vadeli finansman sağlayan kredi türü olup, tüketicinin ev satın almak için kullanılan dolaylı kredi çeşididir. Kullanılan kredi taşıt kredisinde olduğu gibi doğrudan satıcı hesabına gönderilmektedir. Krediyeye konu olan gayrimenkul üzerine kredi sağlayan kuruluş tarafından ipotek tesis edilmektedir (Vurucu ve Arı, 2022).

Ülkemizde konut kredileri devlet tarafından teşvik edildiğinden KKDF ve BSMV avantajı sağlamaktadır. Konut kredilerinde genellikle belirlenen sabit faiz oranı ile kredi kullanılmaktadır. Bu sayede tüketiciler kredi vadesi boyunca sabit bir ödeme planıyla geri ödeme yapmaktadır (Öztürk, 2011).

1.7. Tarımsal Krediler

Tarımsal Kredi; tarım sektöründe faaliyet gösteren birey ve işletmelerin, üretim girdileri, sabit kıymet ve ekipman yatırımları için finansman ihtiyaçlarını karşılamalarını sağlayan bir kaynak olarak tanımlanabilir. Kredi kapsamını bankalar ile tarımsal kooperatifler, tedarikçiler ve diğer kaynaklardan sağlanan finansmanlar oluşturur (Bilge, 2022).

Tarım kredileri, diğer sektörlerde verilen kredilere kıyasla miktar, faiz, süre, risk ve garanti açısından farklılık gösterir. Bu farklılıklar, tarım sektörünün özel ihtiyaçları ve karakteristikleri göz önüne alınarak belirlenir (Hüsmanlar, 2011).

1.7.1. Vadelerine Göre Tarımsal Krediler

Kandemir'e (2010:27) göre, vadelerine göre tarımsal krediler üç bölümde izlenmektedir;

Kısa Vadeli Krediler; acil ve hızlı nakit ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik azami 12 aya kadar vadeli kredilerdir.

Orta Vadeli Krediler; tarımsal projelerin ve işletmelerin orta ölçekli finansman ihtiyaçlarını karşılanması amacıyla 12 aydan uzun 36 aya kadar vadeli olan kredilerdir. Gelişmiş ekonomilerde 60 aya kadar vadeli olarak kullanılabilmektedir.

Uzun Vadeli Krediler; vadeleri 36 ay ile 60 ay arasında olan, büyük ölçekli tarımsal projelerin finansmanında kullanılan kredilerdir.

1.7.2. Kullanım Amacına Göre Tarımsal Krediler

Tarımsal krediler, işletme kredileri ve yatırım kredileri olmak üzere kullanım amaçlarına göre iki türde incelenmektedir. İşletme kredileri; bitkisel üretim, hayvancılık, su ürünleri yetiştiriciliği veya balıkçılıkla ilgili faaliyetlerde işletme sermayesi ihtiyacını karşılamak için kullanılan kısa vadeli kredilerdir. Bu krediler, tarımsal işletmelerin günlük faaliyetlerine ve kısa vadeli ihtiyaçlarına finansal destek sağlamak için tasarlanmıştır. Yatırım kredileri ise orta ve uzun vadelere yayılan finansman modeli olup, yeni tarımsal tesislerin kurulması, bitkisel ve hayvansal üretimin yaygınlaştırılması, su ürünleri tesislerinin geliştirilmesi, modernizasyon çalışmalarının yürütülmesi gibi çeşitli amaçlar için kullanılan kredilerdir (Çelik, 2022).

1.7.3. Konusuna Göre Tarımsal Krediler

Tarımsal krediler, çiftçilerin ve diğer tarımsal üreticilerin ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak tasarlanmış bir finansman türüdür. Akbağ'a (2020) göre, bu krediler konusuna dörde ayrılmaktadır:

Bitkisel Üretim Kredileri; çiftçilerin bitkisel üretim maliyetlerini karşılamalarına yardımcı olmak amacıyla kullanılan kredilerdir.

Hayvansal Üretim Kredileri; hayvancılık sektöründe faaliyet gösterenlerin faaliyetlerini verimli bir şekilde yönetmelerine ve genel verimliliği artırmalarına yönelik kullanılan kredilerdir.

Tarımsal Modernizasyon Kredileri; çiftçilere veya tarımsal işletmelere, faaliyetlerini iyileştirmeleri amacıyla modernizasyon ve makine alımı için kullanılan kredilerdir.

Sübvansiyonlu Krediler; ziraî üreticilerin finansman ihtiyaçlarının uygun şartlarda karşılanması, ziraî üretimin geliştirilebilmesi ve verimliliğin artırılması için kullanılan kredilerdir.

1.8. Finansal Kiralama (Leasing)

Finansal kiralama, belirli bir süre boyunca kiralayan ve kiracı arasında yapılan bir anlaşmadır. Kiracı, belirli bir süre için seçtiği ve kiralayan tarafından satın alınan bir malın kullanım hakkını belirli bir bedel karşılığında alırken, mülkiyeti kiralayanda kalır (Uzunoğlu, 1998: 9). Bu kiralama türünde, kiracı belirli bir süre sonunda, kiraladığı malın sahibi olma seçeneğine de sahip olabilir (Erol, 1999: 4).

Türkiye'de 1985 yılından itibaren kullanılmaya başlanan bir finansman yöntemi olan finansal kiralama, 3226 Sayılı Finansal Kiralama Kanunu ile yasal temelleri atılmış ve bu alanda faaliyet gösteren şirketlerin kurulmasına olanak sağlanmıştır (RG. 28.06.1985, 18795).

Bayar (1995), başlıca leasing çeşitleri şunlardır;

- Satış ve Geriye Kiralama
- Satışa Yardımcı Kiralama
- Yurt İçi Finansal Kiralama
- Uluslararası Finansal Kiralama

Çondur (2008), leasingin işletmelere sağlayacağı başlıca avantajlar şunlardır;

- Vergi Avantajı
- Muamelelerin Daha Basit Olması
- Özkaynakların Tüketilmemesi
- Katma Değer Vergisi Avantajı
- Kredi Olanaklarının Saklı Tutulması

Ceylan(1991), finansal kiralamanın başlıca dezavantajları şunlardır;

- * Kullanımdaki Sınırlamalar
- * Kredi Değerliliğinde Düşme
- * Hurda Değerinden Yararlanamama Durumu

1.8.1. Finansal Kiralama İşleminin Basamakları

Kiracı, belirli bir ekipmanı ya da yatırım malını seçer, kiralama şirketine başvurur. Şirket, gerekli etütleri yapar, mutabakat sağlanır. Finansal kiralama sözleşmesi; kiralayanın, kiracının tercihine bağlı olarak kiralayanın üçüncü taraftan satın aldığı veya başka şekilde temin ettiği bir malın sahipliğini kiracıya bıraktığı, tüm faydaları elde etmesine olanak tanıyan ve belirli bir süre boyunca sona erdirilmeyen bir mutabakattır. Süre sonunda, anlaşmaya endeksli biçimde leasing sona erdirilir (Yılmaz, 2018).

1.8.2. Finansal Kiralama İşleminin Bazı Özgünlükleri

Finansal kiralama şirketleri; iş ortaklarına varlık edinmeleri için orta ve uzun vadeli finansman çözümleri sunan finansal kuruluşlardır. Finansal kiralama, firmanın öz kaynak/borç oranının yüksek olmasını sağlayan bir metottür. Patent hakkı, fikrî ve sınaî haklar gibi konular için finansal kiralama yapılamamaktadır. Finansal kiralama konusu malın, otonom bir özellik taşıması gereklidir. Finansal kiralama, bir kredi değildir, borç/özkaynak oranını etkilemez. Finansal kiralama, katma değer vergisi avantajı sağlayarak, maliyetleri azaltmaktadır (Çondur, 2008).

1.9. Ticarî Krediler

1.9.1. “Ticaret” Kavramı

Ticaret; üreticilerce üretilen malların ve hizmetlerin, aracılar vasıtasıyla tüketicilere para ile ifade edilen maddî kıymetler karşılığında satılması ya da söz konusu kaynaklardan alım yapılması faaliyetidir (Kanca, 2018).

1.9.2. Ticarî Kredi: Tanım

Ticari krediler, satıcının alıcıya mal veya hizmetlerin vadeli olarak satılması işlemidir. Bu durumda satıcı, malı veya hizmeti alıcıya teslim eder ancak ödeme tarihi gelecekteki bir tarihe bırakılır. Bu süre, satıcının malı nakde çevirip işletmesinde likidite sağlamasına olanak tanır (Karakoç, 2021).

İşletme kredileri olarak da bilinen ticari krediler, işletmelere çeşitli amaçlarla önemli bir fon kaynağı oluşturmaktadır. Ticari krediler, ekipman yatırımlarından stok finansmanına ve üretim ihtiyaçlarından perakende ticarete kadar geniş bir uygulama alanı bulmaktadır. Ticari krediler, farklı amaçlar doğrultusunda kullanılabilir. Bu amaçlara göre ticari krediler, duran varlık alımları için, ticari borçların azaltılması için, mevsimsel çalışma sermayesi ihtiyaçlarını karşılamak için, uzun vadeli çalışma sermayesi ihtiyaçlarını karşılamak için, geri ödeme yapısının değiştirilmesi amacıyla ve menkul kıymet ihracına kadar geçici gereksinimlerin temin edilmesi için kullanılabilir (Akıncı, 2018).

1.9.3. Ticarî Kredi Müşterileri

1.9.3.1. İmalâtçılar

Üretici firmaların faaliyet süreci, ödeme yapmak için nakit veya hammadde alabilmek için kullanılan ticari borç alınması ile başlar. İşlenen girdiler stoklara dahil edilir ve pazarlanabilir hale getirilir. Bu stoklar, satıldığında ticari borçlara dönüşürler. Bu ticari borçlar tahsil edildiğinde, kazanılan gelire yeni mal satın alınarak yeni bir iş döngüsü başlar. Üretim yapan işletmeler, işlerini sürdürebilmek ve büyüebilmek için büyük miktarlarda sermayeye ihtiyaç duymaktadırlar (Akıncı, 2018).

1.9.3.2. Toptancı Müesseseler

Toptancı işletmelerin temel amacı, pazarlama koşullarına uygun bir şekilde ürünleri satın almak ve bunları belirli bir kâr marjıyla satmaktır. Toptancılar, üretici ile perakendeci arasında köprü görevi üstlenen stok yöneticileridir. Bu işletmelerin öne çıkan özelliği büyük miktarda stok alımı ve satımı yapmalarıdır. Stoklar hızlı bir şekilde dönerken, kâr marjı genellikle düşüktür (Akıncı, 2018).

1.9.3.3. Perakendeciler

Perakendeciler, hazır ürün şeklindeki malzemeleri satın almaktadırlar. Toptancı işletmelerinde olduğu gibi, ihtiyaç duyulan sermaye miktarı, satış hacmi ve sektöre bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Yüksek bir satış hacmine sahip bir işletme, genellikle daha fazla sermayeye ihtiyaç duyar (Akıncı, 2018).

1.9.4. Ticarî Kredilerin Sınıflandırılması

Öker'e (2007) göre ticari krediler, genel olarak üç ana başlık altında sınıflandırılır:

Nakdi Krediler: Rotatif krediler, spot krediler, iskonto ve iştirak kredisi, çek/senet karşılığı kredi, taksitli krediler, borçlu cari hesap kredisi, döviz kredileri, gün içi kredi, altın kredileri, kredi kartı, yatırım kredileri gibi çeşitli türleri içermektedir.

Gayri nakdi Krediler: Teminat mektubu, referans mektubu, niyet mektupları, yurt dışı teminat mektupları, akreditif ve kabul/aval kredileri yer alır. Gayri nakdi krediler, nakit olarak kullanılmayan ancak işlemleri güvence altına alan kredi türleridir.

Dış Kaynaklı Krediler: Nakdi ve gayri nakdi dış kaynaklı kredilerdir. İhracata hazırlık kredisi, döviz kredisi, sevk sonrası ihracat kredisi, ülke kredileri gibi banka dışı kaynaklardan sağlanan kredilerdir.

1.10. Bölüm Değerlendirmesi

Bu bölümde, kredinin net bir tanımı yapılarak ve temel bileşenlerini açıklanmaya çalışılmıştır. Bu bölüm, kapsamlı bir kredi incelemesi ve çeşitli

sınıflandırmalar sunmaktadır. Ayrıca bölüm içerisinde kredilerin işlev ve ilkeleri ayrıntılı olarak ele alınmaktadır. Kredi kavramının daha iyi anlaşılabilmesi için, krediler niteliği, vadesi, teminatı, kullanımı, hizmet verilen sektörler ve kaynaklar gibi faktörlere göre sınıflandırılmıştır. Tüketici kredisi, tarımsal krediler, finansal kiralama ve ticari krediler dahil olmak üzere farklı kredi türlerini kapsamlı bir şekilde incelenmektedir. Bölüm, kredileri mahiyet, vade, teminat, kullanım, hizmet verilen sektörler ve kaynaklar gibi çeşitli faktörlere göre sınıflandırmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

KREDİ GARANTİ SİSTEMİ

Müesseselerin, hedeflerine ulaşabilmelerinde kredilerin önemi büyüktür. İşletmeler, faaliyetlerini yürütürler iken, bankalardan kredi kullanımına yönelebilmektedirler. Büyüme amaçlı, yüksek kazanç hedefledikleri ilâve plâsman plânlamalarında ise orta ve uzun vadeli kredilere gereksinim duymaktadırlar. Böyle durumlarda finansal kuruluşlar; firma, segment, sektör, bölge gibi birçok kıstası dikkate alarak risk hesaplamaları yapmaktalar, firmalardan maddi teminat önermelerini istemektedir. İşletmeler, istenen teminatları karşılayamadıklarında, yatırımlarını gerçekleştirebilme noktasında kaynaklara ulaşmaları sınırlıdır. Kredi garanti sistemi, Kredi garanti sistemi, işletmelerin teminat sıkıntılarını aşmalarına yardımcı olmak için bankaların lehine kefalet sağlamak üzere oluşturulmuştur.

Finansal sistemde, kredi garanti sistemi 1900'lerin başlarından itibaren mevcut olmasına rağmen, son 20 sene içinde popülerlik kazanmıştır. Bankalar; kredi garanti uygulamalarını, özellikle küçük ve orta boy işletmelerin kredilendirilmeleri için doğrudan kredilendirme ya da geniş kapsamlı ve tesirli devlet destekli programlar bağlamında görmektedirler (Beck ve ark., 2010: 11).

Bu bölümde, kredi garanti kavramı tanımlanacak ve sistemin önemi, başarısı, tarafları, fonksiyonları ve fon kaynakları açıklanacaktır. Ayrıca, dünya genelindeki kredi garanti sistemlerinin tarihsel gelişimi ve uygulamaları ele alınacaktır. Avrupa, Asya, Kuzey Amerika ve Afrika'dan seçilmiş bazı ülkeler örnek olarak sunulacak ve bu ülkelerdeki kredi garanti sistemlerinin gelişimi incelenecektir. Kredi garanti sisteminin ekonomiye olan olumlu etkileri, finansal sürdürülebilirlik, ilave kaynak yaratma, teminata bağlılığı azaltma, risk paylaşımı gibi konular ele alınacaktır. Ayrıca, kredi garanti sisteminin sağladığı sosyal ve ekonomik üstünlükler, olanak eşitliği, danışmanlık ve fiyatlama üstünlükleri gibi faktörler de ele alınacaktır.

2.1. “Kredi Garanti” Kavramı

Garanti sözcüğü, bir işin gerçekleşmesi için kesinlik ifade eden bir güvence vermek anlamında kullanılmaktadır. Garantör; güvenceyi veren ve bunun gerçekleşmesini gözeten, denetleyen kişiliktir (TDK, 2005).

Garanti anlaşması bağlamında, borçlu taahhütlerine uymadığında garanti veren kişi (garantör), borçlunun taahhütlerini borçlu namına gerçekleştirme sorumluluğu vardır. Kredi garantisi; bir müteşebbisin, verilen garantinin çeşidine bağlı olarak bir kez ödeme veya vade süresi boyunca periyodik olarak komisyon ödeyerek satın aldığı mali bir üründür. Kredi veren kuruluş, girişimcinin borçlarını ödeme konusunda sorun yaşadığı durumlarda, kullandırılan kredinin mahiyetine ve kefalet nispetine göre kefalet veren kuruma müracaat etmektedir (Deelen ve Molenaar, 2004: 11).

Yeni kurulan işletmeler, başarılı olmak için daha fazla yatırım yapmak istemekteler, ihtiyaç duydukları ilâve sermayeyi karşılama noktasında kısır kalmaktadırlar. Bu durumda, bir ilâve kaynak arayışına doğru yönelenmektedirler (Deelen ve Molenaar, 2004: 11).

Bilhassa gelişmekte olan ülkelerdeki küçük ve orta boy işletmeler, büyümek veya yeni iş kollarında faaliyetlerde bulunmak için ihtiyaç duydukları finansmana erişimde bazı temel sorunlarla karşılaşabilmektedir.

Banka ile kredi talep eden şirket arasında bilgi eksikliği, içsel riskin yüksek olması, kredi maliyetlerinin yüksek olması ve teminat meselesi, kaynak kullanımının önündeki temel engellerdir (Dünya Bankası, 2006: 2).

Bu aşamada işletmeler, gereken finansmanı temin edebilmek için, direkt olarak kredi garanti fonlarına başvurabilecekleri gibi, aynı zamanda iş birliği yaptığı finansal kurumlara müracaat ederek, kredi garanti fonun kefaletini isteyebilmektedir (Deelen ve Molenaar, 2004: 17).

2.2. Kredi Garanti Sisteminin Başarı Koşulları

Kredi garanti sisteminin başarılı olabilmesi için dahili ve harici etmenlerin sağlanması gerekmektedir. Dahili etmenler finansal sektörün gelişimi, yerel bankacılık

ağı ve enflasyonu içerirken, harici etmenler hedef kitle seçimi, yönetim kapasitesi ve sürdürülebilirlik faktörlerini kapsamaktadır.

2.2.1. Dâhilî Etmenler

Finansal sektörün gelişimi, kredi garanti sistemlerine ortak olacak bankaları bulma olasılığını etkileyen bir faktördür. Gelişmekte olan ülkelerde devlet bankalarının hakimiyeti ve finansal sektör reformları, banka ortaklarının bulunmasını zorlaştırabilir. Gelişmiş finansal piyasalarda ise rekabetin fazla olması, garanti şemasına ilgi duyan bankaları bulmayı kolaylaştırır. Sistemin başarılı olabilmesi için yerel bankacılık ağı da önem arz etmektedir. Ulaşım zorluğu olan bölgelerde alternatif kredi mekanizmaları geliştirilmelidir. Kredi garanti kuruluşlarının kendi kredi dağıtım sistemlerini kullanarak kredi verme modelini uygulayabilir, ancak bu, fon kuruluşlarının uzmanlık ve profesyonellik gerektiren kapasiteye sahip olmalarını gerektirir. Ayrıca yüksek enflasyon oranları faizleri yükseltir ve işletmelerin başarısız olma ve kredi geri ödemelerini yapamama riskini artırır. Ayrıca, fon sermayesinin erozyona uğraması ve garanti anlaşmalarının etkisini azaltması gibi sorunlara neden olabilir. Bu sorunlar müzakerelerle çözülebilir (Bastiaenen ve Rooij, 1997).

Kefalet dağıtım politikasında yoğunlaşma düzeyi hassas bir denge gerektirdiğinden, sektörel ve bölgesel bazlı desteklere aşırı yoğunlaşmanın riskli olabileceği göz ardı edilmemelidir. Garanti kuruluşlarının, belirlenen siyasalara uygun organizasyon yapısı oluşturmaları, iş yapabilme kabiliyetlerini etkilemektedir. Personelin alması gereken eğitimlerin takibi ve kontrolü gibi mevzular, kurum kültürünün oluşmasında çok önem arz eder. Kazanç amacı güdülmemesi dolayısıyla, garanti kuruluşlarında motivasyon oluşturmanın bazı zorlukları bulunmaktadır. Maliyetin takibi ve sistemin bağımsız bir biçimde kendini idame ettirebilmesi, çalışanlara kolaylık sağlar (Avdan, 2011: 56).

2.2.2. Haricî Etmenler

Kredi garanti sistemini organize edenler genellikle yeterli hazırlık yapmadan kredi garanti programlarını yönetmeye çalışmaktadır. Hedef kitle seçimi, yönetim kapasitesi ve sürdürülebilirlik gibi faktörler bu programların başarısı için kritik öneme

sahiptir. Garantör riski çeşitlendirmeli ve tek bir sektöre odaklanmaktan kaçınmalıdır. Ayrıca, kredi garanti kuruluşları yönetimde zorluklar yaşayabilir ve finansal planlama ve maliyet kontrol sistemlerini uygulamalıdır. Sürdürülebilirlik için bağışçı fonlarına güvenmek yerine, finansal projeksiyonlar yaparak kendi kaynaklarını yaratmalıdır (Bastiaenen ve Rooij, 1997).

İşletmelerin, sistemden yararlanabilmeleri adına, ülke genelinde yaygın şube ağının bulunması zorunludur. Enflasyon, malî destekçilerin, kredi faiz nispetlerini arttırmalarına neden olur. Yüksek faiz oranlarıyla kredi kullanan işletmelerin, kredilerini geri ödeyememe riskiyle karşı karşıya kalabilirler. Temerrüt oranlarındaki yaşanan artış; kredi maliyetlerinin yükselmesine, masraf ve komisyon oranlarının artışına, sonuç olarak sistemin istikrarını zedeleme potansiyeline sahiptir.

2.1.3. Kredi Garanti Programlarının İlkeleri ve Uygulama Süreçleri

Şirketler, finansman gereksinimlerini karşılarken teminat sorunları ile karşılaşabilmektedir. Teminat sıkıntılarını aşmak için, işletmeler ile finansal kuruluşlar arasında garantör olarak görev yapan, kredi garanti kurumları tarafından oluşturulan fonlar devreye girmektedir. Katma değer oluşturarak devlete ilave vergi geliri elde ettiren ve sonuç olarak ülke ekonomisine fayda sağlayan kredi garanti fonları, işletmelere uzun periyotlu ve maliyet açısından uygun kaynak yaratan araçlardır (KGF, 2018: 13).

Demir'e (2019) göre, kredi garanti programlarının tesisi esnasında izlenmesi gereken ilkeler şunlardır;

1. Zorunlu kanunların ve yönetmeliklerin çıkarılması,
2. Yeterli kaynak transferlerinin sağlanması,
3. Regülasyonların, kurumun çoklu yapısına uygun olması,
4. Kurumun denetiminin sağlanabilmesi,
5. Açıkça belirlenmiş kıstaslara göre atanan, kurumsal standartları benimseyen yöneticilerin bulunması,

6. Kurumsal faaliyetlerin bütünlüğünü koruyabilecek güçlü bir iç denetim sisteminin varlığı,
7. Riskleri analiz eden, aktif biçimde yöneten ve kapsamlı mevzuatı bulunan birimin varlığı,
8. Sisteme dahil olan tüm tarafların açık ve net ilkelere bağlı kalıyor olması,
9. Gereksinimlere uygun yürütülen bir yapıya sahip olunması,
10. Risk bazında şeffaf ve düzenli bir yaklaşımının izlenmesi,
11. Faaliyet gerçekleştirilen ülkelerin kanunlarıyla tutarlı yürütülen bir tazmin ve kredi kurtarma politikasının bulunması,
12. Malî raporlamanın tarafsız bir biçimde yerine getirilmesi,
13. Finans dışı hususlara ilişkin yapılan operasyonların, düzenli olarak kamuoyu nezdinde paylaşılması,

2.1.3.1. Taraflar

Kredi garanti sistemi, işletmelerin türlü nedenlerle finansmana ihtiyaç duydukları ama teminat yetersizliği, asimetrik enformasyon, yüksek kredilendirme komisyonları gibi nedenler ile krediye ulaşamadıkları durumlarda işlev kazanmaktadır (Yazıcı, 2010: 82).

Kredi garanti fonu, krediye ihtiyaç duyan müessese ile finans kuruluşu arasında işleme aracılık ederek, firma lehine kefalet sağlayıp teminat sağlayan bir taraftır (Değirmenci, 2011: 13).

2.1.3.2. Kredi Garanti Sisteminin İşlevleri

Sistem, birçok ülkede, küçük ve orta boy işletmelerin karşı karşıya kaldıkları finans kısıtlarının çözümünde kullanılmaktadır. Mekanizma sayesinde, hem teminat

problemine hem çok yüksek nema nispetlerinden fon kullanımı problemine köklü ve daimî çözümler üretilmektedir.

Kredi risk yönetimi, maliyetli bir operasyondur: Firma ziyareti, veri tahlili, faaliyet takibi. Kullanılacak kredinin çok küçük meblâğda olması, maliyetler dikkate alındığında ussal olmayan bir sürece yol açmaktadır. Meselâ, Kolombiya özelinde yapılan bazı araştırmalarda, portföy yönetim harcamalarının, yıllık olarak portföyün yüzde 12'sine tekabül ettiği tespit edilmiştir (Green, 2003: 10).

Ters seçim riskine bağlı olarak; faizler yükseldikçe, ihtiyatlı kullanıcılar, kredi havuzunun dışına çıkmaktadırlar. Bankalar, riski yüksek müşterileri seçmektedirler. Bu politika, yüksek faiz oranından bile olsa, kârlı projeleri için mali kaynağa gereksinim duyan küçük ve orta boy işletmelerin kaynak sorunu yaşamalarına neden olabilmekte, akabinde “kredi dağıtım sorunu” ortaya çıkmaktadır (Yiğitbaş, 2015)

Hem kredi risk yönetimi hem de ters seçim etkisi kavramları, firmaların sadece büyüklükleri ve mevcut teminat yapılarına dayalı bir değerlendirme sürecine girmelerine yol açar. Neticede, bu gereklilikleri karşılayamayan şirketler, kâr oluşturabilecek projelerini finanse etme konusunda türlü güçlükler yaşayabilmektedirler. Kredi garanti sistem, bankalara ve finansal kuruluşlara, asimetrik bilgi sorunlarını aşmalarına yardımcı olmak, kredi verme ve karar süreçlerindeki bağlantılı sorunları çözmek amacıyla doğru tanımlamalar yapma fırsatı sunar (Green, 2003: 11).

2.1.3.3. Fon Kaynakları

Küresel manada bankaların kredi verme istekleri ve fonlama şartları, piyasanın finansmanında önemli bir rol oynamaktadır. Bu bankaların sağladığı likidite, sermaye akımlarını etkileyen önemli göstergelerden biridir. Bankaların kredi verme istekleri ve fonlama şartlarındaki değişiklikler, sermaye hareketlerindeki dalgalanmaları etkileyebilir ve piyasadaki likiditeyi dağıtarak finansal istikrara katkıda bulunabilir veya risk oluşturabilir (TCMB, 2017: 62).

Değirmenci'ye (2011) göre, kredi garanti sistemlerinin fon kaynakları şunlardan oluşmaktadır;

- Hükümet ve Bakanlıklar
- Dünya Bankası
- Merkez Bankaları
- Bankacılık Kuruluşları
- Yatırım Bankaları
- Ticaret ve Meslek Odaları
- Kalkınma Bankaları

2.1.3.4. Risk Paylaşımı ve Kaldıraç

Fon bulmaya dair güçlükler, işletmelerin gelişimlerini yavaşlatmakta, bunun etkileri milli ekonomilerde görülmektedir. Malî kaynağa erişimin önündeki zorlukların giderilmesi için bulunabilecek her çözümün, güçlü bir tedarik zinciri oluşturulmasına, sonuç olarak ulusal ekonomik büyümeye katkı sağlayabilecek herhangi bir çözümün, önemli bir fayda sağladığını göstermektedir (Wu ve ark., 2020: 4877).

Kredi garanti sistemi; finansman ihtiyacı içerisinde firmaları sektörü, bölgesi, kategorisi gibi parametrelere göre sınıflandırarak, finansmana erişimi kolaylaştırmak için destek sağlamaktadır. Bununla birlikte, bu fonlar doğrudan nakit kredi sağlamak yerine risk paylaşımına dayalı bir sistem benimsemektedirler. Risk; krediyi veren malî kuruluş, krediyi kullanan işletme, kefil olan garanti fonu arasında dağıtılmaktadır. Eğer temerrüt durumu meydana gelirse, oluşturulan sermaye miktarının üzerinde kredi verilebilmektedir (Deelen ve Molenaar, 2004: 41).

Kaldıraç; kredi garanti mekanizmasının tarafından kefil edilen kredilerin temerrüde düşmesi durumunda tazmin edilmesi gereken miktarın, sistemin sağladığı kefaletlerle kullanılan kredilerin toplamına oranıyla hesaplanır. Sistemde verilen

tüm kefaletlerin tazmin edilmeyeceği öngörülerek, mevcut referansların oldukça üstünde kredi sağlayarak, işletmeler için sınırlı kaynaklarla büyük hedeflere ulaşma potansiyeli yaratılabilir (Green, 2003: 49).

2.2. Kredi Garanti Sisteminin Ekonomiye Olumlu Etkileri

OECD (2010)'nin yayımlanmış olduğu tartışma metnine göre kredi garanti sisteminin kefaletleriyle kullanılan krediler, ulusal ekonomi, işletmeler, krediler veren finans kuruluşları ve bankalar üzerinde olumlu etkileri olduğu belirtilmektedir.

2.2.1. Finansal Sürdürülebilirlik

Finansal sürdürülebilirlik; yalnızca ekonomik boyutuyla sınırlı kalmayıp, aynı zamanda sosyal, çevresel ve kurumsal yönetim unsurlarını da içeren bir yaklaşımı ifade eder. Bu yaklaşım, finansal performansın yanı sıra finansal olmayan performansı da dikkate alan bir yapıya sahiptir. Bu nedenle, finansal sürdürülebilirlik dinamik bir yapıya sahip olup, farklı disiplinleri bir araya getirerek bütüncül bir bakış açısı sunar (Can, 2019). Finansal sürdürülebilirlik kefalet destekli kredilerin ekonomiye katkılarından biridir. Eğer sistem tarafından sunulan kefaletlerle kullanılacak kredilerde belirli bir hacim veya yoğunluk elde edilebilirse, maliyetlerin ve kefalet bedellerinin azalmasının, sürdürülebilirliği sağlayabileceği düşünülmektedir (OECD, 2010).

2.2.2. İlâve Kaynak Yaratması

Kredi kefalet sistemi ile kullanılan kredilerde kaynak hacminde yaşanan artış, genel olarak toplam kredilere olan etkisinin tam olarak hesaplanmasını zorlaştırmaktadır. Ancak, bu sistemin doğru bir şekilde planlanması ve etkili bir şekilde uygulanması durumunda, toplam kredilerde %30 ila %35 arasında bir artışın sağlanabileceği öngörülmektedir. Bu artışın, finansman ihtiyacı olan işletmelere kaynak sağlamada önemli bir rol oynayabileceği düşünülmektedir (OECD, 2010).

2.2.3. Teminata Bağlılığı Azaltması

Kefaletle sağlanan kredilerin ekonomiye olumlu katkılarından biri, teminat gereksinimlerini azaltma etkisidir. Kredi verme kararları, sağlanacak teminatın miktarına bağlı olarak biçimlenmektedir. Kredi garanti fonları, özellikle teminat

eksikliği nedeniyle kredi almakta güçlük çeken borçlulara yardımcı olur. Bu fonlar, kredi riskini paylaşmak ve teminat gereksinimlerini azaltırken borçluların krediye erişimini kolaylaştırmak için bankalarla iş birliği yapar. Kredi garanti programları, küçük işletmeler gibi genellikle sınırlı teminatı olan borçlular için önemli bir seçenektir. Bu programlar, kredi sürecinde teminatın önemini azaltmakta, borçlulara daha fazla kredi erişimi sağlamakta ve teminat gereksinimlerini kolaylaştırmaktadır (Bastiaenen ve Rooij, 2002). KGF, bankaların kredi verme konusunda daha rahat hareket etmelerine olanak tanıyarak, kredilere belirli oranlarda kefil olarak ödenmesi konusunda güvence sağlar.

2.2.4. Risk Paylaşımı, Katsayı ve Vadelenendirme Etkisi

KGF, kredilere kefalet vermekle, temerrüt durumunda verilen kefalet üzerinden yapılacak oranlara sınır koyarak, daha az rezervle kredi kullanılmasına olanak vermektedir. KGF kefaletlerinde teminat değeri, kamu otoritesinde çıkarılan yasalar gereği 1. derece kabul edilmektedir. Kefaletler sayesinde, işletmelere uzun dönemli krediler kullanılarak, yatırımlar finanse edilebilmektedir (Karaüzüm, 2019: 30).

2.2.5. Diğer Üstünlükler

Kredi Garanti Sistemi çeşitli yönleriyle işletmelere önemli avantajlar sağlayarak, finansal sürdürülebilirlik, teminata bağlılığın azaltılması, risk paylaşımı, katsayı ve vadelenendirme etkisi gibi faktörlerin yanı sıra sosyal ve ekonomik üstünlükler, olanak eşitliği, danışmanlık ve fiyatlama üstünlükleri gibi diğer faydalar sunmaktadır.

2.2.5.1. Sosyal ve Ekonomik Üstünlükler

Kredi garanti sistemi, KOBİ'lerin finansmana erişimini kolaylaştırarak sosyal ve ekonomik faydalar sağlayan bir hizmet sunmaktadır. Bu sistem sayesinde KOBİ'ler, daha rahat kredi bulma imkânı elde ederek yeni iş fırsatları yaratabilir, istihdamın artırılmasını sağlayabilir ve işsizlik sorununu azaltabilir (Arabacı ve Çetenak, 2022). Aynı zamanda çalışanların gelir düzeyi ve harcama gücü de artar. Kredi garanti sistemi, KOBİ'lerin nitelikli projelerine destek sağlayarak ürün ve hizmet

standartlarını yükseltir, rekabetin geliştirilmesi avantajını elde etmelerini ve çeşitlilik oluşturmalarını sağlar (KGF, 2019: 11-12). Ar-Ge ve yenilikçilik çalışmalarına da katkıda bulunur. Son olarak, kredi garanti sistemi bölgesel kalkınma kuruluşlarıyla iş birliği yaparak öncelikli olarak bölgesel eşitsizlikleri gidermeye yönelik projelere destek verir, bölgesel gelişmeyi teşvik eder ve yerel kaynakları değerlendirir (Arabacı ve Çetenak, 2022: 6). Bu sayede, toplumun tamamına yayılmış bir iktisâdi yapının ve toplumsal gelişimin teşvik edilmesine katkı sağlanmaktadır (Dağtan, 2016: 87–89).

2.2.5.2. Olanak Eşitliği

KGF, ülkenin ekonomik durumuna uygun olarak, belirli sektörlerde özgü olmayan krediler dışında, kefaletlerinin büyük kısmını, küçük ve orta boy firmalara ayırım gözetmeksizin kullanmaktadır (Yalçın, 2006: 105). Böylece KOBİ'ler ve KOBİ dışı işletmeler, teminat eksikliği yüzünden kredi bulmada zorlanmazlar. Ayrıca KGF, kredi değerliliğine göre bir işletmenin hem kendi kaynağından hem de Hazine destekli kefaletlerden faydalanmasına olanak verir (OAİB, 2021).

2.2.5.3. Danışmanlık ve Fiyatlama Üstünlükleri

Geleneksel kredi metotları ile sağlanan kredilerde firmanın kredi başvurusu sadece banka tarafından göz önünde bulundurulurken, KGF kefaletli kredilerde ise talep hem kurumun hem de bankanın bakış açısından incelenir. İlâveten, sağlam teminatı alan finansal kuruluş, risk kategorisine göre ayıracağı karşılıklarını düşürebilmektedir. Bunun yanı sıra, KGF kefaleti ile kullanılan kredilerdeki birtakım muafiyetler nedeniyle, muafiyetlerin bulunması, kredi faizlerinin daha avantajlı bir şekilde fiyatlandırılabilmesine olanak tanır (Elçin, 2018: 129–131).

2.3. Kredi Garanti Fonlarının Tarihsel Gelişimi ve Uygulamaları

Dünyada birçok ülke ve bölgede KGF uygulamalarının olduğu görülmektedir. Kredi garanti fonları, ülkelerin ekonomik büyümesini ve girişimciliği desteklemek amacıyla kurulan garantör kuruluşlardır. Farklı bölgelerde bu fonların başarılı uygulamalara sahip olduğu gözlemlenmektedir.

Bu bölümde, farklı bölgelerdeki KGF uygulamalarına genel bir bakış sunulacaktır. Avrupa'da Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya, Avusturya, Belçika, Çek

Cumhuriyeti ve Macaristan gibi ülkeler KGF programları ile girişimciliği desteklemekte ve işletmelerin finansmana erişimini kolaylaştırmaktadır. Asya'da, Japonya, Güney Kore, Çin Halk Cumhuriyeti, Endonezya ve Hindistan gibi ülkeler KGF aracılığıyla ekonomik büyümeyi teşvik etmekte ve işletmelere kredi garantileri sağlamaktadır. Kuzey Amerika'da, Amerika Birleşik Devletleri, Kanada ve Meksika, KGF programları aracılığıyla işletmelerin büyümesini desteklemekte ve ekonomik kalkınmayı güçlendirmektedir. Afrika'da ise Nijerya, KGF aracılığıyla küçük işletmelerin gelişimini desteklemekte ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi hedeflemektedir.

2.3.1. Avrupa: Seçilmiş Bazı Örnekler

Avrupa'da kredi garanti fonları, bazı girişimci grupların kolektif olarak oluşturduğu kefalet kuruluşları olarak ortaya çıkmıştır. Bu tür kuruluşların birçoğu, hala önemli bir rol oynayarak faaliyetlerini sürdürmektedir. 1970–1990 döneminde gelişmekte olan ülkelerde kredi garanti sistemi, belirli bir seviyede başarılı olmasa da 1990'ların ardından geçiş ekonomilerinde başarılı uygulamalara imza atılmıştır (Deelen ve Molenaar, 2004: 13).

2.3.1.1. Almanya

1945 senesinden sonra Almanya'da devlet destekli garanti kuruluşları, İkinci Dünya Savaşı'nın yaralarının sarılması ve ülkenin yeni baştan inşa edilmesi için, küçük ve orta boy müesseseleri fonlayarak, toparlanmada ehemmiyetli rol oynamışlardır (Başkan, 2018: 15).

1990'dan sonra Almanya'da yatırım garanti şirketleri birleştirilmiş, "Alman Garanti Bankaları Birliği" kurulmuştur (AECM, 2022).

2019 yılında Çin'in Wuhan eyaletinde başlayan ve 2020 yılı itibarıyla dünya genelinde etkisini gösteren pandemiye karşı mücadelede, Alman Garanti Bankaları Birliği, Almanya Ekonomi Bakanlığı'nın fon desteğiyle, hedeflenen bazı kritik sektörlere kefalet desteği sağlamaya başlamıştır. Alman Garanti Bankaları Birliği'nin yekûn garanti tutarı 1.25 milyar Euro'dan, pandemi sonrası verilen garantilerle birlikte iki katı düzeyine artmıştır (AECM, 2021: 38).

2.3.1.2. Fransa

Fransa'da, ikisi kâr amacı güden toplam dört garantör kuruluş faaliyetlerini sürdürmektedir. “Europeenne de Cautionnement”, 1928 senesinde kâr amaçlı olarak tamamen özel sermaye ile ve perakende ve serbest ticaret yapan küçük ve orta boy firmalara teminat sağlamak amacıyla oluşturulmuştur. “Société interprofessionnelle artisanale de garantie d'investissements” (SIAGI), 1966 senesinde kâr amaçlı olarak zanaat işletmelerinin kredi erişimini desteklemek için kurulmuştur. (Rouget, 2020: 219) Tamamen özel sermaye ile 1968 senesinde kurulan “Société de caution mutuelle de l'artisanat” (SOCAMA); tarım, endüstri, el sanatları alanlarında destek sağlamakta olup, kâr amacı taşımamaktadır (Corrocher, 2021: 41) 2012’de kamu sermayesi ile kurulan “Banque Publique d'Investissement France” (BPI France); sağlık, nükleer, robotik ve sayısal teknolojiler gibi alanlarda faaliyet gösteren aktörleri desteklemektedir (Chiappini, 2023: 11).

Covid-19'un yayılmasını önlemek amacıyla uygulanan sokağa çıkma yasaklarının firmalar üzerindeki oluşan ekonomik baskıyı hafifletmek için BPI France, firmalar lehine malî kuruluşlara verdiği kefalet meblâğını yükseltmiştir (AECM, 2021: 35 – 37).

2.3.1.3. İngiltere

İngiltere’de KOBİ’leri desteklemek için kurulan bir kuruluş olan “The Department for Business, Enterprise and Regulatory Reform” (BERR) bünyesinde, küçük ve orta ölçekli işletmelerin teminat sorununun çözümü için 1981 senesi içerisinde kurulan KOBİ kredi garanti fonu bulunmaktadır. Kurum, “Small Firms Loan Guarantee Scheme”: Küçük İşletmeler Kredi Garanti Programı (*SFGLS*) adlı bir uygulama üzerinden, işletmelere destek sağlayacak kurumlara garanti imkânı sağlamaktadır. Bu uygulamalar, 2012 yılında “British Business Bank” adlı devlet bankasının kuruluşu çatısı altında bir araya getirilmiştir (Değirmenci, 2011: 28).

2.3.1.4. İtalya

Kredi güvence uygulamalarının bulunduğu İtalya’da küçük ve orta ölçekli müesseseler, “Consorzio di garanzia fidi” (COMFIDI) isimli mütakabil garanti

hizmeti sağlayan garanti kuruluşuna üye olarak, bu garantilerle kredi kullanabilmektedir. Bu birliklerin, kendi mntıklarındaki şirketlere destek vermek, diğer birlikler ile birbirlerine karşılıklı şekilde garanti desteği verme fonksiyonları bulunmaktadır (Kapucu, 2020: 27).

Covid-19 pandemisinin olumsuz etkilerini hafifletmek amacıyla İtalyan kamu otoritesi tarafından çeşitli yasalar kabul edilmiş ve bu yasalar ile İtalyan garanti organizasyonları bir araya gelerek "ASSOCONFIDI" adlı yeni bir organizasyon oluşturulmuştur. ASSOCONFIDI, öncelikle yeni kredilere teminat sağlamak amacıyla garanti miktarını ikiye katlamış, mevcut kredilerin taksitlerini 2021 yılı haziran ayına dek ertelemiş, takriben 10 milyar Euro değerinde destek sunmuştur. Bu çerçevede, yaklaşık 1 milyon işletmeye destek verilmiştir (AECM, 2021: 49).

Tarım, ormancılık, balıkçılık ve deniz ürünleri üzerine faaliyet gösteren işletmelerin desteklenmelerine yönelik kurulan “Istituto di Servizi per il Mercato Agricolo Alimentare” – “Tarımsal Gıda Hizmet Enstitüsü” (ISMEA), pandeminin, bahsi geçen şirketler üzerindeki saiklerinin azaltılabilmesini sağlamak için 688 milyon Euroluk bir program duyurulmuştur.

ISMEA, kurulduğundan bu yana takribî 143 bin ticari işletmeye takribî 16,9 milyar Euro meblâğında garanti sağlamıştır (AECM, 2021: 50–51).

2.3.1.5. Avusturya

Avusturya'da kredi garanti uygulamaları, 2. Dünya Savaşı sonrasına kadar uzanmaktadır. İlk kamu garanti kuruluşunun tesisinden sonra kamu-özel ortaklığı ortaklığına dayalı bir fon daha oluşturulmuştur.

“Avusturya Federal Kalkınma ve Finansman Bankası”, 1954 yılında kamu tarafından kurulmuş bir kuruluştur ve özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelere destek sağlar. Bu banka, tamamen kamu kaynakları ile finanse edilir ve kâr amacı gütmeyen bir yapıya sahiptir. Farklı sektörlere hizmet sunmanın yanı sıra, gelişim evresinde olan işletmelere danışmanlık hizmetleri de sunmaktadır (AECM, 2022).

“Bürgschaften und Beteiligungen GmbH” Ortak Garanti Birliği (NÖBEG), 1969 senesi içerisinde, Avusturya’da kırsal bölgelerde bulunan firmaları desteklemek için kurulmuştur. Kuruluş, kaynak yaratımına destek olmanın yanında, “hisse alımı” sureti ile de ilâve kaynaklar yaratabilmektedir (OECD, 2018).

2.3.1.6. Belçika

Belçika’da uzun yıllara dayanan kredi güvence sistemi deneyimine sahip üç farklı kredi garanti kuruluşu bulunmaktadır. İlk olarak, 1999 yılında kamu fonlarıyla kurulan "Fonds Bruxellois de Garantie-Brussels Waarborgfonds", kâr amacı gütmeksizin özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelere kefalet desteği sağlamaktadır. Bu kuruluş, sadece başkent Brüksel’de faaliyet göstermektedir. İkincisi, 2002 yılında yine %100 kamu fonlarıyla kurulan Sowalfin, Valon Bölgesi’nde hizmet vermek üzere kurulmuş ve kâr amacı gütmeyen bir yapıya sahiptir. Valon Bölgesi’nde faaliyet gösteren küçük ve orta ölçekli işletmelere ve serbest meslek sahiplerine destekler sunmaktadır. Üçüncü olarak, 2004 yılında %100 kamu sermayesiyle kurulan "PMW/z-Waarborgen", Flaman Bölgesi’nde faaliyet gösteren serbest meslek sahiplerine ve işletmelere destek sağlamak amacıyla kurulmuştur ve kâr amacı gütmemektedir. Bu üç kuruluş, Belçika’da kredi garanti hizmetleri sunan önemli aktörlerdir (AECM, 2023).

2.3.1.7. Çekya

1992’de kurulan Çek-Moraviyan Kalkınma ve Garanti Bankası, kuruluş döneminde faaliyetlerini yalnızca küçük ve orta büyüklükteki işletmeler üzerinde yoğunlaştırmış, ancak sonraki senelerde mortgage ve yerel altyapı projelerine de destek vermeye başlamıştır.

2020 senesinden itibaren faaliyetlerini üç kola ayırarak ülkenin ilgili bakanlıkları ile koordineli bir şekilde küçük ve orta büyüklükteki firmalara kaynak desteği, enerji altyapı-verimliliği, mikro girişimcilik, dijital altyapı, teknolojik kalkınma gibi plâtlformlara destek sağlayan kurumun, kurulduğu tarihten günümüze takriben 19 milyar Euro tutarında kaynak yarattığı belirtilmektedir (AECM, 2022).

2.3.1.8. Macaristan

Macaristan'da kredi garanti uygulamaları, 1990–2000 döneminin başında “Avrupa Birliği Fonları” ile piyasa ekonomisine geçişin desteklenmesi amacıyla start almıştır. Öncelikle, 1990 yılında, kırsal kalkınmayı teşvik etmek için planlanan kredi güvence programıyla 10 milyon Euro değerinde bir fon oluşturulmuş, sonraki yıllarda eklenen fonlarla yekûn destek 22 milyon Euro’yu bulmuştur. Temerrüt oranlarında gözlenen pozitif tablo, makro hedeflere ulaşmada katkı sağlamıştır (Gudger, 1998: 14).

Günümüzde Macaristan’da üç adet kredi garanti kuruluşu bulunmaktadır.

- “Macaristan Kalkınma Fonu”
- “Macaristan Tarımsal Kredi Garanti Kuruluşu”
- “Garantica”

1990 senesinde 19 iştirakçi ile kurulan “*Macaristan Kalkınma Fonu*”, küçük ve orta boydaki işletmelerin geliştirilmeleri amacı doğrultusunda aksiyonlar alan bir yapılanmadır. Kuruluş, 1990–2020 periyodunda takriben 79 bin yerel işletmeye takriben 300 milyon Euro destek sağlamıştır (AECM, 2022).

Kırsal kalkınmaya destek için 1991’de yüzde 91 oranında kamu kaynaklarıyla oluşturulan Macaristan Tarımsal Kredi Garanti Kuruluşu, tarım sektöründe küçük ve orta boy müesseselerce kullanılan kredilere kefalet vermektedir. Covid–19’un etkilerinin azaltılması için, toplam bütçesini 712 milyon Euro’ya çıkarmış ve ödemelerde kolaylık sağlanabilmesi açısından en uzun vadeleri 6 seneye çıkarmıştır (AECM, 2021: 42–43). 1992 yılında küçük ve orta boy firmaların gelişimlerinin desteklenmesi ve rekabetin artırılması amacıyla kurulan Garantica, 2006’da operasyonlarını genişleterek, işletmelerin leasing işlemlerini desteklemeye başlamıştır. 2007’de, Macaristan’da malî danışmanlık ve kontrol otoritesi niteliği kazanmıştır (AECM, 2022).

2.3.2. Asya: Seçilmiş Bazı Örnekler

2.3.2.1. Japonya

Japonya'da, 1937 yılında kurulan ilk garanti kuruluşu, ülkenin finansal sistemini desteklemek amacıyla hayata geçirilmiştir. Bu sistem, dünya genelinde en başarılı uygulamalardan biri olarak kabul edilmektedir ve Japonya'da 51 farklı kredi güvence kurumu faaliyet göstermektedir. Bu kurumlar, 1951 yılında bir düzenleyici kurum olan Japonya Kredi Garanti Kurumları tarafından denetlenmektedir. 2008 yılında ise bu kurumların yetki ve sorumlulukları genişletilmiştir. Bu sayede Japonya'da işletmelerin finansmana erişimi kolaylaşmış ve ekonomik büyüme desteklenmiştir (Gergerli, 2019: 32–33).

Kefaletten yararlanmak isteyen şirket, doğrudan doğruya ya da bankalar aracılığıyla kredi garanti kurumuna müracaat etmekte, işletmeye ilişkin bilgiler, kredi risk veri tabanına gönderilmekte, “Credit Risk Database”- Kredi Risk Veritabanı (CRD) tarafından bir not belirlenmektedir. Kredi ödemelerinin yapılmaması durumunda, borç veren banka, genellikle bir garanti kurumundan talepte bulunur. Bu kurum, kefalet oranına bağlı olarak ödemeyi yapar ve tazminat ödemeleri için kefaleti sigorta eden "Japan Finance Corporation" (JFC) adlı kuruluşa müracaat eder. Japonya Kredi Garanti Kurumları, bu süreçler sırasında tahsil edilen masraf ve komisyondan pay alır ve bu nedenle temerrüt oluşması durumunda kefalet tazminatlarında etkin bir rol oynar (Gergerli, 2019: 97–98).

2.3.2.2. Güney Kore

Güney Kore'de, kredi garantileri 1976 yılında başkent Seul'de oluşturulan Kore Kredi Garanti Fonu tarafından yönetilmektedir. Kore Kredi Garanti Fonu, kredi sigortası, fatura sigortası, elektronik kefalet hizmetlerinde bulunmaktadır (Kang ve ark., 2021: 6).

Kore Kredi Garanti Fonu, fon kaynaklarını; devletten, bankalardan, katılan girişimcilerden temin etmektedir. Fon, imalat ve ticaret sektörlerine önemli bir kefalet desteği sağlamaktadır.

Kefalet sağlamanın bazı safhaları vardır. Önce, şirket tarafından online olarak ya da doğrudan doğruya Kore Kredi Garanti Fonu ofislerine giderek kefalet başvurusu yapılması gerekmektedir. Takiben, Kore Kredi Garanti Fonu, başvuruları titizlikle değerlendirir. Başvuru sahibinin kefalet koşullarını karşılayıp karşılamadığını belirlemek için ön etüt yapar. Eğer başvuru sahibinin kefalet almasına engel bir durum varsa, başvurular bu aşamada iade edilir. Başvuru sahibine kefalet verilmesine herhangi bir engeli yoksa, başvurunun detayları ve başvuranın faaliyetleri dikkatlice incelenir (www.kodit.co.kr, 2023).

2.3.2.3. Çin Halk Cumhuriyeti

Çin Halk Cumhuriyeti'nde, 1999 yılında tanıtılan "KOBİ Kredi Garanti Sistemi'nin Kurulmasına Dair Pilot Uygulama Rehberi"nin etkisiyle, kredi güvence sektöründe dikkate değer bir büyüme yaşanmıştır. Bölgesel düzeyde faaliyete geçen güvence kuruluşlarının sayısı, 2001 yılında 200'ü aşmıştır. Bu rehberin ardından Çin'de kredi güvence uygulamalarının artması, özellikle KOBİ'ler için finansmana erişimi kolaylaştırmıştır (Li ve ark., 2017: 100).

2012 yılında, Çin Kredi Garanti Kuruluşları Birliği kurulmuş, bu birlikte önemli ulusal şirketler gibi birçok paydaş bulunmaktadır (Sinoguarantee, 2023).

2.3.2.4. Endonezya

Endonezya'da 2 adet kredi garanti kuruluşu bulunmaktadır. 1971 senesinde kurulan Endonezya Kredi Garanti Kurumu, önceleri banka kredilerinin sigortalanması işlemleri ile ilgilenir iken daha sonra, firmalara kaynak kullanımını desteklemek için kefalet sağlanması işlemlerine başlamıştır. İkinci kuruluş, Endonezya İhracat Kredi Ajansı'dır. Dışsatımcıların ve bankaların bütün risklerini yüklenen bir kuruluştur (Değirmenci, 2011: 51).

2.3.2.5. Hindistan

Hindistan'da, küçük ve orta ölçekli işletmelerin karşılaştığı zorlukların çözümüne odaklanan bir bakanlık bulunmaktadır. Bu bakanlık, Hindistan Kalkınma Bankası ile güçlerini birleştirerek 2000 yılında Hindistan Kredi Garanti Fonu'nu oluşturmuştur. Fonun işleyişi, finans kurumları ile yapılan protokollerle şekillenir.

Her bir finans kurumu için belirlenen limitler çerçevesinde, uygun gördükleri işletmeler için garanti kurumuna başvuruda bulunurlar. Garanti kurumu, ek bir değerlendirme yapmadan başvuruları kabul eder ve kefalet sağladığı krediler üzerinden yıllık ve peşin komisyon ücretleri talep eder (Avdan, 2011: 112–113).

2.3.3. Kuzey Amerika: Seçilmiş Bazı Örnekler

2.3.3.1. Amerika Birleşik Devletleri

Small Business Administration (SBA), Amerika Birleşik Devletleri'nde finansmana ulaşmada teminat sıkıntısı çeken küçük ve orta boy müesseselere garanti desteği veren bir organizasyondur. SBA, doğrudan kredi vermek yerine, riskli kabul edilen işletmelere kredi sağlama konusunda isteksiz davrandıkları için bankaların daha istekli olmalarını sağlayacak kefaletler sunar. Bu sayede işletmeler, finansman temin etme süreçlerini kolaylaştırır (Yüksel, 2011: 53–55).

Değirmenci (2011: 25–26), SBA'nın kredi programları ikiye ayrılmaktadır.

Kefaletli Kredi Programları: Müesseseler, başvurularını ilk olarak bankalara ve mikrokredi sağlayan finans kurumlarına ileterek başlarlar. Bu kurumlar başvuruları ön değerlendirdikten sonra uygun bulurlarsa, Small Business Administration'ın kefaletini almak üzere başvuruda bulunurlar.

Garantili Kredi Programları: Bu çerçevede, "Kredi Programı" adı verilen bir plan aracılığıyla hem yeni kurulan işletmelerin hem de mevcut işletmelerin işletme sermayesi gibi ihtiyaçları karşılanmaktadır. Ayrıca, "CDC/504 Kredi Programı" adı altındaki bir plan ile makine-teçhizat alımları, altyapı iyileştirmeleri ve modernizasyon gibi uzun vadeli yatırımlara destek sağlanmaktadır.

2.3.3.2. Kanada

Kanada'da kredi garanti uygulamalarına 1961'de başlanmıştır. Kanada Küçük İşletme Finansman Programı (CSBF) Her sene yaklaşık 10 bin müesseseye 1 milyar Kanada Doları destek verilmektedir (Demir, 2019: 22). Fon, tek bir işletme için en fazla 500.000 Kanada dolarına kadar finansman sağlayabilir. Kayıt ücretleri krediyi alan tarafından ödenir ve kredinin %2'sine karşılık gelir (OECD, 2009).

2.3.3.3. Meksika

Meksika'da tarımı, endüstriyi, ihracatı ve tarımın desteklenmesi amacıyla farklı kredi garanti kurumları kurulmuştur. Bu kurumların ilki, 1954 yılında Meksika Tarım ve Hayvancılık Garanti Fonu olarak kurulmuştur. Daha sonra, tarım sektörüne yatırım finansmanı ve hizmet sektörüne destek sağlama amacıyla 1965 yılında "Özel Tarım Finansman Fonu" oluşturulmuştur. Tarım ve ilgili yan sektörlerle yönelik destek amacıyla ise 1972 yılında "Tarım Kredileri Teknik Yardım Fonu" kurulmuştur. Ayrıca, balıkçılık sektörünü desteklemek için 1989 yılında "Balıkçılık Faaliyetlerine Yönelik Garanti ve Teşvik Fonu" kurulmuştur. Bu kuruluşların yanı sıra, özel sektörlerde destek sağlamak üzere birçok fonun alt kuruluşları da bulunmaktadır. Örneğin, "Tarımsal Faaliyette Bulunanlar Birliği" ve "Ulusal Garanti Fonu" gibi kuruluşlar, yenilenebilir enerji ve biyoenerji gibi alanlara destekler sunmaktadır (Zander ve ark., 2013: 31).

2.3.4. Afrika: "Nijerya" Örneği

Nijerya'da kredi garanti programları, ilk olarak 1977 yılında kurulan "The Agricultural Credit Guarantee Scheme Fund" (ACGSF) ile başlamıştır. Bu program, özellikle tarım ve besicilik sektörlerine kredi sağlamayı teşvik etmek amacıyla kahve, çay, kakao, palm yağı, tahıl gibi belirli koşullarda üretilebilen ürünleri içeren geniş bir yelpazede teşvikler sunmaktadır (Nwosu ve ark., 2010).

Başlangıçta sınırlı kaynaklar nedeniyle programın performansı ilk yıllarda düşük kalmıştır. Ancak ilerleyen yıllarda kaynakların artması ve bankaların da bu programa katılmasıyla birlikte performans önemli ölçüde artmıştır (Zander ve ark., 2013: 40–41).

2.4. Bölüm Değerlendirmesi

Bu bölümde kredi garanti sistemi kavramı, başarı koşulları, ilkeleri, uygulama süreçleri ve ekonomi üzerindeki olumlu etkileri hakkında kapsamlı bir inceleme sunmaktadır. Ayrıca, çeşitli ülkelerdeki kredi garanti sistemlerinin tarihsel gelişimini ve uygulamalarını araştırmaktadır. Avrupa, Asya, Kuzey Amerika ve Afrika'dan seçilmiş örneklerin dâhil edilmesi, bu tür sistemlerin uygulanması ve etkisi hakkında

farklı bir bakış açısı sunmaktadır. Bu bölüm, finansal sürdürülebilirlik, ek kaynakların yaratılması, teminata olan bağımlılığın azaltılması, risk paylaşımı ve diğer sosyal ve ekonomik faydalar dâhil olmak üzere kredi garanti programlarının avantajlarını etkili bir şekilde vurgulamaktadır. Genel olarak, bu bölüm, kredi garanti sistemlerinin ekonomik büyümeyi teşvik etme, riskleri azaltma ve çeşitli bölgelerde fırsat eşitliğini teşvik etmedeki rolünü ve öneminden bahsetmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE KREDİ GARANTİ FONU UYGULAMALARI

Çalışmanın bu bölümünde, KGF'nin amacı, ortaklık yapısı, organizasyon yapısı, kaynakları, kefalet sağladığı kurumlar ve kuruluşlar, kefalet çeşitleri ve kefalet ürünleri incelenmektedir. Ayrıca KGF'nin kısa tarihçesi ve tâbi olduğu ayrıcalıklar ve istisnalar da ele alınmaktadır. Bu sayede KGF'nin Türkiye ekonomisindeki rolü ve önemi daha iyi anlaşılması hedeflenmektedir.

3.1. KGF: Temel Bilgiler ve İşleyişi

Türkiye ekonomisinin can damarı olarak kabul edilen küçük ve orta büyüklükteki işletmeler (KOBİ), pek çok sektörde üretim, istihdam, ihracat ve katma değer yaratmaktadır. Fakat KOBİ'lerin karşılaştığı en büyük zorluklardan biri finansmana ulaşmaktır. Krediyeye erişimde teminat eksikliği, kredi faizleri, bürokrasi gibi engellerle mücadele etmektedirler. Bu engelleri aşmak için 1991 yılında faaliyete geçen KGF, KOBİ'lerin ve KOBİ dışı işletmelerin krediyeye erişimlerini sağlamakta ve ekonomik gelişmeye destek olmaktadır.

3.1.1. KGF'nin Amacı, Ortaklık ve Organizasyon Yapısı

KGF, teminat yetersizliği nedeniyle finansana erişimde sıkıntı yaşayan müesseselere “müteselsil kefil olmak” suretiyle kefalet sağlayan bir kefalet kuruluşudur.

3.1.1.1. KGF'nin Kuruluş Amacı

Türkiye'de KOBİ'ler ekonomik krizlerde ve buhran dönemlerinde finansmana erişimde sorunlar yaşamaktadır. Diğer gelişmiş ülkelerdeki kurulan kefalet sistemleri örnek alınarak ülkemizde Kredi Garanti Fonu A.Ş. unvanlı şirket KOBİ'lerin finansmana erişimde yaşanan sorunlar nedeniyle 1991 yılında kurulmuştur. KGF, KOBİ'lerin finansal desteğe ihtiyaç duyduklarında teminat eksikliğinin üstesinden gelmelerine yardımcı olmayı amaçlamaktadır (Bezircioğlu ve Saatçioğlu, 2022).

3.1.1.1. Ortaklık Yapısı

KGF'nin ortaklık yapısı, KOBİ'leri temsil eden kuruluşlar ile bankaların birlikte çalışmasını sağlayan bir modeldir. KGF'nin ortakları arasında TOBB, KOSGEB, TESK gibi kuruluşlar ile 29 banka yer almaktadır. Bu ortaklık yapısı ile KGF hem KOBİ'lerin hem de bankaların talep ve beklentilerine cevap verebilecek kefalet ürünleri sunmaktadır. KGF'nin resmî web sayfasında yayımlanan ortaklık yapısı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 3.1. KGF'nin ortaklık yapısı

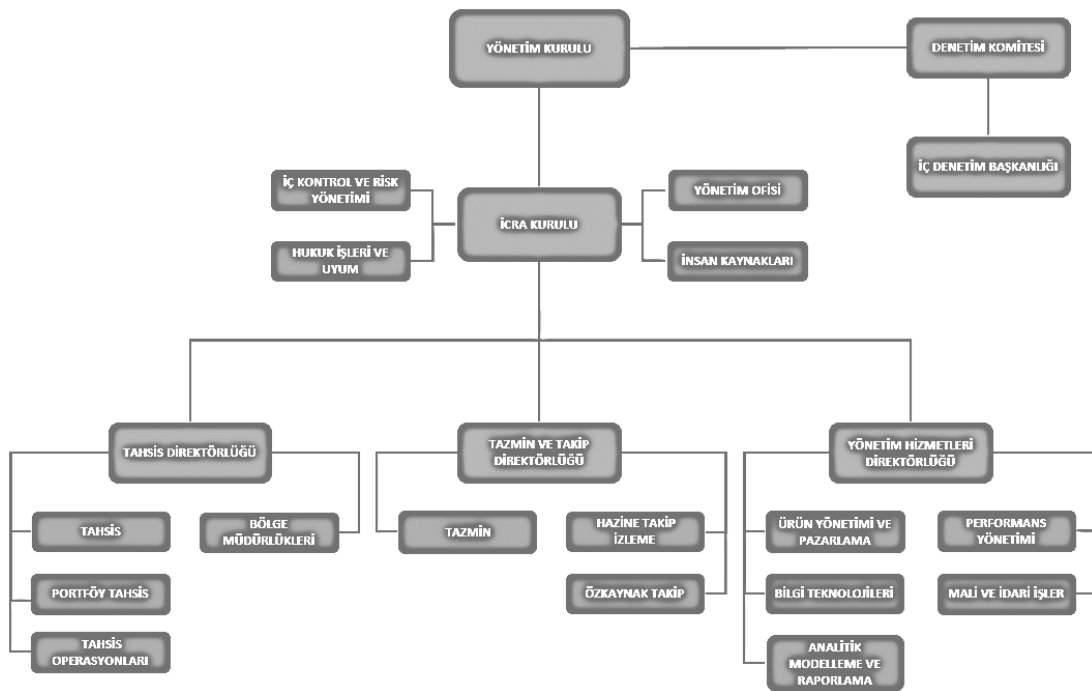
Kuruluş	Yüzde (%)
TOBB- Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği	%28,2961
KOSGEB- Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı	%28,2879
TESK- Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu	%0,1207
TOSYÖV- Türkiye Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler	%0,0078
MEKSA- Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayii Destekleme Vakfı	%0,0039
Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş.	%1,4925
Alternatifbank A.Ş.	%1,4925
Akbank T.A.Ş.	%1,4925
Anadolubank A.Ş.	%1,4925
Burgan Bank A.Ş.	%1,4925
Denizbank A.Ş.	%1,4925
Türkiye Emlak Katılım Bankası A.Ş.	%1,4925
Fibabanka A.Ş.	%1,4925
Hsbc Bank A.Ş.	%1,4925
Ing Bank A.Ş.	%1,4925
Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş.	%1,4925
Nurol Yatırım Bankası A.Ş.	%1,4925
Odeabank A.Ş.	%1,4925
Pasha Yatırım Bankası A.Ş.	%1,4925
Qnb Finansbank A.Ş.	%1,4925
Şekerbank T.A.Ş.	%1,4925
Turkland Bank A.Ş.	%1,4925
Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	%1,4925
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	%1,4925
Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş.	%1,4925
Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	%1,4925
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	%1,4925
Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş.	%1,4925
Türkiye İş Bankası A.Ş.	%1,4925
Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	%1,4925
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	%1,4925
Vakıf Katılım Bankası A.Ş.	%1,4925
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	%1,4925
Ziraat Katılım Bankası A.Ş.	%1,4925

Kaynak: KGF, **Ortaklık Yapısı**, <https://www.kgf.com.tr/index.php/tr/hakkimizda/ortaklik-yapisi>.
Erişim Tarihi: 25.05.2023

3.1.1.2. Organizasyon Yapısı

KGF'nin yönetim organizasyonu, Yönetim Kurulu Çatısı altında iki ana bölümden oluşmaktadır. Denetim Komitesi, Yönetim Kurulu'na bağlı olup İç Denetim Başkanlığı'nı denetlemektedir. İcra Kurulu ise, Yönetim Kurulu'na bağlı olarak çalışmakta ve Tahsis Direktörlüğü, Tazmin ve Takip Direktörlüğü ve Yönetim Hizmetleri Direktörlüklerinden meydana gelmektedir. Mevcut organizasyon yapısı Şekil 1'de ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

Şekil 3.1. KGF'nin organizasyon şeması

Kaynak: KGF, **Organizasyon Şeması**, <https://kgf.com.tr/index.php/tr/hakkimizda/organizasyon-semasi>. Erişim Tarihi: 21.05.2023

2020 senesine kadar 34 adet şube ile yönetilen KGF, organizasyon yapısında değişikliğe giderek, bölge temsilciliği yapılanmasına geçmiştir. 34 şube, 7 adet bölge temsilciliğine bağlanmıştır (KGF, 2020: 30–31).

3.1.2. KGF'nin Kısa Tarihi

Federal Almanya ile Türkiye arasında, Türkiye'de faaliyet gösteren küçük ve orta boy müesseselerin finansman problemleri için kredi güvence sistemi kurulması, bir ödenek oluşturulması konusunda 1970 senesi içerisinde bir anlaşma imzalanmıştır.

Anlaşmaya dair kararlar, Bakanlar Kurulunca onaylanmış, 1991 yılı içerisinde kuruluşu gerçekleşen Kredi Garanti Fonu İşletme ve Araştırma A.Ş. faaliyetlerine başlamıştır (Öndeş, 2001: 181).

30.10.2016 tarihinde alınan kararlarla, kuruma sağlanacak hazine desteği, 25 milyar TL'ye yükseltilmiştir (Aydın, 2019: 58). 30.03.2020 tarihinde yayınlanan kararla hazine desteği, 25 milyar TL'den 50 milyar TL'ye çıkarılmıştır (Yolvermez, 2022). 2022 yılında Resmî Gazetede yayımlanan kara ile KGF'nin kefalet limiti 500 milyar Türk Lirası'ndan 1 Trilyon Türk Lirasına artırılmıştır. KGF'nin kredi verebileceği üst limit tutarı bu sayede yükseltilmiştir (Bezircioğlu ve Saatçioğlu, 2022).

3.1.3. KGF'nin Tâbi Olduğu Ayrıcalıklar ve İstisnalar

KGF; kamu kurumlarına ve bankalara sağlanan kefaletler ile teminat sağlama faaliyetleri dolayısıyla bazı tescil harçlarından, kurumlar vergisinden, katma değer vergisinden, damga vergisinden muaf tutulmaktadır. Öbür yandan, kurumun mevduatlarına uygulanacak faiz kazançlarından tevkifat yapılmamaktadır (KGF, 2020: 29).

3.1.4. KGF'nin Fon Kaynakları

Garanti programları ve uygulamaları, destek veren odağın sektörel, bölgesel ve özel konularda yapacağı seçimlere göre farklılaşabilir. Garanti sağlanacak alan belirlenmekte ve nokta atışı pazarlanmaktadır.

KGF'nin finansmanı, farklı kaynakların bir araya gelmesiyle sağlanmaktadır. KGF'nin fon kaynakları, Tablo 3.2'de belirtilen üç ana kaynaktan meydana gelmektedir. İlk kaynak, KGF Özkaynakları olarak nitelendirilmekte ve TOBB (Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği), KOSGEB (T.C. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı), TESK (Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu), TOSYÖV (Türkiye Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, Serbest Meslek Mensupları ve Yöneticiler Vakfı), MEKSA (Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayii Destekleme Vakfı) ve 29 bankanın katkılarıyla sağlanan 513.134.229,53 TL sermaye ile oluşturulmuştur. İkinci kaynak ise T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

tarafından sağlanmakta olup sağlanan kaynak 50 milyar TL'ye yükseltilmiştir. Üçüncü olarak, KGF, Avrupa Yatırım Fonu (AYF) COSME Programı tarafından sağlanan 2.3 milyar Avroluk destekten oluşmaktadır. Bu destek, 2014-2020 döneminde Avrupa Birliği işletmelerinin rekabet edebilirliğini ve sürdürülebilirliğini güçlendirmeyi, girişimcilik kültürünü teşvik etmeyi ve KOBİ'lerin kurulması ve büyümesini desteklemeyi amaçlamaktadır. Bu kaynaklar, KGF'nin kefalet desteği sağlama yeteneğini güçlendirmek ve Türkiye'deki işletmelerin finansmana erişimini desteklemek için kullanılmaktadır.

Tablo 3.2. KGF'nin fon kaynakları

Fon Kaynağı	Tutar
KGF Özkaynakları	513.134.229,53 TL
T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı	50 milyar TL
Yurtdışı Fonlar (AYF)	2.3 milyar Euro (COSME Programı)

Kaynak: KGF, **Fon Kaynakları,** <https://www.kgf.com.tr/index.php/tr/13-desteklerimiz/kaynaklarimiz>. Erişim Tarihi: 21.05.2023

3.1.5. KGF'nin Kefalet Sağladığı Kurumlar ve Kuruluşlar

KGF, Türkiye'de faaliyet gösteren ve finansmana erişimde teminat sıkıntısı yaşayan firmalar lehine yurt içinde faaliyet gösteren kamu bankaları, özel bankalar ve leasing işletmeleri başta olmak üzere kırktan fazla finans şirketine mektup yöntemi ile kefalet vermektedir (KGF, 2023).

KGF, bazen direkt kefalet yöntemini uygulamaktadır. İlk olarak 2010 senesinde Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı (TTGV) ile kapsam sözleşmesi imzalayarak, ilgili kurumun proje finansmanına yönelik desteklerinden faydalanacak küçük ve orta boy şirketlere direkt kefalet sağlamıştır.

- **TÜBİTAK:** Transfer Ödemesi Kefalet Protokolü
- **KOSGEB:** KOSGEB Desteklerinden Yararlanacak Küçük ve Orta Boy Şirketlere KGF'nin Doğrudan Protokolü
- **T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı:** Geri Ödemesiz Destek Ön Ödemelerinin Teminatlandırılması

3.2. KGF'nin Kefalet Çeşitleri

İşletmeler Portföy Garanti Sistemi (PGS), Portföy Limit Sistemi (PLS) kapsamında kefaletler için banka ve finans kurumlarına başvuru yapmaları gerekmektedir. Ayrıca KOSGEB, TÜBİTAK, TTGV ve T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı destekleri için KGF'ye doğrudan başvuru almaktadır.

3.2.1. Portföy Garanti Sistemi: PGS

2014 senesinde oluşturulan PGS, kurumun; farklı kaynaklardan oluşturduğu kefalet hacimleri üzerinden bankalara ve finans kurumlarına limit açmasıdır. Fon, ölçütlerine göre, kurum bazında limit oluşturarak protokol imzalamaktadır. Kurum, müracaatları toplayarak, dâhilî derecelendirmeye tâbi tutmakta ve KGF'ye başvuruda bulunmaktadır. KGF, belli evraklar ile yapılan müracaatları finansal yönden incelemeye tâbi tutmaksızın, yedi gün içinde onaylamaktadır (Karaüzüm, 2019: 35).

3.2.2. Portföy Limit Sistemi: PLS

Bu sistemde de KGF, bankalara ve finans kurumlarına belirli tutarlar üzerinden limitler açmaktadır (Çelikdemir ve Kartal, 2008: 25). Banka ve finans kurumları, işletmenin başvurusunu alarak, içsel değerlendirme sisteminden geçirmekte ve neticenin pozitif olması durumunda KGF'ye iletmektedir. PGS'den farklı olarak, KGF müracaatı inceleyerek, kefalet başvurusunu onaylamakta ya da reddetmektedir. Müracaatın, özkaynak kefaleti ile verilmesi hâlinde, tazmin üst sınırlaması bulunmamaktadır (Çelikdemir ve Kartal, 2008: 25).

3.2.3. Doğrudan Kefalet

“Türkiye Bilimsel ve Teknoloji Araştırma Kurumu”, “Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı” gibi kurumların desteklerinden yararlanmak isteyen müesseseler, doğrudan doğruya KGF kefaletine başvurabilmektedirler. Öncelikle, destek alınacak kuruma başvuruda bulunan işletme, ilgili kurumun tasdikinin alınmasını takiben, teminat için KGF'ye müracaat etmektedir. Fon, kefaleti değerlendirerek onaylamakta, mektubu işletmeye teslim etmektedir. İşletme de KGF'den aldığı kefalet mektubunu ilgili kuruma teslim ederek desteği kullanmaktadır (KGF, 2023)

3.3. KGF'nin Kefalet Ürünleri

3.3.1. Özkaynak Kefaletleri

KGF, iktisadi ve ticari faaliyette bulunan KOBİ'ler, esnaf, sanatkârlar, serbest meslek mensupları, kooperatifler (arsa ve konut yapı kooperatifleri hariç), çiftçiler ve belirlenen niteliklere sahip gerçek/tüzel kişi işletmelerin bankalardan kullanacakları kredilere kefalet sağlamaktadır. KGF, kendi kredi değerliliği tespitiyle işletmelerin riskini azaltarak, finansal kuruluşlara kredi verme sürecinde destek olmaktadır. Bu sayede işletmeler, daha kolay krediye erişim sağlayabilmektedir (KGF, 2023).

İşletmelere kullandırılacak kredilerde azamî kefalet oranı %80 olup, kefalet üst limiti 3 milyon TL'dir. İşletme kredilerinde en fazla 1 sene "ödemesiz dönem" olmak üzere vade alt sınırı 6 ay, üst sınırı ise 60 aydır (KGF, 2023). Yatırım kredilerinde ise *ödemesiz periyot* iki yıla çıkabilmektedir. Yatırım kredilerinde vade alt sınırı 6 ay, vade üst sınırı ise 84 aydır (Aydın, 2019: 65).

KGF'nin özkaynak kefaletleri ile vermiş olduğu kredi programları aşağıda sıralanmıştır:

3.3.3.1. KOSGEB KOBİ Finansman Destek Kredisi

KOSGEB, küçük ve orta boy şirketlerin ödeyecekleri banka faizlerine kısmî şekilde destek vermektedir. Bu krediden faydalanma bakımından, "öncelikli sektörler" ve "müşteri segmentleri" bulunmaktadır. 500 TL kefalet müracaat ücreti alınarak kredi üst tutarı olarak 500.000 Türk Lirası'na kadar olmak şartıyla, bakiye kefalet meblâğı üzerinden yıllık yüzde 1 kefalet komisyonu ile kredi kullanılmasına destek olunmaktadır (Kapucu, 2020: 47).

Tablo 3.3. KOSGEB KOBİ finansman kredilerinden yararlanma koşulları

Destek Türü	KOSGEB KOBİ Finansman Destek Kredisi
İşletme Türleri	Girişimci İşletme
	Stratejik ve Öncelikli Sektörlerdeki İşletme
Kredi Türleri	İşletme Kredisi
	Makine Teçhizat Kredisi
Kefalet için Kullanılan Kaynak	KGF A.Ş. Özkaynağı
Ürün Vadesi	İşletme Kredileri: 12 ve 18 ay
	Makine Teçhizat Kredileri: 12, 18, 24, 30 ve 36 ay
Kredi Limiti	Girişimci İşletme: 50.000 TL (70.000 TL, özel durumlar)
	Stratejik ve Öncelikli Sektörlerdeki İşletme: 500.000 TL
Azami Kefalet Oranı	%80
Ücret ve Komisyonlar	Başvuru ücreti: 500 TL
	Komisyon oranı: %1 yıllık

Kaynak: KGF, **KOBİ Finansman Kredileri**, <https://www.kgf.com.tr/index.php/tr/urunlerimiz/ozkaynak-kefaletlerimiz/gecmis-programlar/kosgeb-kobi-finansman-destek-programi>. Erişim Tarihi: 23.05.2023

3.3.2.2. COSME Kredileri

COSME kredileri; Avrupa Birliği genelinde sosyo-ekonomik yapının güçlenmesini, istihdamın istikrarlı bir şekilde artmasını, küçük ve orta boy işletmelerin rekabet güçlerinin artırılmasını hedefleyen bir programdır (cosme.kosgeb.gov.tr, 2023, Mart 16).

Tablo 3.4. COSME kredilerinden yararlanma koşulları

Ürün Açıklaması	KOBİ'lerin finansmana erişiminin desteklenmesi
Hedeflenen Kredi Hacmi	7,5 milyar TL
AYF Kontrgaranti Tutarı	300 milyon TL
Proje Kaynakları	%50 AYF kontrgarantisini, %50 KGF Özkaynağı
Hedeflenen Kefalet Hacmi	6 milyar TL
Başvuru Süresi	01.04.2022 tarihine kadar
Tazmin Üst Limiti	%10
Kefalet için Kullanılan Kaynak	Avrupa Yatırım Fonu (EIF)
Ürün Vadesi	Asgari 36 ay (12 ay ödemesiz dönem dahil), azami 60 ay
Kefalet Limiti	900.000 TL
Azami Kredi Tutarı	1.125.000 TL
Azami Kefalet Oranı	%80
Ücret ve Komisyonlar	Komisyon Oranı: %1.5 yıllık, Başvuru Ücreti: 500 TL

Kaynak: KGF, **Cosme**, <https://www.kgf.com.tr/index.php/tr/urunlerimiz/ozkaynak-kefaletlerimiz/gecmis-programlar/cosme>. Erişim Tarihi: 23.05.2023

3.3.2.3. Eximbank Kredileri

KGF, Eximbank tarafından onaylanan kredi taleplerinin anapara, faiz ve taahhüt olmak üzere toplam risklerinin tamamı nispetinde kefalet desteği sağlamaktadır.

Tablo 3.5. Eximbank kredilerinden yararlanma koşulları

Ürün Açıklaması	Türk Eximbank tarafından uygun bulunan kredi başvurusu
Ürün Vadesi	İlgili Eximbank kredisinin vadesi esastır
Kefalet İçin Kullanılan Kaynak	KGF A.Ş. Özkaynağı
İlgili Finans Kuruluşları	Türk Eximbank
Kefalet Limiti	3 milyon TL veya muadili yabancı para
Azami Kefalet Oranı	%100
Ücret ve Komisyonlar	Yıllık komisyon
Başvuru Koşulları	İhracatçı ve döviz kazandırıcı faaliyeti olan KOBİ olmak

Kaynak: KGF, **Eximbank Kredileri**, <https://www.kgf.com.tr/index.php/tr/urunlerimiz/ozkaynak-kefaletlerimiz/gecmis-programlar/eximbank-kredileri> Erişim Tarihi: 21.05.2023

3.3.3. Doğrudan Krediler

KGF desteği ile verilen doğrudan krediler; KOSGEB, T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı benzeri kurumlarca aracısız olarak gerçekleştirilmektedir.

3.3.3.1. KOSGEB Geri Ödemeli Destek Kredileri

KOSGEB'e üye işletmelerin destek müracaatlarındaki vadeye göre KGF tarafından sağlanan kefaletlerdir. KGF özkaynaklarından kefalet sağlanmaktadır. Şartlar aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 3.6. KOSGEB geri ödemeli desteklerinden yararlanma şartları

Destek Türü	KGF A.Ş. Özkaynağı ile KOSGEB Destek Programları
Ürün Vadesi	KOSGEB destek programının vadesi
Kefalet İçin Kullanılan Kaynak	KGF A.Ş. Özkaynağı
İlgili Finans Kuruluşları	KOSGEB
Kefalet Limiti	Azami 3.000.000 TL, KGF Yönetim Kurulu onayı ile 5.000.000 TL
Azami Kefalet Oranı	1
Ücret ve Komisyonlar	Yıllık kefalet komisyonu İnceleme ücreti
Başvuru Koşulları	KOSGEB'den destek ödemesi almaya hak kazanan işletme

Kaynak: KGF, **KOSGEB Geri Ödemeli Destek Paketi**, <https://www.kgf.com.tr/index.php/tr/urunlerimiz/ozkaynak-kefaletlerimiz/dogrudan-krediler/kosgeb-geri-odemeli-destekleri>. Erişim Tarihi: 21.05.2023

3.3.3.2. T.C. Teknoloji ve Sanayi Bakanlığı Destekleri

Destek, %100 KGF kefaleti ile 1.000.000 Türk Lirası'na kadar olup, yalnızca “yatırım kredisi” şeklinde kullanılabilir. Şartlar aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 3.7. T.C. Teknoloji ve Sanayi Bakanlığı desteklerinden yararlanma şartları

Destek Türü	KGF A.Ş. Özkaynağı ile Teknolojik Ürün Yatırım Destek Programı kapsamında geri ödemesiz destek ön ödemelerinin kefaletinin sağlanması
Ürün Vadesi	Proje sözleşmesinde belirtilen süre
Kefalet İçin Kullanılan Kaynak	KGF A.Ş. Özkaynağı
İlgili Finans Kuruluşları	T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
Kefalet Limiti	Azami 1.000.000 TL
Azami Kefalet Oranı	% 100
Ücret ve Komisyonlar	250 TL başvuru ücreti Kefalet komisyonu vadeye göre belirlenir.

Kaynak: KGF, **T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Destekleri**, <https://www.kgf.com.tr/index.php/tr/urunlerimiz/ozkaynak-kefaletlerimiz/dogrudan-krediler/t-c-sanayi-ve-teknoloji-bakanligi-destekleri>. Erişim Tarihi: 21.05.2023

3.3.3.3. Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı (TTGV) Kobi Destekleri

KOBİ vasfına haiz işletmelerden, ticari değeri olan ve teknolojik inovasyon içeren projelerinin finansmanı için tasarlanmıştır. Kefalet kapsamında TTGV'nin desteklediği projelerin finansmanının sağlanması amaçlanmaktadır. Tablo 3.8'de yararlanma koşulları belirtilmektedir.

Tablo 3.8. TTGV Kobi desteklerinden yararlanma şartları

Destek Türü	KGF A.Ş. Özkaynağı ile TTGV tarafından verilen finansmana kefalet
Ürün Vadesi	TTGV'nin destek vadesi
Kefalet İçin Kullanılan Kaynak	KGF A.Ş. Özkaynağı
İlgili Finans Kuruluşları	TTGV
Kefalet Limiti	İşletme başına kefalet limiti 1 milyon TL, risk grubu firmalar için toplam 1,5 milyon TL
Azami Kefalet Oranı	% 100
Ücret ve Komisyonlar	Başvuru Ücreti: 500 TL, Tahsis Ücreti: %0,5, Kefalet Komisyonu: % 1,5

Kaynak: KGF, **TTGV Kobi Destekleri**, <https://www.kgf.com.tr/index.php/tr/urunlerimiz/ozkaynak-kefaletlerimiz/dogrudan-krediler/ttgv-kobi-destekleri>. Erişim Tarihi: 21.05.2023

3.3.4. Hazine Destekli Kefaletler

2008 senesinde yaşanan küresel finans buhranı nedeniyle, T.C. Hükümeti, küçük ve orta boy şirketlerin desteklenmeleri için, KGF'nin etkinliğinin artırılmasına yönelik olarak bazı düzenlemeler yapmıştır. Finans kuruluşlarına da KGF'ye hissedar olarak katkıda bulunulması yönünde davette bulunulmuş, ilk adımda 20 kuruluşun ortaklığı sağlanmıştır (Yazıcı, 2010: 84). KGF, kefaletlerinin çok önemli bir kısmını, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın kaynaklarından kullanmaktadır (KGF, 2023)

3.3.4.1. 200 Milyar TL'lik ve 55 Milyar TL'lik Paketler

2017'de KGF'ye sağlanan hazine desteğinin yükseltilmesi ile fon, değişikliğe giderek, imzaladığı protokoller üzerinden paketler oluşturmuş, limit açmak sureti ile operasyonlara başlamış, ilk olarak 200 milyar TL'lik bir kredi paketi açıklamıştır. Kurum bazında limitler bildiren KGF, tabana yaygınlığın sağlanması adına, paketin minimum %70'lik kısmının küçük ve orta boy müesseselere kullanımını zorunlu tutmuştur (Kredi Garanti Kurumlarına Sağlanan Hazine Desteğine İlişkin Karar [KKGKSHDK], 2018). 2018 senesinin başlarında, 55 milyar TL tutarında yeni bir paket daha açıklanmıştır.

Tablo 3.9. Sektör bazında limitler

Sektör	Limit (Türk Lirası)
Tarım Sektörü	2,000,000,000
Cazibe Merkezleri	5,000,000,000
Kadın Girişimciler	1,000,000,000
Yatırımcı İşletmeler	20,000,000,000
İhracatçı Müesseseler	15,000,000,000
Diğer Sektörler	12,000,000,000

Kaynak: Serin, 2019: 38

Tablo 3.10'de, 200 milyar TL'lik destek paketine ilişkin şartlar bulunmaktadır. Tabloya göre, yalnızca Portföy Garanti Sistemi üzerinden kullanılacak kredilerde yararlanıcılar 5 gruba ayrılmıştır (Serin, 2019: 38).

50 milyon TL'ye kadar kredi kullanımının yapılabildiği pakette %0,03 komisyon alınmakta, kefalet oranları yararlanıcı tipine ve kullanım tipine göre farklılaşmaktadır.

Tablo 3.10. 200 milyar tl’lik hazine destekli krediden yararlanma koşulları

Kefalet İçin Kullanılan Kaynak	Hazine Fonu
İlgili Finans Kuruluşları / Kurum	KGF A.Ş.’ye ortak olan Bankalar ile KGF’ye ortak olan bankaların hâkim ortak olduğu finansal kiralama şirketleri
Ürün Vadesi	İşletme kredilerinde azami 5 yıl (anapara ödemesiz dönem en fazla 1 yıl) -Yatırım kredilerinde azami 10 yıl (anapara ödemesiz dönem en fazla 3 yıl)
Kefalet Limiti	KOBİ’ler için işletme/grup başına azami 12 milyon TL - KOBİ dışı işletmeler için işletme/grup başına azami 200 milyon TL
Azami Kefalet Oranı	KOBİ’ler için %90- KOBİ dışı işletmeler için %85- İhracatçı ve döviz kazandırıcı faaliyeti olan işletmelere %100’e kadar kefalet sağlanmaktadır
Ücret ve Komisyon	Kefalet tutarı üzerinden %0,03 oranında peşin

Kaynak: Serin, 2019: 38.

Mayıs 2018’de, 25 milyar TL tutarında yeni bir paket açıklanmıştır. Diğer paketlere kıyasla kullandırım koşulları değişmemekle birlikte, kefalet oranları yükseltilerek, ihracatçı işletmelere 5 milyar Türk Lirası kaynak ayrılmıştır (KGF, 2023).

3.3.4.2. KOBİ Değer Kredisi–1

KGF, teminat yetersizliği nedeniyle kaynağa ulaşmakta sıkıntı çeken ve 2017 yılı cirosu 25 milyon TL’nin altında gerçekleşen işletmelere yönelik olarak “KOBİ Değer Kredisi” ismi altında bir paket açıklayarak, uygulaması için de 14 banka ile protokol imzalamıştır (Serin, 2019: 42).

Tablo 3.11. KOBİ değer kredisi–1’den yararlanma koşulları

Kefalet İçin Kullanılan Kaynak	Hazine Fonu
İlgili Finans Kuruluşları/Kurumlar	14 Kredi Veren Banka
Ürün Vadesi	Ödemesiz dönem azami 6 ay, toplam vade sabit 36 ay
Kefalet Limiti	Diğer KOBİ’ler için 400.000 TL
Azami Kefalet Oranı	İmalatçı/ihracatçı KOBİ: %80 Diğer KOBİ: %80
Ücret ve Komisyon	Kefalet Komisyonu: Kefalet tutarının %0,03’ü Masraf talep edilemez (sadece komisyon tahsil edilir)

Kaynak: KGF, **KOBİ Değer Kredisi–1**, <https://www.kgf.com.tr/index.php/tr/urunlerimiz/hazine-destekli-kefaletler/gecmis-programlar/kobi-deger-kredisi-i>. Erişim Tarihi: 16.05.2023

3.3.4.3. KOBİ Değer Kredisi–2

KOBİ Değer Kredisi–2'nin bütün koşulları, “KOBİ Değer Kredisi–1” ile aynı olup, KOBİ Değer Kredisi–2; *limit, kefalet oranı, ücret, komisyonlar* açısından, birinci paket ile farklılaşmaktadır (Kapucu, 2020: 52). Koşullar aşağıda sıralanmıştır.

Tablo 3.12. KOBİ değer kredisi–2’den yararlanma koşulları

Ürün Açıklaması	Hazine Fonu 20 Milyar TL (KOBİ Değer Kredisi II)		
Kefalet İçin Kullanılan Kaynak	Hazine Fonu		
İlgili Finans Kuruluşları/Kurumlar	18 Kredi Veren Banka		
Ürün Vadesi	Ödemesiz dönem azami 6 ay, toplam vade sabit 36 ay		
Kefalet Komisyonu	Portföy kefalet limiti üzerinden %2 (bir defaya mahsus)		
Yeniden Vadelendirme ve Yapılandırma Komisyonu	Kefalet bakiyesi üzerinden %1 (bir defaya mahsus)		
Diğer Masraflar	Masraf talep edilemez (sadece komisyonlar tahsil edilir)		
Ciro Aralığı	Yararlanıcı	Kefalet Üst Limiti	Kefalet Oranı
0-3 Milyon TL	KOBİ	200 bin TL	%80
3-25 Milyon TL	KOBİ	400 bin TL	%80
25-125 Milyon TL	İmalatçı/İhracatçı KOBİ	4 milyon TL	%80
25-125 Milyon TL	Diğer KOBİ	2 milyon TL	%80

Kaynak: KGF, **KOBİ Değer Kredisi–2**, <https://www.kgf.com.tr/index.php/tr/urunlerimiz/hazine-destekli-kefaletler/gecmis-programlar/kobi-deger-kredisi-ii>. Erişim Tarihi: 16.05.2023)

3.3.4.4. Ekonomi Değer Kredisi

KGF, 2019 senesinde finansman maliyetlerinin azaltılarak ekonomik verilerin iyileştirilmesi için, 12 banka aracılığıyla 25 milyar Türk Lirası tutarında Ekonomi Değer Kredisi paketini kullanıma açmıştır. Kurum, kredi fiyatlarında ilk defa değişken faiz oranı kullanarak, 36 aya kadar vadede $TÜFE+4$, 48 aya kadar vadede $TÜFE+4,5$ faiz oranı üzerinden paketi kullanıma açmıştır (Türkiye Bankalar Birliği [TBB], 2019).

Tablo 3.13. Ekonomi değer kredisi: yararlanma koşulları

Ürün Açıklaması	Finansmana erişemeyen KOBİ'ler
Kefalet İçin Kullanılan Kaynak	Hazine Fonu
Ürün Vadesi	Azami 4 yıl vadeli (aylık eşit taksitli), azami 6 ay ödemesiz dönem
Ücret ve Komisyon	KGF %2, Yapılandırma %1

Kaynak: KGF, **Ekonomi Değer Kredisi**, <https://www.kgf.com.tr/index.php/tr/urunlerimiz/hazine-destekli-kefaletler/gecmis-programlar/ekonomi-deger-kredisi>. Erişim Tarihi: 17.05.2023

Tablo 3.14’te Ekonomi Değer Kredisi’nden yararlanacak işletmelerin ciro aralığına göre faydalanabileceği kefalet üst limitleri gösterilmiştir.

Tablo 3.14. Kefalet limiti ve kefalet oranları

Ciro Aralığı	Yararlanıcı	Kefalet Üst Limiti	Kefalet Oranı
0-25 Milyon TL	KOBİ/ KOBİ DIŞI	4 milyon TL	%80
25-125 Milyon TL	KOBİ/ KOBİ DIŞI	16 milyon TL	%80
125 Milyon TL ve üzeri	KOBİ/ KOBİ DIŞI	40 milyon TL	%80

Kaynak: KGF, **Ekonomi Değer Kredisi**, <https://www.kgf.com.tr/index.php/tr/urunlerimiz/hazine-destekli-kefaletler/gecmis-programlar/ekonomi-deger-kredisi>. Erişim Tarihi: 17.05.2023

3.3.4.5. Küçük İşletmeler Can Suyu Kredisi

KGF, 2019 senesinde Çin’de ortaya çıkan ve Mart 2020’den itibaren ülkemizde görülmeye başlanan pandeminin olumsuz tesirlerinin hafifletilmesi için, Küçük İşletmeler Can Suyu Kredisi ürününü çıkarmıştır. Tablo 3.15’te yararlanma koşulları özetlenmiştir.

Tablo 3.15. Küçük işletmeler can suyu kredisi: yararlanma koşulları

Kefalet İçin Kullanılan Kaynak	Hazine Fonu
İlgili Finans Kuruluşları / Kurum	Türkiye Halk Bankası
Ürün Vadesi	Azami 36 ay vadeli (ödemesiz dönem en fazla 6 ay)
Ücret ve Komisyon	Kefalet Komisyonu %0,75, Yapılandırma %0,5, Banka yıllık %0,75

Kaynak: KGF, **Küçük İşletmeler Can Suyu Kredisi**, <https://www.kgf.com.tr/index.php/tr/urunlerimiz/hazine-destekli-kefaletler/gecmis-programlar/kucuk-isletme-can-suyu-kredisi>. Erişim Tarihi: 18.05.2023

3.3.4.6. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Nefes Kredisi

TOBB ile Denizbank arasında sağlanan anlaşma ile Covid-19 salgınından etkilenen işletmelerin finansmana erişimini sağlamak amacıyla KGF ile yapılan protokol ile düşük faizli kredi desteği sağlanmıştır (Özdemir ve Özdemir, 2020). Tablo 3.16’te, krediden yararlanma koşulları bulunmaktadır.

Tablo 3.16. TOBB nefes kredisi: yararlanma koşulları

Kefalet İçin Kullanılan Kaynak	Hazine Fonu
İlgili Finans Kuruluşları / Kurum	Denizbank A.Ş.
Ürün Vadesi	Azami 20 ay vadeli (ödemesiz dönem en fazla 8 ay)

Kaynak: KGF, **TOBB Nefes Kredisi**, <https://www.kgf.com.tr/index.php/tr/urunlerimiz/hazine-destekli-kefaletler/gecmis-programlar/tobb-nefes-kredisi-2020-destek-paketi>. Erişim Tarihi: 18.05.2023

3.3.4.7. Eximbank Stok Finansman Kredi Destek Paketi

KGF ile Ticaret Bakanlığı arasında yapılan protokol ile Covid-19 pandemisi nedeniyle ihracat gerçekleştiren firmaların sipariş iptallerinin önlenmesi, talebin azalması ve beklenen satışların gerçekleşmemesi için ihracatçılar tarafından stok finansman destek paketi devreye alınmıştır (Eren T. ve ark., 2022).

Tablo 3.17. Eximbank stok finansman kredi destek paketi yararlanma koşulları

Ürün Açıklaması	İhracat ve döviz kazandırıcı hizmetler sektörlerinde faaliyet gösteren işletmelere stok finansman desteği
Kefalet İçin Kullanılan Kaynak	Hazine Fonu
İlgili Finans Kuruluşu/Kurum	Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş. (Eximbank)
Ürün Vadesi	Azami 12 ay vadeli ve tek ödemeli
Ücret ve Komisyon	Kefalet Komisyonu: %0,3 Kredi Komisyonu: %0,2

Kaynak: KGF, **Eximbank Stok Finansman Kredi Destek Paketi**, (<https://www.kgf.com.tr/index.php/tr/urunlerimiz/hazine-destekli-kefaletler/gecmis-programlar/eximbank-stok-finansman-kredi-destek-paketi>). Erişim Tarihi:18.05.2023

3.3.4.8. Eximbank Kredi Destek Paketi

Covid-19 salgınından olumsuz etkilenen ihracatçı firmaların desteklenerek istihdam rakamlarının azalmasının önüne geçmek ve dışsattım taahhütlerinin gerçekleştirilebilmesine olanak sağlamak amacıyla bir destek paketi açıklanmıştır (Kapucu, 2020: 55).

Tablo 3.18. Eximbank kredi destek paketi yararlanma koşulları

Ürün Açıklaması	KOBİ ve KOBİ dışı işletmeler
Kefalet İçin Kullanılan Kaynak	Hazine Fonu
İlgili Finans Kuruluşu/Kurum	Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş. (Eximbank)
Ürün Vadesi	Azami 36 ay (12 ay ödemesiz dönem dahil)
Özel Şartlar	İstihdam taahhüdü, İhracat taahhüdü
Ücret ve Komisyon	Kefalet Komisyonu: %0,3, Kredi Komisyonu: Yıllık %0,2

Kaynak: KGF, **Eximbank Kredi Destek Paketi**, <https://www.kgf.com.tr/index.php/tr/urunlerimiz/hazine-destekli-kefaletler/gecmis-programlar/eximbank-kredi-destek-paketi>. Erişim Tarihi: 19.05.2023

3.3.5. Güncel Hazine Destekli Kefalet Paketleri

KGF'nin internet sitesinde yer alan bilgilere göre, KGF'nin devam eden hazine destekli kredi paketleri aşağıda belirtilmiştir:

3.3.5.1. Yatırım-Proje Finansmanı Destek Paketi

Yatırım-Proje Finansmanı Destek Paketi, imalat sanayiinde faaliyet gösteren işletmeler ile ihracatçı işletmeler başta olmak üzere yatırım yapmayı planlayan KOBİ ve KOBİ dışı işletmelerin yatırım ve yatırıma bağlı işletme harcamalarının finansmanını amaçlamaktadır. Yatırım kredisi için azami 120 ay vadeli, işletme kredisi için ise azami 36 ay vadeli seçenekler sunulmaktadır. Özel şartlar arasında yararlanıcının istihdamı azaltmayacağına dair taahhüt vermesi, işletme harcamalarının %10'unun nakit olarak verilebileceği ve arsa ve bina yatırımlarına sınırlı kefalet verilebileceği gibi maddeler yer almaktadır.

Tablo 3.19'de belirtildiği üzere, KGF tarafından Yatırım Proje Finansmanı Destek Paketi'nde KOBİ'ler için kefalet üst limiti yatırım teşvik belgesine (YTB) göre 20-35 milyon TL arasında değişmekte olup kefalet oranı %75, KOBİ dışı yararlanıcılar için ise YTB'ye göre kefalet üst limiti 80-125 milyon TL, kefalet oranı %70 olarak belirlenmiştir.

Tablo 3.19. Yatırım-proje finansmanı destek paketi yararlanma koşulları

Yararlanıcı		Kefalet üst limiti (TL)	Kefalet oranı (%)
Yatırım Teşvik Belgesi Olan	KOBİ	35 Milyon TL	85%
	KOBİ Dışı	125 Milyon TL	80%
Yatırım Teşvik Belgesi Olmayan	KOBİ Dışı	20 Milyon TL	85%
	KOBİ Dışı	80 Milyon TL	80%

Kaynak: KGF, Yatırım-Proje Finansmanı Destek Paketi, index.php/tr/urunlerimiz/hazine-destekli-kefaletler/aktif-destek-paketleri-2023/yatirim-proje-finansmani-destek-paketi. Erişim Tarihi: 19.05.2023

3.3.5.2. EYT Destek Paketi

EYT Destek Paketi ile 03.03.2023 tarih ve 7438 sayılı Kanun çerçevesinde çalışanlarına emeklilik nedeniyle kıdem tazminatı ödeyecek olan KOBİ'ler ve KOBİ dışı firmaların finansman ihtiyaçlarının karşılanması amaçlanmaktadır. 6 ay ödemesiz olmak üzere en fazla 36 ay vadeli bu destek paketi kapsamında sunulan kredi, 7438 sayılı Kanun kapsamında emekli olacak personelin sadece kıdem tazminatı için kullanılabilir.

Tablo 3.20'de belirtildiği üzere, KGF tarafından EYT Destek Paketi'nde KOBİ'ler için kefalet üst limiti 10 milyon TL, kefalet oranı %75, KOBİ dışı

yararlanıcılar için ise kefalet üst limiti 20 milyon TL, kefalet oranı %70 olarak belirlenmiştir.

Tablo 3.20. EYT destek paketi yararlanma koşulları

Yararlanıcı	Kefalet Üst Limiti	Kefalet Oranı
KOBİ	10 Milyon TL	75%
KOBİ DIŞI	20 Milyon TL	70%

Kaynak: KGF, **EYT Destek Paketi**, <https://www.kgf.com.tr/index.php/tr/urunlerimiz/hazine-destekli-kefaletler/aktif-destek-paketleri-2023/eyt-destek-paketi>. Erişim Tarihi: 19.05.2023

3.3.5.3. İmalat Sanayii Destek Paketi

İmalat Sanayii Destek Paketi ile makine imalatı, elektrik-elektronik sektörü, ilaç ve medikal sektörü, otomotiv yan sanayi, kimyevi madde imalatı gibi çeşitli sektörlerde faaliyet gösteren KOBİ ve KOBİ dışı Őİletmelerin finansmana erişiminin kolaylaştırılması amaçlanmaktadır. Yatırım kredileri için azami 120 ay, Őİletme kredileri için azami 48 ay vade seçenekleri bulunmaktadır. Özel Şartlar arasında yatırım kredisi tutarının Őİletmenin taahhüt ettiği yatırımın %70'ini geçemeyeceği, Őİletme kredisinin %10'unun nakit olarak verilebileceği ve bazı fatura türlerinin finansman kapsamı dışında tutulacağı hükümleri yer almaktadır.

Tablo 3.21'de belirtildiği üzere, KGF tarafından İmalat Sanayii Destek Paketi'nde KOBİ'ler için kefalet üst limiti 50 milyon TL, kefalet oranı %90, KOBİ dışı yararlanıcılar için ise kefalet üst limiti 150 milyon TL, kefalet oranı %85 olarak belirlenmiştir.

Tablo 3.21. İmalat sanayii destek paketi yararlanma koşulları

Yararlanıcı	Kefalet Üst Limiti	Kefalet Oranı
KOBİ	50 Milyon TL	90%
KOBİ DIŞI	150 Milyon TL	85%

Kaynak: KGF, **İmalat Sanayii Destek Paketi**, <https://www.kgf.com.tr/index.php/tr/urunlerimiz/hazine-destekli-kefaletler/aktif-destek-paketleri-2023/i-malat-sanayii-destek-paketii>. Erişim Tarihi: 19.05.2023)

3.3.5.4. 6 Şubat Depremleri Őİletme Giderleri Destek Paketi

6 Şubat 2023'te meydana gelen deprem felaketi nedeniyle Kahramanmaraş, Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Adana, Adıyaman, Malatya, Osmaniye, Hatay, Elâzığ, Kilis illeri ile Sivas'ın Gürün ilçesinde faaliyet gösteren Őİletmelerin Őİletme giderlerinin karşılanması amaçlanmaktadır. Paketin özel koşulları arasında

işletmelerin kredi limitlerinin %35'ini işletme giderleri için nakit olarak kullanabilecekleri, ayrıca krediden 31 Aralık 2023 tarihine kadar vadesi gelen çek ödemeleri ve taksit ödemeleri için kredi kullanabilecekleri hükümleri yer almaktadır.

Tablo 3.22'de belirtildiği üzere, KGF tarafından 6 Şubat Depremleri İşletme Giderleri Destek Paketi'nde KOBİ'ler için kefalet üst limiti 5 milyon TL, kefalet oranı %90, KOBİ dışı yararlanıcılar için ise kefalet üst limiti 15 milyon TL, kefalet oranı %85 olarak belirlenmiştir.

Tablo 3.22. 6 şubat depremleri işletme giderleri destek paketi yararlanma koşulları

Yararlanıcı	Kefalet Üst Limiti	Kefalet Oranı
KOBİ	5 Milyon TL	90%
KOBİ DIŞI	15 Milyon TL	85%

Kaynak: KGF, **6 Şubat Depremleri İşletme Giderleri Destek Paketi**, <https://kgf.com.tr/index.php/tr/urunlerimiz/hazine-destekli-kefaletler/aktif-destek-paketleri-2023/6-subat-depremleri-i-sletme-destek-paketi>. Erişim Tarihi: 20.05.2023

3.3.5.5. 6 Şubat Depremleri Yatırım Destek Paketi

Bu paket ile 6 Şubat 2023'te meydana gelen deprem felaketinden etkilenen Kahramanmaraş, Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Adana, Adıyaman, Malatya, Osmaniye, Hatay, Elâzığ, Kilis illeri ve Sivas Gürün ilçelerindeki işletmeler ile bu bölgelerde yatırım yapacak işletmelerin yatırım giderleri finanse edilmesi planlanmaktadır. Yatırım kredilerinde en fazla 120 ay vade sunulurken, 36 aya kadar ödemesiz dönem bulunmaktadır. İşletme kredileri için ise toplam 60 ay vade verilmiş olup, 12 aya kadar ödemesiz dönem bulunmaktadır. Paket kapsamında kullanılacak kredilerin koşulları arasında kredi için kullanılabilir tutarın planlanan/taahhüt edilen yatırımın %70'ini geçmemesi ve işletme kredisinin bir kısmının nakit olarak ödenebilmesi hüküm altına alınmıştır.

Tablo 3.23'de belirtildiği üzere, KGF tarafından 6 Şubat Depremleri Yatırım Destek Paketi'nde KOBİ'ler için kefalet üst limiti 35 milyon TL, kefalet oranı %90, KOBİ dışı yararlanıcılar için ise kefalet üst limiti 125 milyon TL, kefalet oranı %85 olarak belirlenmiştir.

Tablo 3.23. 6 şubat depremleri yatırım destek paketi yararlanma koşulları

Yararlanıcı	Kefalet Üst Limiti	Kefalet Oranı
KOBİ	35 Milyon TL	90%
KOBİ DIŞI	125 Milyon TL	85%

Kaynak: KGF, **6 Şubat Depremleri Yatırım Destek Paketi**, <https://kgf.com.tr/index.php/tr/urunlerimiz/hazine-destekli-kefaletler/aktif-destek-paketleri-2023/6-subat-depremleri-yatirim-destek-paketi>. Erişim Tarihi: 20.05.2023

3.3.5.6. Bölgesel Odaklı Kobi Destek Paketi

Bölgesel Odaklı KOBİ Destek Paketi, Kalkınma Ajansları ve KOSGEB'in birlikte sürdürdüğü Ortak Finansman Destek Programı kapsamında, imalat sektöründeki işletmelerden desteklenmeye hak kazanan KOBİ'lerin işletme giderleri ve yatırım giderlerinin finansmanı hedeflenmektedir. Oluşturulan bu paket kapsamında KOBİ'lerin işletme ve yatırım harcamalarının finansmanı sağlanmaktadır. İşletme kredileri için 12 ay ödemesiz dönemli azami 36 aya kadar vade, yatırım kredileri için 24 ay ödemesiz dönemli olmak üzere azami 120 ay vade seçenekleri bulunmaktadır.

Tablo 3.24'te belirtildiği üzere, KGF tarafından Bölgesel Odaklı KOBİ Destek Paketi'nde KOBİ'ler için kefalet üst limiti 5 milyon TL, kefalet oranı %90 olarak belirlenmiştir. KOBİ dışı firmalara paket kapsamında destek sunulmamaktadır.

Tablo 3.24. Bölgesel odaklı kobi destek paketi yararlanma koşulları

Yararlanıcı	Kefalet Üst Limiti (TL)	Kefalet Oranı (%)
KOBİ	5 Milyon TL	90%

Kaynak: KGF, **Bölgesel Odaklı Kobi Destek Paketi**, <https://www.kgf.com.tr/index.php/tr/urunlerimiz/hazine-destekli-kefaletler/aktif-destek-paketleri-2023/bolgesel-odakli-kobi-destek-paketi>. Erişim Tarihi: 21.05.2023

3.3.5.7. Döviz Kazandırıcı Faaliyetleri Destek Paketi

Döviz Kazandırıcı Faaliyetleri Destek Paketi ile ihracat veya döviz kazandırıcı hizmet sektörlerinde faaliyet gösteren KOBİ'lerin ve KOBİ dışı firmaların desteklenmesi amaçlanmaktadır. Bu paket ile mevcut ihracatçı firmaların sayısı ve hacminin artırılması sağlanarak döviz gelirlerinin artırılması hedeflenmektedir. İşletme kredileri için maksimum 12 ay ödemesiz olmak üzere maksimum 36 ay, yatırım kredileri için 24 ay ödemesiz dönemli olmak üzere azami 120 aya kadar vade

seçenekleri bulunmaktadır. Bu paket kapsamındaki reeskont kredilerinde %100 kefalet oranı uygulanmaktadır. TL ve YP kredi kullandırımı yapılabilmektedir. Yararlanıcının, kredi kullanım tarihinden itibaren 2 yıl süreyle istihdamını azaltmayacağını taahhüt etmesi gerekmektedir.

Tablo 3.25'te belirtildiği üzere, KGF tarafından Döviz Kazandırıcı Faaliyetleri Destek Paketi'nde KOBİ'ler için kefalet üst limiti 10 milyon TL, kefalet oranı %85, KOBİ dışı yararlanıcılar için ise kefalet üst limiti 20 milyon TL, kefalet oranı %80 olarak belirlenmiştir.

Tablo 3.25. Döviz kazandırıcı faaliyetleri destek paketi yararlanma koşulları

Yararlanıcı	Kefalet Üst Limiti	Kefalet Oranı
KOBİ	10 Milyon TL	85%
KOBİ DIŞI	20 Milyon TL	80%

Kaynak: KGF, **Döviz Kazandırıcı Faaliyetleri Destek Paketi**, <https://www.kgf.com.tr/index.php/tr/urunlerimiz/hazine-destekli-kefaletler/aktif-destek-paketleri-2023/doviz-kazandirici-faaliyetleri-destek-paketi>. Erişim Tarihi: 22.05.2023

3.3.5.8. Girişimci Destek Paketi

Girişimci Destek Paketi ile girişimcilik ekosisteminin geliştirilmesi ve başta genç girişimciler olmak üzere tüm girişimcilerin finansmana erişiminin kolaylaştırılması hedeflenmektedir. Bu paket ile inovasyon ve yüksek teknoloji üretimini desteklenmesi ve girişimcilerin finansman ihtiyaçlarının karşılanması amaçlanmaktadır. İşletme kredilerinde 12 ay ödemesiz olmak üzere azami 60 ay vade seçeneği bulunmaktadır. Kredi kullanım süresi, kredi türü ve bankacılık uygulamalarına bağlı olarak 12 aya kadar uzatılabilmektedir. Hak sahiplerine tahsis edilen işletme kredilerinin en fazla %10'u işletme giderleri için nakit olarak kullanılabilir. Kredi kartı ürünleri nakit çekime kapalıdır.

Tablo 3.26'te belirtildiği üzere, KGF tarafından Girişimci Destek Paketi'nde KOBİ'ler için kefalet üst limiti azami 1 milyon TL, kefalet oranı %90 olarak belirlenmiştir. KOBİ dışı firmalara paket kapsamında destek sunulmamaktadır.

Tablo 3.26. Girişimci destek paketi yararlanma koşulları

Yararlanıcı (KOBİ)		Kefalet Üst Limiti	Kefalet Oranı
45 yaşını aşmamış girişimci(ler) tarafından kurulan KOBİ'ler	Başvuru tarihi itibarıyla 1 yıldan az süredir faaliyette bulunan girişimciler için	900 bin TL	90%
	Başvuru tarihi itibarıyla 1 yıldan fazla süredir faaliyette bulunan girişimciler için	1 milyon TL	90%

Kaynak: KGF, **Girişimci Destek Paketi**, <https://www.kgf.com.tr/index.php/tr/urunlerimiz/hazine-destekli-kefaletler/aktif-destek-paketleri-2023/girisimci-destek-paketi>. Erişim Tarihi: 23.05.2023

3.3.5.9. Kadın Girişimci Destek Paketi

Bu destek paketi ile yeni iş yeri açmak veya iş fikriyle faaliyet göstermek isteyen kadın girişimcilere destek olunması amaçlanmaktadır. Gerçek kişi işletmeler, işletme sahibinin en az %50'sinin kadın ortak olduğu tüzel kişi işletmeler ve kadın kooperatifleri de bu destekten yararlanabilmektedir. Yatırım kredilerinde 12 ay ödemesiz olmak üzere azami 60 ay vade seçeneği bulunurken, işletme kredilerinde 12 ay ödemesiz olmak üzere azami 36 ay vade seçeneği bulunmaktadır. Özel koşullardan biri de yararlanıcıya tahsis edilen işletme kredisinin en fazla %10'unun nakit olarak verilebilmesidir.

Tablo 3.27'da belirtildiği üzere, KGF tarafından Kadın Girişimci Destek Paketi'nde KOBİ'ler için kefalet üst limiti azami 2 milyon TL, kefalet oranı %90 olarak belirlenmiştir. KOBİ dışı firmalara paket kapsamında destek sunulmamaktadır.

Tablo 3.27. Kadın girişimci destek paketi yararlanma koşulları

Yararlanıcı (KOBİ)		Kefalet Üst Limiti	Kefalet Oranı
Sahibi kadın olan gerçek kişi şahıs işletmeleri ile ortaklarının en az % 50'si kadın olan tüzel kişi işletmeler	Başvuru tarihi itibarıyla 1 yıldan az süredir faaliyette bulunan kadın girişimciler için	1 milyon TL	90%
	Başvuru tarihi itibarıyla 1 yıldan fazla süredir faaliyette bulunan kadın girişimciler için	2 milyon TL	90%
Kadın Kooperatifleri (Ortaklarının en az % 50'si kadın olan)		1 milyon TL	90%

Kaynak: KGF, **Kadın Girişimci Destek Paketi**, <https://www.kgf.com.tr/index.php/tr/urunlerimiz/hazine-destekli-kefaletler/aktif-destek-paketleri-2023/kadin-girisimci-destek-paketi>. Erişim Tarihi: 23.05.2023

3.3.5.10. Yeşil Dönüşüm ve Enerji Verimliliği Destek Paketi

Yeşil dönüşümü ve enerji verimliliğini hedefleyen KOBİ'lerin ve KOBİ dışı işletmelerin yatırım ve yatırıma ilişkin işletme giderlerinin finansmanını amaçlayan

bir destek paketidir. Bu destek paketi kapsamında işletme kredisi ve yatırım kredisi olmak üzere iki farklı vade seçeneği bulunmaktadır. İşletme kredilerinde 6 ay ödemesiz olmak üzere azami 36 ay, yatırım kredilerinde ise 24 ay ödemesiz olmak üzere azami 120 ay vade seçeneği bulunmaktadır. Bu destek paketinden yararlanmak isteyen işletmelerin çevre etiketi almış olmaları ya da başvurmuş olmaları gerekmektedir. Kredi veren, projenin enerji verimliliği kapsamında olup olmadığını ve olumlu bir çevresel etkiye sahip olup olmayacağını değerlendirecektir. Destek paketinden yararlanan firmalar kredi kullanım tarihinden itibaren 2 yıl istihdamı azaltmamayı taahhüt etmeleri gerekmektedir.

Tablo 3.28'de belirtildiği üzere, KGF tarafından Yeşil Dönüşüm ve Enerji Verimliliği Destek Paketi'nde KOBİ'ler için kefalet üst limiti 20 milyon TL, kefalet oranı %80, KOBİ dışı yararlanıcılar için ise kefalet üst limiti 50 milyon TL, kefalet oranı %75 olarak belirlenmiştir.

Tablo 3.28. Yeşil dönüşüm ve enerji verimliliği destek paketi yararlanma koşulları

Yararlanıcı	Kefalet Üst Limiti (TL)	Kefalet Oranı (%)
KOBİ	20 Milyon TL	80%
KOBİ DIŞI	50 Milyon TL	75%

Kaynak: KGF, **Yeşil Dönüşüm ve Enerji Verimliliği Destek Paketi**, <https://www.kgf.com.tr/index.php/tr/urunlerimiz/hazine-destekli-kefaletler/aktif-destek-paketleri-2023/yesil-donusum-ve-enerji-verimlilik-destek-paketi>. Erişim Tarihi: 23.05.2023

3.3.5.11. Teknoloji Destek Paketi

Bu destek paketi, çeşitli teknoloji odaklı işletmelerin yatırım ve yatırımla ilgili işletme giderlerinin finansmanını amaçlamaktadır. Desteklenen işletmeler arasında ihtisas ve teknoloji geliştirme bölgelerinde faaliyet gösteren işletmeler, Teknoloji Geliştirme Merkezlerinde (TEKMER) faaliyet gösteren işletmeler, Tasarım Merkezi Belgesi veya Ar-Ge Merkezi Belgesi almış işletmeler ve Patent veya Teknolojik Ürün Deneyim Belgesi (TÜR) sahibi işletmeler yer almaktadır. İşletme kredisi ve yatırım kredisi olmak üzere iki farklı vade seçeneği bulunmaktadır. İşletme kredilerinde ise 6 ay ödemesiz olmak üzere azami 36 ay vade seçeneği bulunmaktadır. Yatırım kredilerinde 12 ay ödemesiz olmak üzere azami 48 ay vade seçeneği bulunmaktadır. Bu destek paketinin özel koşullarından biri de kredi kullanım tarihinden itibaren 2 yıl süreyle işletmenin istihdam azaltmayacağını taahhüt etmesidir.

Tablo 3.29’de belirtildiği üzere, KGF tarafından Teknoloji Destek Paketi’nde KOBİ’ler için kefalet üst limiti 25 milyon TL, kefalet oranı %90, KOBİ dışı yararlanıcılar için ise kefalet üst limiti 70 milyon TL, kefalet oranı %85 olarak belirlenmiştir.

Tablo 3.29. Teknoloji destek paketi yararlanma koşulları

Yararlanıcı	Kefalet Üst Limiti (TL)	Kefalet Oranı (%)
KOBİ	25 Milyon TL	90%
KOBİ DIŞI	70 Milyon TL	85%

Kaynak: KGF, **Teknoloji Destek Paketi**, <https://www.kgf.com.tr/index.php/tr/urunlerimiz/hazine-destekli-kefaletler/aktif-destek-paketleri-2023/teknoloji-destek-paketi>. Erişim Tarihi: 24.05.2023

3.3.5.12. Dijital Dönüşüm Destek Paketi

Bu destek paketi ile imalat sektöründe faaliyet gösteren KOBİ’lerin dijital dönüşüm süreçlerini tamamlamaları için finansal destek sağlanması amaçlanmaktadır. Paket kapsamında, büyük veri, yapay zekâ (AI), endüstriyel nesnelerin interneti (IIoT), bulut bilişim ve platform hizmetleri gibi alanlarda destek sağlanmaktadır. İşletme kredilerinde 6 ay ödemesiz dönemli olmak üzere toplam azami 30 ay, yatırım kredilerinde ise 12 ay ödemesiz olmak üzere azami 48 ay vade seçenekleri sunulmaktadır. Yararlanıcıların istihdamı azaltmayacağını 2 yıl taahhüt etmesi gerekmektedir. Kredi kartı ürünü nakit çekime kapalıdır. Ayrıca yatırım tutarının %70’e kadarki yatırım kredisi olarak kullanılabilir ve kefalet başvurusu sırasında yatırıma ilişkin bilgilerin doğru ve eksiksiz girilmesi gerekmektedir.

Tablo 3.30’da belirtildiği üzere, KGF tarafından Dijital Dönüşüm Destek Paketi’nde KOBİ’ler için kefalet üst limiti 20 milyon TL, kefalet oranı %80 olarak belirlenmiştir. KOBİ dışı firmalara paket kapsamında destek sunulmamaktadır.

Tablo 3.30. Dijital dönüşüm destek paketi yararlanma koşulları

Yararlanıcı	Kefalet Üst Limiti (TL)	Kefalet Oranı (%)
KOBİ	20 Milyon TL	80%

Kaynak: KGF, **Dijital Dönüşüm Destek Paketi**, <https://www.kgf.com.tr/index.php/tr/urunlerimiz/hazine-destekli-kefaletler/aktif-destek-paketleri-2023/dijital-donusum-destek-paketi>. Erişim Tarihi: 24.05.2023

3.3.5.13. Eğitim Destek Paketi

Bu destek paketi, 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun 2. maddesinin birinci fıkrasının c bendinde tanımlanan özel öğretim kurumlarının finansmanını hedeflemektedir. Paket kapsamında, özel öğretim kurumlarının personel giderlerini karşılamakta güçlük çekenlere destek sağlanmaktadır. En fazla 8 ay ödemesiz dönem olmak üzere en fazla 24 aylık vade seçeneği bulunmaktadır. Yararlanıcılar, kredi kullandırımından itibaren 2 yıl süreyle istihdamı azaltmayacaklarına dair taahhüt vermelidir. İlave kredinin %10'u nakit olarak işletme harcamalarında kullanılabilir. Kredi kartı ürünü nakit çekimine kapalı olacak ve taksitli harcamalar maksimum 12 aylık dönemi aşamayacaktır. Brüt maaş toplamları, kredi başvuru tarihindeki son muhtasar beyanname üzerinden hesaplanacak ve aylık projeksiyon hazırlanarak kredi verene sunulacaktır.

Tablo 3.31'da belirtildiği üzere, KGF tarafından Eğitim Destek Paketi'nde KOBİ'ler için kefalet üst limiti 5 milyon TL, kefalet oranı %80, KOBİ dışı yararlanıcılar için ise kefalet üst limiti 15 milyon TL, kefalet oranı %75 olarak belirlenmiştir.

Tablo 3.31. Eğitim destek paketi yararlanma koşulları

Yararlanıcı	Kefalet Üst Limiti (TL)	Kefalet Oranı (%)
KOBİ	20 Milyon TL	80%
KOBİ DIŞI	50 Milyon TL	75%

Kaynak: KGF, **Eğitim Destek Paketi**, <https://www.kgf.com.tr/index.php/tr/urunlerimiz/hazine-destekli-kefaletler/aktif-destek-paketleri-2023/egi-ti-m-destek-paketi>. Erişim Tarihi: 24.05.2023

3.3.5.14. İşletme Giderleri Destek Paketi

Bu destek paketi, KOBİ'lerin ve KOBİ dışı firmaların maaş, kira ödemeleri ve diğer sabit giderleri için finansman desteği sağlayarak faaliyetlerini sürdürmelerine yardımcı olmayı amaçlamaktadır. 6 ay ödemesiz olmak üzere maksimum 24 ay vade seçeneği bulunmaktadır. Yararlanıcılar, kredi kullanım tarihinden itibaren 2 yıl süreyle istihdamı azaltmamayı taahhüt etmelidir. Kredi kartı ürünü nakit çekime kapatılacak ve işletme kredisinin %10'u işletme giderlerinde nakit olarak kullanılabilir. Fatura türleri, maaş ödemeleri, kira ödemeleri, elektronik ürün senetleri (ELÜS), müstahsil makbuzları, e-Fatura ve e-Arşiv fatura dışındaki faturaların finansmanını kapsamaktadır. Faturalar, Fatura Kayıt Sistemi üzerinden kontrol edilecektir. Savunma

sanayiinde faaliyet gösteren işletmelerin kullandığı krediler hariç olmak üzere, faturaların Hazine destekli kefaletlerinde Fatura Kayıt Sistemi kullanılacaktır.

Tablo 3.32’de belirtildiği üzere, KGF tarafından İşletme Giderleri Destek Paketi’nde KOBİ’ler için kefalet üst limiti 5 milyon TL, kefalet oranı %80, KOBİ dışı yararlanıcılar için ise kefalet üst limiti 15 milyon TL, kefalet oranı %75 olarak belirlenmiştir.

Tablo 3.32. İşletme giderleri destek paketi yararlanma koşulları

Yararlanıcı	Kefalet Üst Limiti (TL)	Kefalet Oranı (%)
KOBİ	5 Milyon TL	80%
KOBİ DIŞI	15 Milyon TL	75%

Kaynak: KGF, **İşletme Giderleri Destek Paketi**, <https://www.kgf.com.tr/index.php/tr/urunlerimiz/hazine-destekli-kefaletler/aktif-destek-paketleri-2023/i-sletme-gi-derleri-destek-paketi>. Erişim Tarihi: 24.05.2023

Tablodaki veriler, Türkiye’de farklı sektörler arasında dağıtılan kefalet tutarlarının dağılımını göstermektedir. Kefalet tutarları, onay tarihi itibarıyla milyon Türk Lirası cinsinden belirtilmiştir. Ayrıca her sektörün toplam kefalet tutarı içindeki payı da yüzde olarak gösterilmektedir.

3.3.6. KGF Kredileri Kümülatif Gerçekleşmeler

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından haftalık olarak yayımlanan KGF istatistikleri ile ilgili bilgiler Şekil 3.2’de gösterilmiştir. Şekildeki verilere göre, Türkiye’deki KGF kapsamında sağlanan kredilerin toplam tutarı 862,2 milyar TL olarak belirlenmiştir. Bu tutarın 820,6 milyar TL’si ticari kredilerden, 41,6 milyar TL’si ise bireysel kredilerden oluşmaktadır.

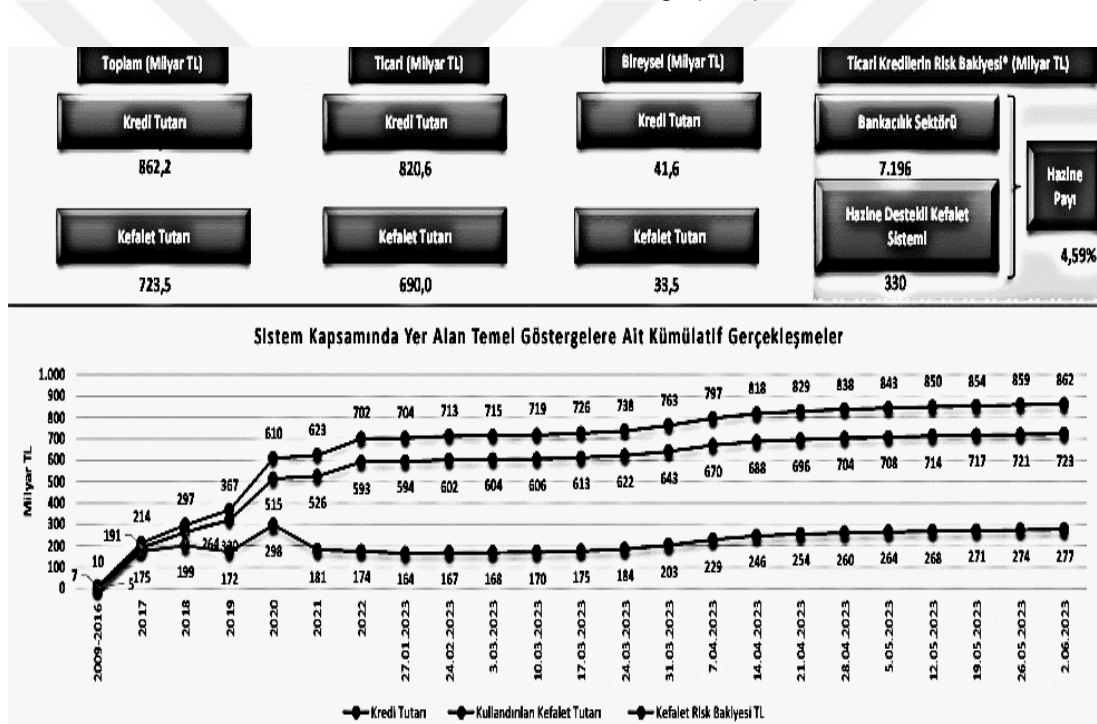
Ticari kredilerin risk bakiyesi incelendiğinde, bankacılık sektörünün risk bakiyesi 7.196 milyar TL , hazine destekli kefalet sistemi kapsamındaki risk bakiyesi ise 330 milyar TL’dir. Hazine destekli kefalet sisteminin ticari kredilerin risk bakiyesindeki payı ise %4,59’dur.

KGF kredileri kümülatif olarak incelendiğinde, 2009-2016 yılları arasında toplam kredi tutarı 10 milyar TL iken, sonraki yıllarda artış göstermiştir. 2023 yılı

itibarıyla 2 Haziran tarihi itibarıyla kümülatif kredi tutarı 862 milyar TL'ye ulaşmıştır. KGF'nin kredi hacmi yıllar geçtikçe artmış ve ekonomik büyümeye katkı sağlamıştır.

Bu veriler, KGF'nin önemli bir finansman kaynağı olduğunu ve ticari kredilerin genel risk bakiyesinde etkili bir rol oynadığını göstermektedir. KGF'nin sağladığı destek, işletmelerin finansmana erişimini kolaylaştırarak ekonomik büyümeye ve istihdama katkı sağlamaktadır. Ayrıca, Hazine destekli kefalet sistemi de ticari kredilerin güvence altına alınması ve risklerin paylaşılması açısından önemli bir mekanizma olarak göze çarpmaktadır.

Şekil 3.2. KGF kredileri kümülatif gerçekleştirmeleri

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, **Haftalık Rapor**, https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2023/06/Haftalik-Rapor_09.06.2023-2.pdf. Erişim Tarihi: 09.06.2023

3.3.7. KGF Kredilerinin Sektörel Dağılımı

Son dönemde Türkiye'de KGF tarafından sağlanan kredilerin sektörel dağılımı, ekonomik faaliyetlerin çeşitliliği ve sektörler arasındaki finansman ihtiyaçlarının farklılığı hakkında önemli bir bilgi sunmaktadır. Bu dağılım, KGF'nin kredi garantisi mekanizmasıyla desteklenen sektörlerin önceliklerini ve ekonomideki gelişmeleri anlamamıza yardımcı olabilir.

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından haftalık olarak yayımlanan KGF raporuna göre (Erişim Tarihi:09.06.2023), Tablo 3.32’de KGF kredilerinin sektörlere göre kullandırım tutarları ile kullanılan kredilerin toplam kefalet içindeki payı gösterilmektedir.

Tablodaki verilere göre, İmalat Sanayi en yüksek kullandırım kefalet tutarı ile öne çıkmaktadır. Bu sektördeki kredi taleplerinin yüksek olması, imalat sektörünün ekonomideki genel ağırlığını ve üretim faaliyetlerinin yoğunluğunu yansıtabilir. Toptan ve Perakende Ticaret, Motorlu Araç Servis Hizmetleri ile Kişisel ve Hane Halkı Ürünleri sektörü de kefalet tutarı açısından önemli bir paya sahiptir. Bu sektörün günlük tüketim ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik faaliyetleri ve ticaret hacmi, kredi taleplerinin yoğunluğunu açıklayabilir.

Diğer önemli sektörler arasında İnşaat, Taşımacılık, Depolama ve Haberleşme, Otel ve Restoranlar (Turizm) ve Emlak Komisyon, Kiralama ve İşletmecilik Faaliyetleri yer almaktadır. Bu sektörlerin kefalet tutarları, inşaat projelerinin finansmanı, lojistik faaliyetlerin desteklenmesi, turizm sektörünün canlandırılması ve gayrimenkul işlemlerinin finansmanı gibi çeşitli nedenlerle önemli olabilir.

KGF kredilerinin sektörel dağılımı, ekonomik büyüme, istihdam yaratma potansiyeli ve sektörel dengelerin analiz edilmesi açısından önemlidir. Bu veriler, ekonomi politikalarının belirlenmesinde ve finansman kaynaklarının sektörel ihtiyaçlara uygun şekilde yönlendirilmesinde bir rehber niteliği taşıyabilir.

Tablo 3.33 KGF kredilerinin sektörel dağılımı

Sektörler	Kullandırım Kefalet Tutarı (Milyon TL) (Onay Tarihli Kur)	Toplam Kefalet Tutarı İçindeki Payı (%)
İMALAT SANAYİ	275.431	39,92%
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET, MOTORLU ARAÇ SERVİS HİZMETLERİ İLE KİŞİSEL VE HANE HALKI ÜRÜNLERİ	237.018	34,35%
İNŞAAT	68.531	9,93%
TAŞIMACILIK, DEPOLAMA VE HABERLESME	27.344	3,96%
OTEL VE RESTORANLAR (TURİZM)	21.363	3,10%
EMLAK KOMİSYON, KİRALAMA VE İŞLETMECİLİK FAALİYETLERİ	20.469	2,97%
TARIM, AVCILIK, ORMANCILIK	12.408	1,80%
SAĞLIK VE SOSYAL HİZMETLER	7.013	1,02%
DİĞER TOPLUMSAL SOSYAL VE KİŞİSEL HİZMETLER	4.854	0,70%
MADENCİLİK VE TASOAKÇILIĞI	4.993	0,72%
EĞİTİM	4.264	0,62%
ELEKTRİK GAZ VE SU KAYNAKLARI	3.157	0,46%
FİNANSAL ARACILIK	1.765	0,26%
BALIKÇILIK	921	0,13%
SEKTÖR DEĞERİ GİRİLMEMİŞ	44	0,01%
SAVUNMA VE KAMU YÖNETİMİ, ZORUNLU SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARI	369	0,05%
İŞÇİ ÇALIŞTIRAN ÖZEL KİŞİLER	11	0,00%
ULUSLARARASI ÖRGÜT VE KURULUŞLAR	0	0,00%
FERDİ KREDİ (Diğer)	0	0,00%
TOPLAM	689.957	

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, **İstatistikler**, <https://www.hmb.gov.tr/finansal-piyasalar-ve-kambyo-istatistikleri>. Erişim Tarihi:09.06.2023

3.4. Bölüm Değerlendirmesi

Türkiye'de KGF başvuruları ele alındığı bölümde, fonun temel bilgileri, işleyişi, geçmişi ve kefalet türleri hakkında bir analiz sunulmuştur. Bu bölüm, diğerlerinin yanı sıra özkaynak kefaletleri, doğrudan krediler ve hazine destekli kefaletler dahil olmak üzere KGF tarafından sunulan çeşitli kefalet ürünlerini araştırmaktadır. Fonun destek paketlerinin kapsamı, farklı sektörlerle ve işletme türlerine sunulan çeşitli finansal yardımları vurgulamaktadır. Son dönemde destek paketlerine teknoloji geliştirme, bölgesel destek ve yeşil dönüşüm için uyarlanmış özel paketlerin dahil edilmesi, fonun ekonomik büyümeyi teşvik etme ve ülke içindeki belirli ihtiyaçları karşılama konusundaki kararlılığını göstermektedir. Genel olarak bu bölüm, KGF'nin Türkiye'de finansal destek sağlama ve kalkınmayı teşvik etmedeki rolüne ışık tutmaktadır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

EKONOMETRİK MODEL: TÜRKİYE'DE KGF KREDİLERİ İLE İMALAT SANAYİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Bu tezde, 2017-01 ile 2023-04 dönemlerini kapsayan bir veri seti üzerinde ekonometrik modelleme yöntemleriyle araştırma gerçekleştirilmiştir. Veri seti, aylık bazda KGF hazine destekli krediler, ihracat, sanayi üretim endeksi ve TÜFE bazlı reel efektif döviz kuru gibi önemli ekonomik göstergeleri içermektedir. Bu ekonomik göstergelerin zaman içerisindeki değişimleri detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Oluşturulan ekonometrik modeller ile bu göstergeler arasındaki ilişkiler anlatılmaya çalışılmıştır.

4.1. Literatür Taraması

Finansal destek mekanizmalarının ekonomik faaliyetler üzerindeki etkisi, özellikle gelişmekte olan ülkelerde önemli bir konudur. Bu bağlamda, Türkiye'de finansal destek araçlarından biri olan KGF ve bu fonun ekonomi üzerindeki etkileri literatürde merak edilen bir konu haline gelmiştir. KGF kredilerinin, Türkiye'deki imalat sanayi ve ihracat üzerindeki etkisi literatürde henüz detaylı olarak incelenmemiş, ancak aşağıda belirtilen çalışmalar, kredilerin genel olarak ekonomik aktivite üzerindeki etkilerine ışık tutmaktadır.

Türkiye'deki uygulamalara bakıldığında, Haykır ve Aydın (2019) imalat sanayinin kredi kullanımı ile ihracat rakamları arasındaki ilişkiyi detaylandırmış ve imalat sanayi kredilerinden ihracata doğru tek taraflı bir nedensellik ilişkisi tespit etmiştir. Benzer bir şekilde, Bülbül ve Demiral (2016) da Türkiye'de Eximbank kredilerinin ihracat üzerindeki etkilerini ele almış, Eximbank'ın finansman desteğinin ihracata katkısını vurgulamışlardır.

Bununla birlikte, Polat (2011) Türkiye ekonomisinde imalat sanayi sektörünün ithal girdilere bağımlılığını ele alarak, döviz kurlarındaki dalgalanmalardan doğan olumsuz etkileri dile getirmiştir. Diğer taraftan, Manikandan ve ark. (2012) Hindistan üzerine yaptığı çalışma, banka kredi tahsisi ile sanayi üretimi arasında anlamlı bir nedensellik olmadığına işaret etmiştir.

Türkiye bağlamında, Demirci (2017), imalat sanayi sektörünün banka kredilerini nasıl kullandığını ve bu kredilerin üretimle olan ilişkisini detaylı bir şekilde incelemiştir. Bu çalışma, banka kredileri ile imalat sanayi üretimi arasında uzun dönemli pozitif bir ilişki olduğunu belirtmiştir.

Ayrıca, Calvo ve Coricelli'nin (1992) Doğu Avrupa ülkeleri üzerine yaptığı bir çalışmada, özellikle Polonya'da gerçek kredi miktarındaki bir düşüşün üretimdeki düşüşle pozitif bir ilişkiye sahip olduğunu belirlemiştir. Ancak, bu ilişkinin elastikiyeti konusunda belirsizlikler bulunmaktadır. Kredi genişlemesinin çıktı üzerinde sınırlı bir etkisi olduğu da bu çalışmada gözlemlenmiştir. Diğer yandan, Ogar ve ark. (2014) Nijerya üzerine gerçekleştirdiği bir araştırmada, ticari banka kredisinin imalat sektörü üzerinde önemli bir etkisi olduğunu ortaya koymuştur. Bu çalışma, ticari banka kredisinin artması durumunda imalat sektörünün işlerini ve faaliyet kapsamını genişletebileceğini, bu durumun da Nijerya'da ekonomik büyümeye katkıda bulunabileceğini belirtmiştir.

Özellikle gelişmekte olan bir ülke olan Türkiye için, finansal desteklerin ve teşviklerin ekonomik büyümeye olan etkisi kritiktir. Bu bağlamda, Kredi Garanti Fonu'nun makroekonomik etkilerinin detaylı bir şekilde incelenmesi, Türkiye ekonomisi için stratejik öneme sahip olacaktır.

4.2. Modelin Teorik Temeli

KGF'nin ekonomiye katkı sağlaması bağlamında temel amacın işletmelerin işletme sermayesi ihtiyaçlarının giderilmesi olduğu düşünüldüğünde, muhtemel etkilerinin öncelikle işletmelerin üretim miktarında görüleceği, imalat sanayi üretiminin artacağı öngörülebilir. Bu nedenle modele aylık olarak yayınlanan imalat sanayi üretim endeksi dahil edilmiştir. İmalat sanayindeki üretim değişiminin bir başka göstergesi de imalat sanayi tarafından yapılan ihracattır. Sanayi üretiminin artması ölçek ekonomileri sayesinde maliyet avantajı sayesinde ihracatın artmasına neden olacaktır.

Tüm bu açıklamalar ışığında KGF'nin etki alanları kapsamında düşünebileceğimiz sanayi üretim endeksi ve ihracat hacmi değişkenleri için ayrı ayrı

modeller oluşturularak, iki ayrı modelde KGF'nin etkileri incelenecektir. Bu modeller, ekonominin genel dinamiklerini ve KGF'nin bu dinamikler üzerindeki olası etkilerini yansıtmaktadır.

Bağımlı değişkenlerin sırasıyla sanayi üretim endeksi ve ihracat hacminin olduğu modellerde bağımsız değişken olarak KGF hacmi alınmaktadır. Bununla birlikte ekonominin hem üretim hem de ihracat kısmını etkileyecek bir diğer değişken olan reel döviz kuru da kontrol değişkeni olarak modele dahil edilmiştir.

İlk modelde bağımlı değişken ihracattır. Buna göre reel döviz kurundaki bir artış, yurtdışında üretilen ürünlerin yurtdışında nispi olarak ucuzlaması anlamına gelmektedir. Bu durumda ülkenin rekabetçi yapısı artacağından, ülkenin ihracat hacminin artması beklenmektedir.

Son olarak kontrol değişkeni niteliğinde imalat sanayi üretim endeksi bağımsız değişken olarak birinci modele dahil edilmiştir. İmalat sanayindeki üretim artışı ihracatı da olumlu etkileyecektir. Zira üretim artışı ölçek ekonomileri sayesinde fiyatları da azaltabilecektir.

İkinci modelde bağımlı değişken yurtiçi imalat sanayi üretimidir. Burada da kontrol değişkeni olarak reel döviz kuru konulmuştur. Reel kurdaki artışın imalat sanayi üretimine etkisi iki şekilde olabilir. Öncelikle ihracatın artması üretilen ürünlere yönelik talebin artıyor olması demektir ki, artan talebi karşılamak için imalat sanayi üretimi artacaktır. Öte yandan net etki belirsiz olabilir. Bu imalat sanayindeki üretimin dışa bağımlılığı ile alakalıdır. Nitekim ikinci etki üretimi olumsuz etkilemektedir. Kurdaki artış hammadde maliyetlerini ve dolayısıyla üretim maliyetlerini etkilemektedir. Maliyetlerdeki artış karlılığı azalttığından üretim de benzer şekilde azalacaktır. Bu durumda hangi etkinin büyük olduğuna bağlı olarak kurdaki değişim üretimi olumlu ya da olumsuz olabilecektir.

İkinci modele bağımsız kontrol değişkeni olarak ihracat hacmi eklenmiştir. İmalat sanayi için ihracatın artması talebin artması demek olacağından ihracattaki artışın imalat sanayi endeksini artıracığı beklenmektedir.

Son olarak her iki modelde de bulunan KGF hacmi bağımsız değişken olarak eklenmiştir. Bu durumda her iki modelde de KGF tutarının artması imalat sanayi üretimini artıracaktır. KGF hacmi yükseldikçe işletmelerin ellerinde bulundurdukları işletme sermayesi seviyesi artacağından üretim olanakları artacak, finansman maliyetleri düşecek ve böylece karlılıkları artarak daha çok üretmek isteyeceklerdir. Bununla bağlı olarak da ihracatları artacaktır. Bu durumda her iki bağımlı değişken için de pozitif etkili bir değişkendir.

Tüm bu açıklamalar ışığında, her iki model de aşağıdaki gibi yazılabilir.

Model 1: İhracatın ($\ln IHR$) bağımlı değişken olduğu model.

$$\ln IHR = \alpha + \beta_1 \ln KGF + \beta_2 \ln RDK + \beta_3 \ln SUE + \epsilon$$

Bu model için aşağıdaki hipotezler belirlenmiştir;

H₀₁: KGF hazine destekli kredilerin ($\ln KGF$) ihracat ($\ln IHR$) üzerindeki etkisi yoktur.

H₀₂: Reel efektif döviz kurunun ($\ln RDK$) ihracat ($\ln IHR$) üzerindeki etkisi yoktur.

H₀₃: İmalat sanayi üretim endeksinin ($\ln SUE$) ihracat ($\ln IHR$) üzerindeki etkisi yoktur.

Model 2: Sanayi üretim endeksinin ($\ln SUE$) bağımlı değişken olduğu model.

$$\ln SUE = \alpha + \beta_1 \ln KGF + \beta_2 \ln RDK + \beta_3 \ln IHR + \epsilon$$

Bu model için aşağıdaki hipotezler belirlenmiştir;

H₁₁: KGF hazine destekli kredilerin ($\ln KGF$) yurtiçi imalat sanayi üretimi ($\ln SUE$) üzerindeki etkisi yoktur.

H₁₂: Reel efektif döviz kurunun ($\ln RDK$) yurtiçi imalat sanayi üretimi ($\ln SUE$) üzerindeki etkisi yoktur.

H₁₃: İhracatın ($\ln IHR$) yurtiçi imalat sanayi üretimi ($\ln SUE$) üzerindeki etkisi yoktur.

Modellerde;

α : Sabit terimi

$\beta_1, \beta_2, \beta_3$: Bağımsız değişkenlerin katsayılarını

$\ln IHR$: Doğal logaritma alınmış ihracat hacmini

$\ln KGF$: Doğal logaritma alınmış KGF hacmini

$\ln RDK$: Doğal logaritma alınmış reel döviz kurunu

$\ln SUE$: Doğal logaritma alınmış sanayi üretim endeksini

ϵ : Hata terimini temsil etmektedir.

4.3. Veri ve Tanımlayıcı İstatistikler

Tezin uygulama kısmında test edilecek modellerde dört adet değişken bulunmaktadır. Bu değişkenlere ait seriler sayesinde 2017-01 ile 2023-04 aralığındaki zaman serisi verileri üzerinden ekonometrik analiz yapılacak, zaman serisi metotlarından uygun olanı tercih edilecektir. Reel döviz kuru, ihracat hacmi ve imalat sanayi üretim endeksleri serileri Uluslararası Para Fonu tarafından yayınlanan Uluslararası Finans İstatistikleri (IFS) veri tabanından elde edilmiştir. Hazine destekli KGF uygulamasında veriler, 2017 yılının Ocak ayından itibaren aylık olarak yayımlanmaya başladığı için bu tarihten itibaren 2023 yılına kadar geçen süreyi kapsamaktadır. Bu değişkenler her iki modelde de kullanılmaktadır. Veriler aylık olup her verinin logaritmik değeri alınmıştır.

4.3.1. Model 1

Kurulan birinci modelde dört değişken kullanılmakta olup bu serilerin tanımlayıcı istatistikleri incelenmelidir. Tablo 4.1'de değişkenlere ait serilerin tanımlayıcı istatistikleri incelenmiştir.

Tablo 4.1: Tanımlayıcı istatistikler

	LNSUE	LNIHR	LNKGF	LN RDK
Ortalama	2.083824	2.001895	11.49964	1.840626
Medyan	2.079568	1.994173	11.50604	1.841670
Maksimum	2.218958	2.067510	11.80797	1.968016
Minimum	1.893297	1.956760	10.00795	1.678336
Std. Sapma	0.062607	0.029770	0.320543	0.078317
Çarpıklık	-0.258458	0.791136	-2.402384	-0.022116
Basıklık	3.406002	2.484734	10.50268	1.880025
Jarque-Bera	1.332123	8.538016	244.7429	3.873593
Olasılık	0.513728	0.01399**	0.00***	0.144165

Not: ***, ** ve * değerleri sırasıyla %1 (0.01), %5 (0.05) ve %10 (0.1) anlam seviyelerinde alternatif hipotezin kabul edildiğini gösterir.

Tablo 4.1’de sunulan sonuçlara göre imalat sanayi üretim endeksi, KGF hacmi ve reel döviz kuru değerleri sola çarpıktır. Öte yandan ihracat tutarı değişkeni serileri sağa çarpıktır. Ayrıca ihracat tutarı değişkenine ait seri ile reel döviz kuru serisi basık, imalat sanayi üretim endeksi ile KGF hacmi serileri diktir. Son olarak ihracat tutarı serisi %5 anlam seviyesinde, KGF hacmi serisi ise %1 anlam seviyesinde normal dağılmamaktadır.

Değişkenler arasındaki korelasyon analiz sonuçları Tablo 4.2’de verilmiştir. Sonuçlar göstermektedir ki, imalat sanayi üretim endeksi ile ihracat tutarı arasında pozitif, yine imalat sanayi üretim endeksi ile KGF hacmi arasında pozitif ilişki bulunmaktadır. Bu durum hem ihracatın hem de üretimin artması için kullanılan kredi garanti fonları imalat sanayini olumlu etkilemektedir. Öte yandan, reel döviz kuru imalat sanayi üretim endeksi, KGF hacmi ve ihracat tutarı ile negatif korelasyona sahiptir. Negatif korelasyon KGF kredilerinde daha yüksek bir negatiflik içerisindedir. KGF hacmi ile ihracat tutarı arasında ise pozitif korelasyon bulunmaktadır. Bu sonuçlar KGF kredilerinin üretim ve ihracata olumlu etkisinin olabileceğini göstermektedir. Fakat bu etkinin net bir şekilde görülebilmesi için ileri makro ekonomik analizlerinde yapılması gerekmektedir.

Tablo 4.2. Korelasyonlar

	LNSUE	LNIHR	LNKGF	LNRDK
LNSUE	1			
LNIHR	0.626	1		
LNKGF	0.509	0.450	1	
LNRDK	-0.640	-0.630	-0.763	1

Korelasyon analizinden sonra yapılması gereken işlem durağanlığın test edilmesidir. Zira serilerin birim kök içermesi yapılan testlerin sağlamlığını olumsuz etkileyecektir. Bu nedenle Augmented Dickey-Fuller (ADF) birim kök testi uygulanmıştır. Sonuçlar tablo 4.3’te gösterilmiştir.

Tablo 4.3. ADF (1981) Birim kök testi sonuçları

		<i>Değişkenler</i>	ADF		ADF
<i>Düzyey</i>	<i>Sabit</i>	lnSUE	-4.319 (0.00)***	<i>Birinci Farklar</i>	-8.951 (0.00)***
		lnIHR	0.036 (0.958)		-6.818 (0.00)***
		lnRDK	-1.290 (0.629)		-7.274 (0.00)***
		lnKGF	-3.336 (0.016)**		-4.409 (0.00)***
		lnSUE	-5.718 (0.00)***		-8.888 (0.00)***
	<i>Sabit+Trend</i>	lnIHR	-0.889 (0.951)		-6.857 (0.00)***
		lnRDK	-4.149 (0.00)***		-7.244 (0.00)***
		lnKGF	-8.402 (0.00)***		-4.036 (0.011)**

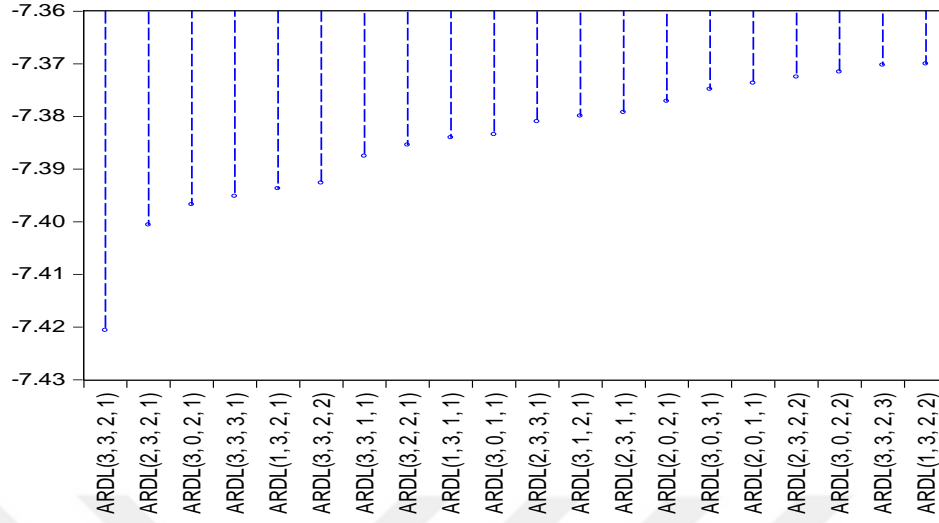
Not: ***,** ve * değerleri sırasıyla %1 (0.01), %5 (0.05) ve %10 (0.1) anlam seviyelerinde serilerin durağanlıklarını göstermektedir.

İmalat sanayi üretim endeksine ait seri düzey seviyesinde hem sabitli hem de sabitli ve trendli modelde durağandır. Yani birim kök bulunmamaktadır. KGF hacmi de düzeyde sabitli modelde %5, sabitli ve trendli modelde de %1 istatistiki anlam seviyesinde durağandır. Reel döviz kuruna ait seri düzeyde ancak sabitli ve trendli modelde %1 anlam seviyesinde durağan iken sabitli modelde birim kök içermektedir. İhracat tutarı ise düzeyde her iki model için de birim kök içermektedir. Bu sonuçlar ışığında analize imalat sanayi ve KGF serileri I(0), diğer değişkenler ise I(1), yani birinci farkları ile modele dahil edilmelidirler.

Değişkenlerin durağanlıkları farklı düzeylerde olduğu için Auto Regressive Distributed Lag (ARDL) yönteminin kullanılması uygun olacaktır. Bundan sonraki adımlarda KGF kredilerinin üretime ve ihracata etkisini test edebilmek adına iki ayrı modelde analiz devam edecektir. İlk model aşağıdaki gibi iken;

$$\text{Model 1 } \ln IHR = \alpha + \beta_1 \ln KGF + \beta_2 \ln RDK + \beta_3 \ln SUE + \epsilon$$

Şekil 4.1. Model 1 için ARDL Modeli Seçim sonuçları

Akaike bilgi kriteri sonuçlarına göre istatistiki olarak en sağlam ARDL modeli olarak ARDL (3,3,2,1) modeli tercih edilmekte ve bu modelin sınır testi yapılmaktadır. ARDL modeli şu şekildedir:

$$\ln(IHR_t) = \alpha + \sum_{i=0}^3 \beta_i \ln(KGF_{t-i}) + \sum_{i=0}^3 \gamma_i \ln(RDK_{t-i}) + \sum_{i=0}^2 \delta_i \ln(SUE_{t-i}) + \epsilon_t$$

Bu denklemde:

\sum sembolü toplamı temsil eder.

β_i , γ_i ve δ_i katsayıları, belirtilen gecikmeler için değişkenlerin katsayılarını temsil eder.

ARDL (3,3,2,1) sınır testi sonuçları ise tablo 4.4'te özetlenmektedir. Tablo 4.4'e göre %10 anlam seviyesinde değişkenler arasında uzun dönemli ilişki bulunmaktadır. İlişkinin uzun dönem varlığı anlaşılmakta iken bu ilişkinin şiddeti ve sürekliliği için gelişmiş ekonometrik analizlerin yapılmalıdır. Ayrıca kısa dönemli ilişkilerin varlığı da test edilmelidir.

Tablo 4.4. ARDL (3,3,2,1) Sınır Testi Sonuçları

Test İstatistiği	Değer	k
F-istatistiki	3.456602	3
Kritik değer sınırı		
Anlamlılık	I(0) Sınır	I(1)Sınır
10%	2,37	3,20
5%	2,79	3,67
2.5%	3,15	4,08
1%	3,65	4,66

Kısa dönem analiz sonuçları tablo 4.5'te sunulmaktadır. Buna göre ihracat tutarı öncelikle kendi gecikmeli değerlerinden etkilenmektedir. Yani bu dönem ihracatı geçmiş dönem ihracatından 1,05 katsayısı kadar artış göstermektedir. Yani geçmiş dönem ihracatındaki bir birimlik artış cari dönemdeki ihracatı 1,05 kat artırmaktadır.

KGF kredilerinin ihracat üzerindeki etkisi ise ancak üçüncü gecikmede ortaya çıkarken hem negatif hem de ancak %10 anlam seviyesinde anlamlıdır. Bu KGF hacminin kısa dönemde hiçbir etkinliğinin olmadığını göstermektedir.

Reel döviz kuru (LNRDK) değişkeninin cari dönemdeki etkisi Tablo 4.5'te sunulmuştur. Buna göre, reel döviz kuru değişkeninin cari dönem katsayısı 0,13 olarak belirlenmiştir. Bu katsayı, reel döviz kurundaki bir birimlik artışın ihracatı 0,13 birim artıracakını göstermektedir. Ayrıca, bu değişkenin istatistiki anlamlılığı %1 seviyesindedir, bu da katsayının istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir.

LNRDK(-1) değişkeni, reel döviz kurundaki bir birimlik artışın bir dönem sonra ihracatı 0,195645 birim azaltacağını gösterirken, LNRDK(-2) değişkeni, iki dönem sonra ihracatı 0,083171 birim artıracakını göstermektedir. İhracatçı firmaların döviz kuru hareketlerine karşı beklentileri, ihracat stratejilerini kısa vadede etkileyebilir. Özellikle ithal girdi kullanımının yüksek olduğu sektörlerde, döviz kuru değişiklikleri üretim maliyetlerini ve ihracat fiyatlandırmasını doğrudan etkileyebilir. Ayrıca, bir ülkenin döviz kurundaki hareketler, ihracat ürünlerinin yabancı pazarlardaki talebini değiştirebilir. Makroekonomik şoklar ve uluslararası

belirsizlikler, döviz kuru hareketlerinin ihracat üzerindeki etkisini zaman içinde modifiye edebilir. Bu faktörler, reel döviz kurunun ihracat üzerindeki etkisinin neden zaman içinde değişebileceğini göstermektedir.

Son olarak imalat sanayi üretim endeksinin ihracat üzerindeki etkisi incelenmektedir. İmalat sanayi üretim endeksinin cari dönem değerinin ihracat üzerindeki etkisi istatistiki olarak anlamsız olduğundan yorumlanmasına gerek yoktur. Bununla birlikte imalat sanayi üretim endeksinin bir dönem gecikmeli değerindeki 1 birimlik artış ihracatı 0,06 birim artıracaktır ve bu sonucun istatistiki anlamlılık seviyesi %1'dir. Bu, imalat sanayi üretim endeksindeki artışların ihracat üzerindeki etkisinin zamanla ortaya çıktığını göstermektedir. Bu durum, üretimdeki artışların ihracat kapasitesini ve talebini zamanla artırabileceğini düşündürülebilir.

Tüm bu sonuçlar değerlendirildiğinde ihracat üzerinde kendi gecikmeli değerinin yanında reel döviz kuru ve imalat sanayi üretim endeksinin etkili olduğunu söylemek mümkündür. KGF kredilerinin ise anlamlı bir etkisinin olmadığını söylemek mümkündür.

Tablo 4.5. ARDL (3,3,2,1) kısa dönem sonuçlar

Seçilen Model: ARDL(3, 3, 2, 1)			
Değişken	Katsayı	Olasılık*	
LNIHR(-1)	1.052889	0.0000***	
LNIHR(-2)	0.040031	0.8041	
LNIHR(-3)	-0.181791	0.0960*	
LNKGF	0.002337	0.9359	
LNKGF(-1)	0.001602	0.9727	
LNKGF(-2)	0.045377	0.2999	
LNKGF(-3)	-0.039020	0.0563*	
LNRDK	0.131673	0.0050***	
LNRDK(-1)	-0.195645	0.0032***	
LNRDK(-2)	0.083171	0.0606*	
LNSUE	-0.001281	0.9356	
LNSUE(-1)	0.064566	0.0001***	
Sabit	-0.107979	0.6245	
R-kare	0.972165	F-İstatistiği	168.8073
Düzeltilmiş R-kare	0.966406	Olasılık(F-İstatistiği)	0.00***

Not: ***, ** ve * değerleri sırasıyla %1 (0.01), %5 (0.05) ve %10 (0.1) anlam seviyelerinde alternatif hipotezin kabul edildiğini gösterir.

Tablo 4.6. ARDL (3,3,2,1) uzun dönem sonuçlar

Uzun Dönem Katsayıları				
Değişken	Katsayı	Standart Hata	t-İstatistiği	Olasılık*
CointEq(-1)	-0.088871	0.020676	-4.298248	0.0001***
LNKGF	0.115844	0.142422	0.813386	0.4193
LNRDK	0.216027	0.393705	0.548702	0.5853
LNSUE	0.712095	0.291064	2.446526	0.0175**
Sabit	-1.215004	2.772556	-0.438225	0.6629

Not: ***, ** ve * değerleri sırasıyla %1 (0.01), %5 (0.05) ve %10 (0.1) anlam seviyelerinde alternatif hipotezin kabul edildiğini gösterir.

Birinci modelin uzun dönem katsayıları incelendiğinde KGF kredilerinin ve reel döviz kurunun ihracat üzerindeki etkisi istatistiki olarak anlamsızdır. Bu nedenle katsayıların yorumlanması gerekmemektedir. Bununla birlikte imalat sanayi üretim endeksinin katsayısı %5 istatistiki anlam seviyesinde anlamlıdır. İmalat sanayi üretim endeksi % 1 arttığında ihracat tutarı %0,71 birim artmaktadır.

Uzun dönem analizinde LNSUE değişkeninin istatistiksel olarak anlamlı olması, bu değişkenin uzun vadeli ekonomik etkisinin kısa dönemdeki geçici dalgalanmalardan veya şoklardan bağımsız olduğunu işaret eder.

CointEq(-1) teriminin istatistiksel olarak anlamlı olması, modeldeki değişkenler arasında uzun dönemli bir eşbütünleşme ilişkisinin bulunduğunu ve kısa dönemde bu dengesizliklerin düzeltilmekte olduğunu gösterir. Bu, modelin doğru bir şekilde belirlendiğini ve değişkenler arasında uzun dönemli bir ilişkinin bulunduğunu teyit eder.

Tablo 4.7. Otokorelasyon sonuçları

Breusch-Godfrey Seri Korelasyon LM Testi			
F-İstatistiği	0.346914	Olasılık. F(2,56)	0.7084

Son olarak elde edilen sonuçların sağlamlığını kontrol etmek gerekmektedir. Bunun için otokorelasyonun olup olmadığını test etmek için Breusch – Godfrey otokorelasyon testi yapılmıştır. Sonuçlara göre modelde otokorelasyon sorunu bulunmamaktadır.

Tablo 4.8. Değişen Varyans Sonuçları

Heteroskedastisite testi: Breusch-Pagan-Godfrey

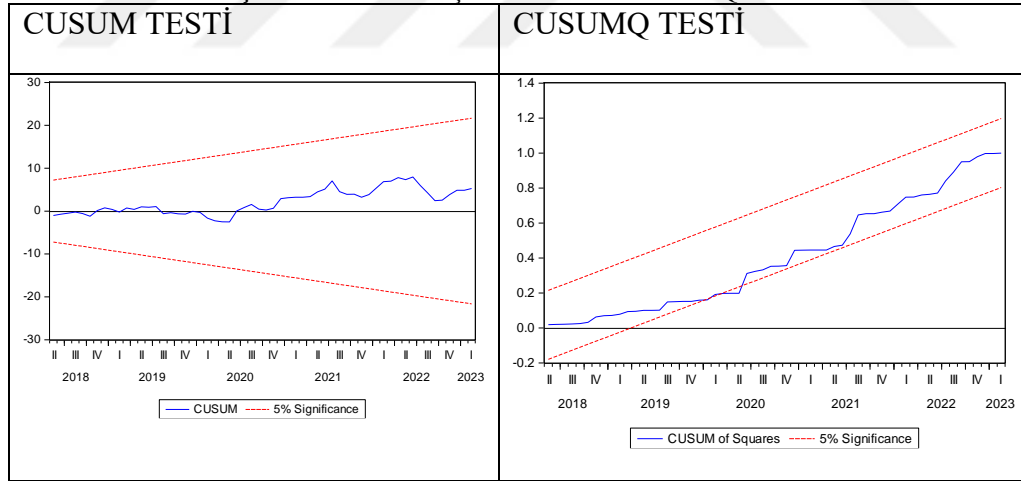
F-istatistiği	1.830255	Prob. F(12,58)	0.0642*
Not: ***, ** ve * değerleri sırasıyla %1 (0.01), %5 (0.05) ve %10 (0.1) anlam seviyelerinde alternatif hipotezin kabul edildiğini gösterir.			

Modelde değişen varyans probleminin olup olmadığını anlamak için yine Breusch – Pagan – Godfrey heteroskedastisite testi yapılmıştır. Test sonuçlarına göre %5 ve %1 anlam seviyelerinde değişen varyans sorunu bulunmamaktadır.

Bir diğer test ise Ramsey Reset testidir. Test sonuçları incelendiğinde modelin doğru kurulduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 4.9. Ramsey Reset test sonuçları

	Değer	df	Olasılık
t-istatistiği	0.059066	57	0.9531

Şekil 4.2. Model 1 için CUSUM ve CUSUMQ Testi

CUSUM ve CUSUMQ testleri modeldeki muhtemel yapısal kırılmaları test etmektedir. Buna göre CUSUM testi sonuçlarına göre modelde yapısal kırılma yoktur. CUSUMQ testine göreyse 2019-2021 yılları arasında yapısal kırılma olabileceği kanısı uyanmaktadır.

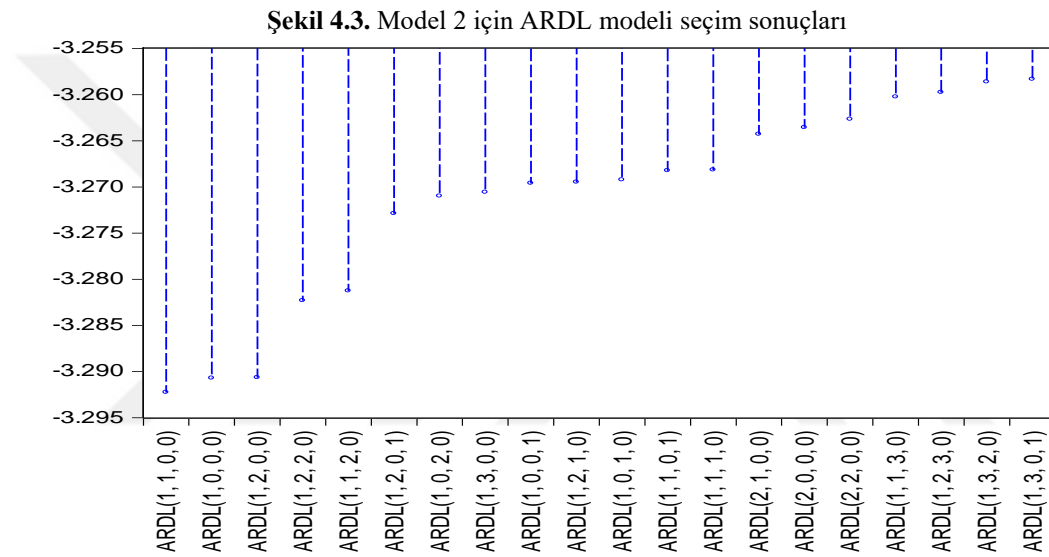
4.3.2. Model 2

İkinci modelde benzer şekilde KGF kredilerinin üretim üzerindeki etkisi incelenmektedir.

Değişkenlerin durağanlıkları farklı düzeylerde olduğu için ARDL yönteminin kullanılması uygun olacaktır. İkinci model ise aşağıdaki gibi iken;

$$\text{Model 2: } \ln SUE = \alpha + \beta_1 \ln KGF + \beta_2 \ln RDK + \beta_3 \ln IHR + \epsilon$$

Model 2 için ARDL model seçimi Şekil 4.3.'te sunulmaktadır.

Akaike bilgi kriteri sonuçlarına göre istatistik olarak en sağlam ARDL modeli olarak ARDL (1,1,0,0) modeli tercih edilmekte ve bu modelin sınır testi yapılmaktadır. ARDL (1,1,0,0) sınır testi sonuçları ise tablo 4.10'te özetlenmektedir.

Tablo 4.10. ARDL (1,1,0,0) sınır testi sonuçları

Null Hipotez: Uzun vadeli ilişkiler yoktur		
Test İstatistiği	Değer	k
F-istatistiği	7.780441	3
Kritik Değer Sınırları		
Anlamlılık	I0 Sınırı	I1 Sınırı
10%	2.37	3.2
5%	2.79	3.67
2.5%	3.15	4.08
1%	3.65	4.66

Tablo 4.10'e göre %1 anlam seviyesinde değişkenler arasında uzun dönemli ilişki bulunmaktadır. İlişkinin uzun dönem varlığı anlaşılmakta iken bu ilişkinin şiddeti ve sürekliliği için gelişmiş ekonometrik analizlerin yapılmalıdır. Ayrıca kısa dönemli ilişkilerin varlığı da test edilmelidir.

Kısa dönem sonuçları ise tablo 4.11'te sunulmaktadır. Sonuçlara göre imalat sanayi üretim endeksi kendi gecikmeli değerinin yanısıra KGF'nin cari ve gecikmeli değerlerinden etkilenmemektedir. Bunun yanında reel döviz kurundan %5 anlam seviyesinde istatistiki olarak anlamlı bir şekilde etkilenmektedir. Katsayının işareti negatif iken katsayı 0,343'tür. Bu reel döviz kurundaki bir birimlik artışın imalat sanayi üretimini 0,343 birim düşürdüğünü göstermektedir. Sonuç imalat sanayinde üretimin ithalata bağımlı olması nedeni ile ithalat pahalandıkça maliyetler artacağından karlılığı azaltacak ve böylece üretim azalacak şekilde yorumlamak mümkündür.

Diğer yandan ihracat tutarı değişkeni de istatistiki olarak %10 anlamlılık seviyesinde anlamlı olduğu ve katsayının 0,524 seviyesinde olduğu görülmektedir. Bu ihracattaki bir birimlik artışın imalat sanayi üretimini 0,524 birim artırdığı anlamına gelmektedir. KGF kredilerinin üretim üzerindeki etkisinin olmaması dikkat çekici bir sonuçtur.

Tablo 4.11: ARDL (1,1,0,0) kısa dönem sonuçlar

Belirlenen Model: ARDL (1, 1, 0, 0)				
Not: Son denklem örneği seçim örneğinden daha büyüktür.				
Değişken	Katsayı	Std. Hata	t-İstatistiği	Olasılık*
LNSUE(-1)	0.206475	0.127611	1.618000	0.1104
LNKGF	-0.182286	0.167171	-1.090416	0.2794
LNKGF(-1)	0.139062	0.128301	1.083877	0.2823
LNRDK	-0.342735	0.149348	-2.294871	0.0249**
LNIHR	0.524030	0.268174	1.954063	0.0549*
C	1.737371	1.016206	1.709665	0.0920*
R-kare	0.510816	F-istatistiği		13.99258
Düzeltilmiş R-kare	0.474310	F-istatistiği Olasılığı		0.00***

Not: ***, ** ve * değerleri sırasıyla %1 (0.01), %5 (0.05) ve %10 (0.1) anlam seviyelerinde alternatif hipotezin kabul edildiğini gösterir.

Modelin uzun dönem analizine ait katsayılar tablo 4.12’te özetlenmektedir. Buna göre imalat sanayi üretimi üzerinde KGF kredilerinin uzun dönemde de herhangi bir etkisi bulunmamaktadır. Öte yandan reel döviz kurunun etkisi %5 anlamlılık seviyesinde istatistiki olarak anlamlı iken katsayı-0,431’dir. Bu sonuç reel döviz kurundaki artışın imalat sanayi üretimini olumsuz etkilediğini göstermektedir. Kısa dönem analizi ile benzer bir sonuç olduğundan, katsayının iktisadi yorumlaması da benzer şekildedir.

CointEq(-1) katsayısının istatistiksel olarak %1 anlamlılık seviyesinde anlamlı olması, değişkenler arasında uzun dönemde bir eşbütünleşme ilişkisinin var olduğunu göstermektedir.

Yine ihracat tutarının imalat sanayi üretimine etkisi pozitifdir ve istatistiki olarak %5 anlam seviyesinde anlamlıdır. Katsayının büyüklüğü ise kısa döneme göre daha büyüktür ve 0,66 seviyesindedir. Bu durum ihracatın sanayi üretimi üzerindeki etkisi sürece uzadıkça daha fazla olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.12. ARDL (1,1,0,0) uzun dönem sonuçlar

Değişken	Katsayı	Standart Hata	t-İstatistiği	Olasılık*
CointEq(-1)	-0.762575	0.130645	-5.837011	0.0000***
LNKGF	-0.054471	0.062653	-0.869402	0.3877
LNRDK	-0.431915	0.187738	-2.300622	0.0245**
LNIHR	0.660382	0.297400	2.220520	0.0298**
C	2.189434	1.315006	1.664961	0.1006

Not: ***, ** ve * değerleri sırasıyla %1 (0.01), %5 (0.05) ve %10 (0.1) anlam seviyelerinde alternatif hipotezin kabul edildiğini gösterir.

Son olarak modelin anlamlılığı test edilmektedir. Bu amaçla otokorelasyon varlığı test edilmektedir. Breusch – Godfrey korelasyon testi yapılmış ve herhangi bir otokorelasyon varlığına rastlanmamıştır.

Tablo 4.13. Otokorelasyon Sonuçları

Breusch-Godfrey Seri Korelasyon LM Testi

F-statistic	0.014147	Prob. F(2,65)	0.9860

Bir diğer bakılması gereken problem ise değişen varyans problemidir. Bu amaçla Breusch – Pagan – Godfrey testi uygulanmıştır. Sonuçlar %5 ve %1 anlamlılık seviyelerinde değişen varyansın olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.14. Değişen varyans sonuçları

Heteroskedastisite testi: Breusch-Pagan-Godfrey

F-İstatistiği	2.280366	Olasılık F(5,67)	0.0564*

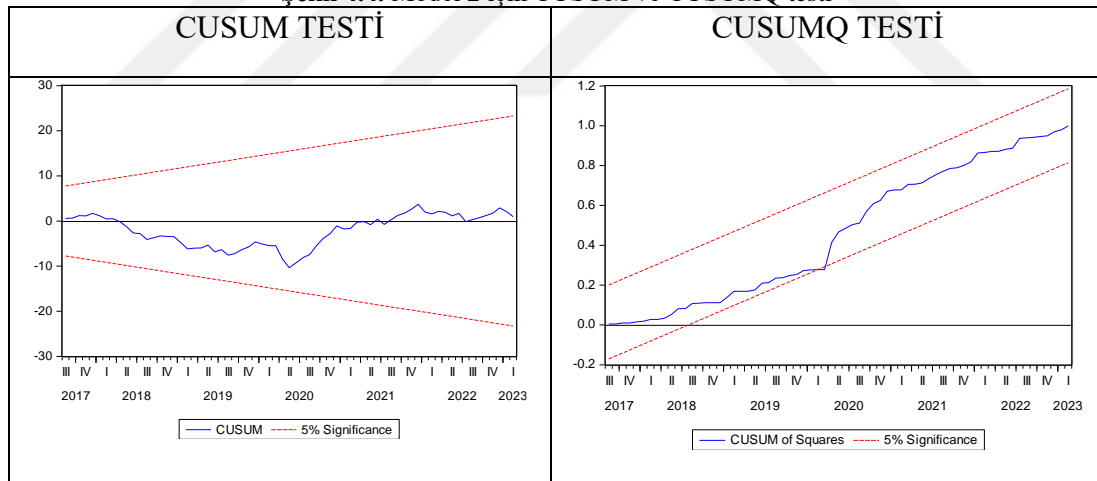
Not: ***, ** ve * değerleri sırasıyla %1 (0.01), %5 (0.05) ve %10 (0.1) anlam seviyelerinde alternatif hipotezin kabul edildiğini gösterir.

Tablo 4.15. Ramsey Reset Test Sonuçları

	Değer	df	Olasılık
t-İstatistiği	0.153280	66	0.8786
F-İstatistiği	0.023495	(1, 66)	0.8786

Bir diğer test ise Ramsey Reset testidir. Test sonuçları incelendiğinde modelin doğru kurulduğu anlaşılmaktadır.

Şekil 4.4. Model 2 için CUSUM ve CUSUMQ testi

CUSUM testine göre modelde yapısal kırılma yoktur. CUSUMQ testine göreyse 2020 yılında arasında yapısal kırılma olabileceği kanısı uyanmaktadır.

4.4. Bölüm Değerlendirmesi

Bu bölümde, Türkiye’de hazine destekli KGF kredilerinin bazı ekonomik göstergeler üzerindeki etkisi ekonometrik modelleme yoluyla incelenmiştir. 2017'den 2023'e kadar olan 76 aylık bir veri seti kullanılarak KGF kredilerinin, imalat sanayi endeksi,

reel efektif döviz kuru ve ihracat hacmi gibi göstergeler üzerindeki etkisi analiz edilmiştir. Bu göstergeler arasındaki ilişkileri anlamak için iki farklı model geliştirilmiştir.

İlk modelde, KGF kredilerinin ihracat üzerinde kısa dönemde belirgin bir etkisi olmadığı, ancak reel döviz kuru ve imalat sanayi üretim endeksinin ihracat üzerinde anlamlı etkileri olduğu bulunmuştur. KGF kredilerinin dağılımında dönemsel dalgalanmalar gözlenmiştir. İkinci modelde ise KGF kredilerinin imalat sanayi üretimi üzerinde kısa dönemde sınırlı bir olumlu etkisi olduğu ancak uzun dönemde daha olumlu etkilere sahip olduğu tespit edilmiştir.

Çalışma sürecinde, ADF testleri, ARDL yöntemi, Breusch-Godfrey ve Breusch-Pagan-Godfrey testleri, Ramsey Reset testi, CUSUM ve CUSUMQ testleri gibi çeşitli istatistiksel analizler kullanılmıştır. Ayrıca, kullanılan modellerin durağanlık ve otokorelasyon özelliklerini değerlendirmek için testler yapılmış ve sonuçlar güvenilir bulunmuştur.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, Ocak-2017'den Nisan 2023'e kadar olan 76 aylık dönemde, hazine destekli KGF kredilerinin ekonomik göstergeler üzerindeki etkisini ekonometrik modelleme yoluyla incelemiştir. Çalışma kapsamında, KGF kredi hacmi, imalat sanayi endeksi, reel efektif döviz kuru ve ihracat hacmi verileri kullanılarak iki ayrı model oluşturulmuştur. Bu modeller, KGF kredilerinin imalat sanayi üretimi ve ihracat hacmi üzerindeki etkilerini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir.

Ekonometrik analizlerde, ADF testleri, ARDL yöntemi, Breusch-Godfrey ve Breusch-Pagan-Godfrey testleri, Ramsey Reset testi, CUSUM ve CUSUMQ testleri gibi bir dizi istatistiksel test uygulanmıştır. Bu testler, modellerin durağanlık ve otokorelasyon özelliklerini değerlendirmek için kullanılmıştır. Analiz sonuçları, kullanılan modellerin sağlam olduğunu göstermektedir.

Birinci modelde, KGF kredileri ile ihracat arasında kısa dönemde net bir bağlantının olmadığı tespit edilmiştir. Ancak, reel döviz kuru ve imalat sanayi üretim endeksinin ihracat üzerinde anlamlı etkileri olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular, işletmelerin KGF kredilerini kullanarak ihracatlarını kısa dönemde artırmada başarılı olduğunu göstermektedir. Ayrıca, KGF kredilerinin kısa dönemde ihracatı hızla artırma yeteneğinin sınırlı olduğu sonucuna varılmıştır.

İmalat sanayi üretimi ile ihracat arasında kısa vadeli pozitif bir ilişki tespit edilmiştir. Bu ilişki, üretim aktivitelerinin ihracat üzerinde olumlu bir etki yarattığını göstermektedir. Bu sonuçlar, KGF kredilerinin üretim kapasitesini ve verimliliği artırmaya yönelik yatırımlara yönlendirilmesi durumunda ihracat performansını artırabileceğini düşündürmektedir.

Reel döviz kuru ile ihracat arasındaki negatif ilişki, döviz kuru dalgalanmalarının ihracat üzerindeki hassasiyetini vurgulamaktadır. Bu, işletmelerin döviz riskini yönetme stratejilerini geliştirmeleri ve döviz kurlarındaki dalgalanmalara karşı korunma politikaları uygulamaları gerektiğini göstermektedir.

İkinci modelde, KGF kredilerinin imalat sanayi üretimi üzerinde kısa dönemde sınırlı seviyede pozitif etkisi olduğu tespit edilmiştir. Ancak, uzun dönemde bu olumlu etkiler gözlemlenmemiştir. Bu, KGF kredilerinin imalat sanayi üretimi üzerinde beklenen olumlu etkileri yaratamadığını göstermektedir.

İhracat tutarının öncelikle kendi gecikmeli değerlerinden etkilendiği belirlenmiştir. Geçmiş dönemlerdeki ihracat artışlarının, cari dönemdeki ihracatı olumlu yönde etkilediği gözlemlenmiştir. Ayrıca, reel döviz kurunun ihracat üzerinde kısa vadede negatif bir etkisi olduğu tespit edilmiştir.

KGF kredi programları, geniş bir yelpazede işletmelere sunulmuş olup, özellikle yüksek katma değer üreten, ithalata bağımlılığı azaltan ve ithal ikamesi stratejileri uygulayan ihracat odaklı firmalar için özel finansman programları da eklenebilir. Bu programlar, KGF kredilerinin ekonomik büyüme ve istihdamdaki artışa pozitif bir katkı sunmasını sağlayabilir.

Öz kaynağı yeterli olan bazı işletmelerin, KGF kredilerini kullanarak öz kaynaklarını döviz, altın ve gayrimenkul gibi farklı yatırımlara yönlendirebileceği göz önünde bulundurulmalıdır. KGF kredilerindeki olası kötüye kullanımları engelleme noktasında daha kapsamlı denetimlerin yapılması gerekmektedir.

Ekonometrik modellerde dikkate alınan KGF kredi hacmi, tüm sektörlerde kullanılan toplam miktarı kapsamaktadır. İmalat sanayi sektörüne kullanılan kredinin oranı aylık olarak değişkenlik göstermekte olup, incelenen dönemin toplamında %40 seviyesine ulaşmaktadır. Bu, KGF kredilerinin diğer değişkenlere olan olumlu etkisinin dönemden döneme değişebileceğini göstermektedir.

Modellere uygulanan CUSUM ve CUSUMQ testleri sonucunda, 2020 ve 2021 yıllarında yapısal kırılmaların gerçekleşmiş olabileceği tahmin edilmektedir. Bu, ekonometrik modellerin belirli dönemlerde yapısal değişikliklere duyarlı olduğunu göstermektedir.

Bu araştırmanın sınırlılığı olarak, modelin belirli bir dönem aralığını kapsadığı ve incelenen dönemin sonrasındaki değişkenler arasındaki etkileri veya finansal

piyasalardaki değişiklikleri dikkate alınmadığı söylenebilir. Bu sebeple, araştırma sonuçlarının daha sonraki zaman dilimlerine veya farklı durumlara uyarlanabilirliği sınırlı olabilir.

2017 yılından itibaren KGF kredilerinde gözlemlenen hızlı kullanım hacmi artışı, bu fonun ekonomik göstergeler üzerindeki potansiyel etkisini belirginleştirmiştir. Bu bağlamda, KGF'nin ekonomik büyümeye ve istihdam artışına nasıl daha etkili bir şekilde katkıda bulunabileceği konusunda politika önerileri geliştirilmesi önem taşımaktadır.

KGF kredilerinin geniş bir yelpazede işletmelere sunulduğu ve özellikle imalat sanayi sektöründe faaliyet gösteren firmalara yaklaşık yüzde 40 oranında tahsis edildiği dikkate alındığında, bu kredilerin ekonomik büyümeye ve istihdam artışına nasıl daha etkili bir şekilde katkı sağlayabileceği üzerine derinlemesine bir analiz yapmanın önemi ortaya çıkmaktadır.

Bu çalışmanın sınırlılıklarının yanı sıra, KGF kredilerinin ekonomik göstergeler üzerindeki etkisinin daha geniş bir perspektiften değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varılabilir. Bu bağlamda, KGF'nin ekonomik büyümeye ve istihdam artışına nasıl daha etkili bir şekilde katkıda bulunabileceği konusunda daha kapsamlı bir inceleme yapmanın faydalı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Abor**, J.Y. ve diğeri (2014). Bank finance and export activities of Small and Medium Enterprises. Review of Development Finance.
- Aecm** (2021). SME Support In The Covid Crisis, The Role of Guarantee Institutions, Brüksel.
- Aecm** (2023). Erişim Tarihi: 23 Ocak 2023. <https://aecm.eu/about/organization/>
- Aecm** (2023). Austria Wirtschaftsservice. Erişim Tarihi: 23 Ocak 2023. <https://aecm.eu/aws-austria-wirtschaftsservice/>
- Aecm** (2023). Garantiqa Hitelgarancia Zrt. Erişim Tarihi: 4 Şubat 2023. <https://aecm.eu/garantiqa-hitelgarancia-zrt/>
- Aecm** (2023). Our Members: Belgium. Erişim Tarihi: 1 Şubat 2023. <https://aecm.eu/members/our-members/?country=Belgium>
- Aecm** (2023). Our Members: Hungary. Erişim Tarihi: 3 Şubat 2023. <https://aecm.eu/members/our-members/?country=Hungary>
- Aecm** (2023). NDB Guarantee and Development Bank. Erişim Tarihi: 4 Şubat 2023. <https://aecm.eu/ndb-guarantee-and-development-bank/>
- Aecm** (2023). Verband Deutscher Bürgschaftsbanken. Erişim Tarihi: 15 Ocak 2023. <https://aecm.eu/verband-deutscher-buergschaftsbanken/>
- Akbağ**, E. (2020). Türkiye Özelinde 2010-2018 Yılları Arasında Tarım Sektörüne Sağlanan Banka Kredileri ve Tarım Sektörünün Gayri Safi Milli Hasıla İçerisindeki Payının Gelişimine Etkisi (Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- Akıncı**, S. (2018). Bankaların Ticarî Kredi Değerlendirmesinde Kullanılan Analiz Yöntemleri ve Bir Uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- Akipek**, Ş. (1999). Türk Hukuku ve Mukayeseli Hukuk Açısından Tüketici Kredisi, Ankara, 1999.
- Akkaya**, M. (2012). Bankalarda kredi risk yönetimi. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Altın**, H. ve Süslü, C. (2017). Türkiye İçin Döviz Kuru, İhracat ve İthalat Arasındaki Nedensellik İlişkisinin İncelenmesi. Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9(2), 105-112.
- Arabacı**, S (2022). Kredi garanti fonu uygulaması ve ekonomik etkileri, (Yüksek Lisans Tezi, Ömer Halisdemir Üniversitesi, Niğde.

- Arı, B.** (2010). Tüketici Kredilerinin Kullanımı ve Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla Oranları Arasındaki İlişki, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Avdan, H.** (2011). Küçük ve Orta Boy İşletmelerin (KOBİ) Finansmanında Kredi Garanti Sistemi ve Bir Uygulama, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Bastiaenen, M., & van Rooij, P.** (2002). Guarantee funds and NGOs: Promise and pitfalls — A review of the key issues. World Bank Publications.
- Başkan, S.** (2018). KOBİ Finansman Çözümünde Kredi Garanti Sistemi'nin Etkileri: İstanbul İli Örneği, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul.
- Bayar, A.** (1995). Orta ve Uzun Vadeli Finansman Tekniği Olarak Türkiye'de Finansal Kiralama ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İ.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bastiaenen, Michiel. & Rooij, Peter van,** (1997). Guarantee funds and NGOs: promise and pitfalls: a review of the key issues, ILO Working Papers 993235123402676, International Labour Organization.
- Beck, T. Klapper, L. F. Mendoza, J. C.** (2010) The Typology of Partial Credit Guarantee Funds Around The World, Journal of Financial Stability, 6, 10–25.
- Bezircioğlu, E. & Saatçioğlu, C.** (2022). Türkiye'de Kredi Garanti Fonu A.Ş.'nin İncelenmesi. Sakarya İktisat Dergisi, 11 (4), 450-465. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sid/issue/74324/1225498>
- Bilge, E.** (2022). Kredi kullanım amaçlarına göre çiftçilerin tercihlerinde etkili olan faktörlerin incelenmesi: Aksaray örneği (Yüksek Lisans tezi). Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Bilim Dalı.
- Birkan, Ü.** (1970). Tüketici Kredileri, Tüketici Sorunları Semineri, Ankara, 20–22 Mayıs 1970.
- Bülbül, Ergün Serpil ve Demiral, Arif** (2016). Türkiye Ekonomisinde Ekonomik Büyüme, İhracat ve Exımbank Kredileri Arasındaki Nedensellik İlişkisi: 2002-2015. Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi, 12(46), 21-39.
- Calvo, G. ve Coricelli, F.** (1993). Output Collapse in Eastern Europe: The Role of Credit. IMF Econ Rev, 40, 32–52. <https://doi.org/10.2307/3867376>
- Can, I.** (2019). Finansal Sürdürülebilirlik Göstergeleri ve Değerlendirilmesi: Borsa İstanbul Sürdürülebilirlik Endeksi Şirketleri Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Fakültesi, Sürdürülebilir Büyüme ve Kalite Yönetimi Bilim Dalı

- Ceylan, A.** (1991). İşletmelerde Finansal Yönetim, Uludağ Üniversitesi Güçlendirme Vakfı Yayın No: 52, Bursa.
- Chiappini, R., & Pomet, S.** (2023). The impact of public support for innovation on SME performance and efficiency (No. 2023-06). Bordeaux School of Economics (BSE).
- Çelik, M.** (2022). Türkiye'de hayvancılığın finansmanı ve ziraat bankası tarımsal kredilerinin seçilmiş hayvansal üretim düzeyine etkileri: ARDL sınır testi yaklaşımı. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Esenyurt Üniversitesi, İşletme Yönetimi Bilim Dalı, İstanbul.
- Çondur, F., Evlimoğlu, U. & Bozdağlıoğlu, E. Y.** (2008). Finansal Yenilikler Kapsamında Leasingin KOBİ'lerde Kullanımına İlişkin Bir Araştırma. Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 1-26. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/esad/issue/6051/81369>
- Corrocher, P.** (2021). Relationship lending and the role of mutual guarantee institutions for SME access to finance around the COVID-19 pandemic in the Veneto region.
- Deelen, L. Molenaar, K.** (2004). Guarantee Funds for Small Enterprises: A Manuel For Guarantee Fund Managers, International Labour Organization, Geneva.
- Değirmenci, G.** (2011). Türkiye ve Dünyadaki Kredi Garanti Sistemleri: Türkiye'deki Kredi Garanti Fonu A.Ş.'nin Kefalet Hacminin ve İşlerliğinin Arttırılabilmesi İçin Yapılabilecekler, Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi, Ankara.
- Demir, P.** (2019). Privatizing Profits and Socializing Losses in Turkish Economy: The Example of Credit Guarantee Fund, Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi Modern Türk Tarihi Atatürk Enstitüsü, İstanbul, 2019.
- Demirci, N.S.** (2017). İmalat sanayi sektöründe üretim ve banka kredileri ilişkisi: Türkiye için eşbütünleşme ve nedensellik analizi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.
- Economist,** (2023). Erişim Tarihi: 13 Ocak 2023. <https://www.economist.com/>
- Elçin, F.** (2018). Ticari kredi taleplerinin değerlendirilme süreci ve kredi garanti fonunun işleyişini kapsayan bir uygulama. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilecik.
- Eren, T. Manisa, R., Kovacı, S., Şen, S.** (2022). COVID-19 Pandemisinin Gölgesinde İhracat İklimi Endeksi: İhracat İçin Güvenilir Bir Gösterge Mi? Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi, 57(1), 175-1
- Erol, A.** (1999). Finansal Kiralama (Leasing), TÜRMOB Yayınları, Yayın No: 79, Sirküler Rapor Serisi, Seri No: 20, Ankara.

- Eurocaution**, (2023). Erişim Tarihi: 15 Ocak 2023. <https://www.eurocaution.net/>
- Gergerli, İ.** (2019). Japonya Ekonomisinin Gizli Gücü-Kredi Garanti Kurumları, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Green, A.** (2003). Credit Guarentee Schemes For Small Enterprises: An Effective Instrument To Promote Private Sector-Led Growth? UNIDO, Programme Development and Technical Cooperation Division, OECD, Vienna.
- Gudger, M.** (1998). Credit Guarantees: An Assesment of the State of Knowledge and New Avenues of Research, Food and Agriculture Organization of the United Nations. Rome.
- Gürel, A., & Gülay, S.** (2020). Kamu Bankalarında Kredi Yönetiminin Çalışanların Gözünden İncelenmesi; Odak Grup Çalışması. Balkan and Near Eastern Journal of Social Sciences, 6(02).
- Güvel, G.** (1995). Kartlı ödeme sistemlerinde güvenlik ve bankacılık uygulamaları (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Haykır, Ö. ve A. Melihsah** (2019). Türkiye’de Banka Kredilerinin İhracat Üzerine Etkileri: Ekonometrik Analiz. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, 9(2), 515-533.
- Hacıömeroğlu, O., Topçu, Y.** (2019). Çek Defterinin Teslimi ile Kurulan Gayrinakdi Kredi Sözleşmesinin Hukuki Niteliği”. Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi 5: 192-221 <<https://dergipark.org.tr/tr/pub/tfm/issue/52277/683831>>
- İşipek, P.** (2005). Banka stratejik yönetimi açısından kredi riski yönetim modelleri (Order No. 28589640). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (2564444519). <https://www.proquest.com/dissertations-theses/banka-stratejik-yonetimi-acısından-kredi-riski/docview/2564444519/se-2>
- Kaban, İ.** (2017). Kullanımı Yaygın Olan Teminat Türleri Çerçevesinde Bankalarda Nakdi Krediler İçin Ayrılacak Özel Karşılıkların Muhasebeleştirilmesi, Marmara Üniversitesi İktisâdi ve İdarî Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 39, Sayı: 1, 2017.
- Kanca, Ö.** (2018). Ticarî Kredi Değerliliğinin Ölçümünde Öncelikler: Bartın Şehir Merkezindeki Bankalarda AHP ve TOPSIS Modellerine Dayalı Bir Araştırma, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak.
- Kang, T. W., Sinha, P. N., Park, C. I., & Lee, Y. K.** (2021). Exploring the intra entrepreneurship-employee engagement-creativity linkage and the diverse effects of gender and marital status. *Frontiers in Psychology*, 12, 736914.

- Kandemir, F.** (2010). Dünya ve Türkiye’de Tarımın Finansmanı: T.C. Ziraat Bankası’nın Türkiye Tarımının Finansmanındaki Rolü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.
- Kapağan, İ.** (2004) Bağlı Tüketici Kredileri, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kapucu, S. İ.** (2020). Kredi Garanti Fonu A.Ş. Kefaletli Kredilerin İşletmeler Üzerine Etkisi: Konya Örneği, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Karadeniz, E., İskenderoğlu, Ö., Beyazgül, M. & Zencir, B.** (2015). Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri Alt Sektöründeki Küçük, Orta ve Büyük Ölçekli İşletmelerin Banka Kredisi Kullanım Düzeyinin Analizi. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 17 (1), 57-74. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/mbdd/issue/55683/761520>
- Karakoc, B.** (2021). Ekonomik daralma dönemlerinde likidite kıtlığı ve ticari borç yönetimi. Business and Economics Research Journal, 12(1), 127-144. <http://dx.doi.org/10.20409/berj.2021.314>
- Katchova, A. L.** (2005). Factors Affecting Farm Credit Use, Agricultural Finance Review, Vol: 65, 2005.
- Kavcıoğlu, S.** (2003). Ticari bankalarda sorunlu kredilerin yönetimi, çözümü ve takibi için bir uygulama (Order No. 28525040). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (2572486270). Retrieved from <https://www.proquest.com/dissertations-theses/ticari-bankalarda-sorunlu-kredilerin-yonetimi/docview/2572486270/se-2>
- Kırdaban, M. İ.** (2005). Ödeme Sistemlerindeki Gelişmeler ve Ödeme Sistemlerinin Finansal Sistem İstikrarı Üzerindeki Etkileri, TCMB Uzmanlık Tezi, Ankara.
- KGF.** (2018). Kredi Garanti Fonu A.Ş. Faaliyet Raporu 2018.
- KGF,** (2023). Erişim Tarihi: 12 Şubat 2023. www.kgf.com.tr
- Kodit,** (2023). Erişim Tarihi: 30 Ocak 2023. <https://www.kodit.co.kr/>
- KTO,** (2023). Erişim Tarihi: 4 Şubat 2023. <http://www.kto.org.tr/>
- Li, J. Lin, X.** (2017). Assessing Credit Guarantee Companies in China, China Economic Review, 44, 98–111.
- Manikandan, K., Manivel, S., & Vettriselvan, R.** (2012). Bank credit deployment and industrial production in India. Asia-Pacific Journal of Management Research and Innovation, 8(3), 247-253.

- Nurçin, A. Y., Ö.** (2020) Akçakanat. Bankalarda Kredi Sürecinin İç Kontrol Sistemi Açısından Değerlendirilmesi. Hiperlink Yayınları, İstanbul.
- Nwosu, F. O., Oguoma, N. N. O., Ben-Chendo, N. G., & Henri-Ukoha, A.** (2010). The agricultural credit guarantee scheme: its roles, problems and prospects in Nigeria's quest for agricultural development. *Researcher*, 2(2), 87-90.
- OAİB** (2023). <https://www.oaib.org.tr/tr/bilgi-merkezi-sikca-sorulan-sorular-dis-ticarette-kredi-garanti-fonu-kgf-uygulamaları-hakkında-bilgi-verebilir-misiniz>. Html (Erişim tarihi: 27.05.2023)
- OECD** (2009). Facilitating Access to Finance, Discussion Paper on Credit Guarantee Schemes
- OECD** (2010). Discussion paper on credit guarantee schemes. <https://www.oecd.org/global-relations/45324327.pdf>
- OECD** (2023). Erişim Tarihi: 24 Ocak 2023. <https://www.oecd.org/>
- Ogar, A., Nkamare, S.E., & Effiong, C.** (2014). Commercial Bank Credit and Its Contributions on Manufacturing Sector In Nigeria. *Research Journal of Finance and Accounting*, 5(22).
- Öker, A.** (2007). Ticari bankalarda kredi ve kredi riski yönetimi- bir uygulama (Order No. 28536246). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (2621283505). Retrieved from <https://www.proquest.com/dissertations-theses/ticari-bankalarda-kredi-ve-riski-yonetimi-bir/docview/2621283505/se-2>
- Öztek, S.** (2008). Genel Olarak Tüketici Kredileri ve Tüketici Kredilerinde Kişisel Teminatlar, *BankacılarDergisi*, Sayı. 67, 2008.
- Öztürk, B.** (2011). Bankalarda kredilendirme teknikleri ve tüketicilerin bakış açısı: Yatağan örneği (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü). 2011
- Öztürk, K.** (2015). Kredi Politikası ve Değerlendirmesi. Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Parasız, İ.** (2005). Para, Banka ve Finansal Piyasalar, 7. Baskı, Ezgi Kitabevi, Bursa.
- Polat, H.** (2011). Türkiye Ekonomisinde İmalat Sanayi. Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 1(2), 24-39.
- Resmi Gazete (R.G)** (2018). Resmî Gazete Sayı No 30425 (26 Mart 2018). <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2018/11/Bakanlar-Kurulu-Karar%C4%B1.pdf>
- R.G.** (2003) Resmî Gazete Sayı No 25048 (14.03.2003)
- R.G.** (1985) 3226 Sayılı Finansal Kiralama Kanunu, Resmî Gazete Sayı No 18795 (28.06.1985)

- Roguet, C.** (2020). Financement des investissements en production porcine: évaluation du besoin et de l'offre, développement d'instruments financiers. Journées Rech. Porcine, 52, 215-220.
- Sılacı, D.** (2013). Tüketici Kredilerinde Genel İşlem Koşullarının Uygulanması ve Genel İşlem Koşullarına Müşterilerce Farkındalık Düzeyinin Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Sinoguarantee** (2023). Erişim Tarihi: 15 Ocak 2023. <http://sinoguarantee.com/AboutUs>
- Şakar, B.** (2015). Banka Kredileri ve Yönetimi, 6. Baskı, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- Şenel, C.** (2020). Banka Kredileri ve Türk Bankacılık Sektöründe Kredilerin Uluslararası Karşılaştırmalı Analizi, İşletme Araştırmaları Dergisi, 12 (1), 810-825.
- TCMB** (2017). 2017 Yılı Finansal İstikrar Raporu, Mayıs 2017.
- TCMB** (2018). TCMB Sermaye Hareketleri Genelgesi, Bankacılık ve Finansal Kuruluşlar Genel Müdürlüğü Kambiyo Mevzuatı Müdürlüğü. Ankara.
- TDK** (2005). Türkçe Sözlük, 10. Baskı, Ankara
- TBB** (2019). İşletmeler için "Ekonomi Değer Kredisi" hakkında. https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/7607/TBB_KD_120619.pdf
- Uzunoğlu, S.** (1998). Yeni Finansman Teknikleri, Geliştirilmiş İkinci Baskı, Strata Yayınevi, İstanbul.
- Vakıfbank** (2023), www.vakifbank.com.tr/spot-krediler.aspx?pageID=202, Erişim Tarihi: 24 Ocak 2023.
- World Bank.**(2006). Information For Development Program, Scaling up Innovation and Entrepreneurship in Developing Countries: Role of Private Sector, World Bank, Washington.
- Wu, C.F. Fathi, M. Chiang, D. M. Pardalos, P. M.** (2020). "Credit Guarantee Mechanism With Information Asymmetry: A Single Sourcing Model", International Journal of Production Research, 58(16), 4877-4893.
- Yazıcı, M.** (2010). KOBİ Finansmanına Alternatif Destek: Hazine Garantili Kredi Garanti Fonu Kefaleti, Maliye ve Finans Yazıları, 1(88), 79-95.

- Yılmaz, Ö.** (2018). Banka Dışı Finansal Kurumlar ve Muhasebe Uygulamaları, (Finansal Kurumlar Birliği Yayın (1).
- Yiğitbaş, Ş. B.** (2015). Banka Kredilerinde Ters Seçim ve Ahlaki Tehlike Etkisi. Doğu Üniversitesi Dergisi, 16 (1), 15-23. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/doujournal/issue/66672/1043076>
- Yolvermez, B.** (2022). Türkiye'de Pandemi Döneminde Çalışma Hayatına Yönelik Alınan Tedbirler. Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 11 (1), 75-110. DOI: 10.53306/klujfeas.1059477
- Yüksel, A.** (2011). Türkiye'de KOBİ'lerin Banka Kredilerine Erişimi, Uzmanlık Tezi, T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı
- Ziraat Katılım** (2022). Referans Mektupları. Erişim Tarihi: 16.12.2022.